

พฤติกรรมการณ์เลี้ยงดูทารกของมารดาที่นำบุตรอายุต่ำกว่า 1 ปี
ไปรับบริการสุขภาพในศูนย์ส่งเสริมสุขภาพเขต 5
จังหวัดเชียงใหม่

ปริญญาพนธ์
ของ
สุัทธรา ไทวัน

๙๙๙๙ 2534

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
กุมภาพันธ์ 2532
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

171899

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำคณะสัตวศาสตร์และคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปฏิญานพนธฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิตของมหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการที่ปรึกษา

..... ประธาน

(ดร.ทวารวดี อัมสมบุญ)

..... กรรมการ

(ผศ.สมพงษ์ ชิวฉันท)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน

(ดร.ทวารวดี อัมสมบุญ)

..... กรรมการ

(ผศ.สมพงษ์ ชิวฉันท)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(ผศ.บุศดี ธรรมรักษ์)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปฏิญานพนธฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิตของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ศ.ดร.สมพร บัวทอง)

วันที่... ๒๗ ... เดือน... พฤษภาคม ... พ.ศ. ๒๕๓๒

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิเทศน์สำเร็จได้ด้วยดีเพราะผู้วิจัยได้รับความกรุณาอย่างยิ่งจาก อาจารย์
ดร.ชนวรรณ อัมสมบุญ ณช่วยศาสตราจารย์สมพงษ์ ชิวสงค์ อาจารย์ผู้ควบคุมปริญญานิเทศน์
อาจารย์ ดร.พรสุข ทุนนิรันดร์ อาจารย์ที่ปรึกษา ณช่วยศาสตราจารย์บุลลี ชรรณรักษ์ และ
อาจารย์บวร เมืองสุวรรณ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำช่วยเหลือ และแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ
จนผู้วิจัยสามารถดำเนินการทำปริญญานิเทศน์ได้สำเร็จ ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่าน
เป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ นายแพทย์โสภณ ขาลปติ ผู้อำนวยการศูนย์ส่งเสริมสุขภาพเขต 5
จังหวัดเชียงใหม่ ที่ได้กรุณาสัมภาษณ์และอนุญาตให้ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูล และขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิ
ทุกท่านที่ได้กรุณาตรวจแบบสอบถาม และให้คำแนะนำต่าง ๆ รวมทั้งเจ้าหน้าที่ในศูนย์ส่งเสริมสุขภาพ
เขต 5 ที่กรุณาอำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูล

ขอเทอดพระคุณบิดา มารดาผู้ล่วงลับ และครูอาจารย์ทุกท่านที่เคยประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้
อันเป็นพื้นฐานสำคัญที่ทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จทั้งในหน้าที่การงานและการศึกษา

ท้ายที่สุดกำลังใจที่ได้รับจากลูกพี่และพี่เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้การทำปริญญานิเทศน์ประสบความสำเร็จ นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้รับการแนะนำ ช่วยเหลือ สัมภาษณ์พี่พี่ คอยเป็นกำลังใจ
อยู่เคียงข้าง ด้วยความรักและปรารถนาดีอยู่เสมอจาก คุณเจริญ โทวัน สามีสุดที่รัก ผู้วิจัยซาบซึ้ง
ในความกรุณายิ่งนัก ขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

สุพัตรา โทวัน

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
จุดมุ่งหมายในการวิจัย	5
✓ความสำคัญของการวิจัย	5
ขอบเขตการวิจัย	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
✓ความหมายของพฤติกรรม	10
แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	13
สมมุติฐานการวิจัย	19
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	21
ประชากร	21
กลุ่มตัวอย่าง	21
การเลือกกลุ่มตัวอย่าง	21
เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	22
ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ	22
✓ตัวอย่างของแบบสอบถาม	23
วิธีดำเนินการรวบรวมข้อมูล	26
การวิเคราะห์ข้อมูล	26
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	28

4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	33
	สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	33
	การวิเคราะห์ข้อมูล	33
5	สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	96
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	96
	กลุ่มตัวอย่าง	96
	เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	96
	การวิเคราะห์ข้อมูล	97
	สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	98
	อภิปรายผล	102
	ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้	109
	ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	111
	บรรณานุกรม	112
	ภาคผนวก	119
	ประวัติย่อของผู้วิจัย	134

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุ	35
2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามจำนวนบุตร	36
3 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอาชีพ	37
4 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการศึกษา	38
5 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามฐานะทางเศรษฐกิจ	39
6 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามลักษณะของครอบครัว	40
7 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามภูมิจำแนก	41
8 คะแนนเฉลี่ยของความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติของมารดาในเรื่องการเลี้ยงดูทารก	42
9 คะแนนความรู้ของมารดาในเรื่องการเลี้ยงดูทารก จำแนกตามกลุ่ม	43
10 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนน ความรู้ ของมารดาในเรื่องการเลี้ยงดู ทารก จำแนกตามกลุ่มอายุ	44
11 ผลการ เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของความรู้ในเรื่องการเลี้ยงดูทารกของมารดา ที่มีอายุแตกต่างกัน	45
12 คะแนนเจตคติของมารดาในเรื่องการเลี้ยงดูทารก จำแนกตามกลุ่มอายุ	46
13 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนเจตคติของมารดาในเรื่องการเลี้ยงดูทารก จำแนกตามกลุ่มอายุ	47
14 ผลการ เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของเจตคติ ในเรื่องการเลี้ยงดูทารกของมารดาที่มี อายุ แตกต่างกัน	48
15 คะแนนการปฏิบัติของมารดาเกี่ยวกับการเลี้ยงดูทารก จำแนกตามกลุ่มอายุ	49
16 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนปฏิบัติของมารดาเกี่ยวกับการเลี้ยงดูทารก จำแนกตามกลุ่มอายุ	50

17	คะแนนความรู้ของมารดาในเรื่องการเลี้ยงดูทารก จำแนกตามจำนวนบุตร	51
18	การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนความรู้ของมารดาในเรื่องการเลี้ยงดูทารก จำแนกตามจำนวนบุตร	52
19	ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของความรู้ในเรื่องการเลี้ยงดูทารกของมารดาที่มี จำนวนบุตร แตกต่างกัน	53
20	คะแนนเจตคติของมารดาในเรื่องการเลี้ยงดูทารก จำแนกตามจำนวนบุตร	54
21	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนเจตคติของมารดาในเรื่องการเลี้ยงดู ทารก จำแนกตามจำนวนบุตร	55
22	ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของเจตคติในเรื่องการเลี้ยงดูทารกของมารดาที่มี จำนวนบุตร แตกต่างกัน	56
23	คะแนนการปฏิบัติของมารดาในเรื่องการเลี้ยงดูทารก จำแนกตามจำนวนบุตร ...	57
24	การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนการปฏิบัติของมารดาในเรื่องการเลี้ยงดู ทารก จำแนกตามจำนวนบุตร	58
25	ผลเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของการปฏิบัติในเรื่องการเลี้ยงดูทารกของมารดาที่มี จำนวนบุตร แตกต่างกัน	59
26	คะแนนความรู้ของมารดาในเรื่องการเลี้ยงดูทารก จำแนกตามอาชีพ	60
27	การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนความรู้ของมารดาในเรื่องการเลี้ยงดูทารก จำแนกตามอาชีพ	61
28	ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของความรู้ในเรื่องการเลี้ยงดูทารกของมารดาที่มี อาชีพต่างกัน	62
29	คะแนนเจตคติของมารดาในเรื่องการเลี้ยงดูทารก จำแนกตามอาชีพ	64
30	การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนเจตคติของมารดาในเรื่องการเลี้ยงดูทารก จำแนกตามอาชีพ	65

31	ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของเจตคติในเรื่องการเลี้ยงดูทารกของมารดาที่มีอาชีพแตกต่างกัน	66
32	คะแนนการปฏิบัติของมารดาในเรื่องการเลี้ยงดูทารก จำแนกตามอาชีพ	68
33	การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนการปฏิบัติของมารดาในเรื่องการเลี้ยงดูทารก จำแนกตามอาชีพ	69
34	ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของการปฏิบัติเกี่ยวกับการเลี้ยงดูทารกของมารดาที่มีอาชีพแตกต่างกัน	70
35	คะแนนความรู้ของมารดาในเรื่องการเลี้ยงดูทารก จำแนกตามระดับการศึกษา	72
36	การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนความรู้ของมารดาในเรื่องการเลี้ยงดูทารก จำแนกตามระดับการศึกษา	73
37	ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของความรู้ในเรื่องการเลี้ยงดูทารกของมารดาที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน	74
38	คะแนนเจตคติของมารดาในเรื่องการเลี้ยงดูทารก จำแนกตามระดับการศึกษา	75
39	การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนเจตคติของมารดาในเรื่องการเลี้ยงดูทารก จำแนกตามระดับการศึกษา	76
40	ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของเจตคติในเรื่องการเลี้ยงดูทารกของมารดาที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน	77
41	คะแนนการปฏิบัติของมารดาเกี่ยวกับการเลี้ยงดูทารก จำแนกตามระดับการศึกษา	78
42	การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนปฏิบัติของมารดาเกี่ยวกับการเลี้ยงดูทารก จำแนกตามระดับการศึกษา	79
43	ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของการปฏิบัติเกี่ยวกับการเลี้ยงดูทารกของมารดาที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน	80
44	คะแนนความรู้ของมารดาในเรื่องการเลี้ยงดูทารก จำแนกตามฐานะทางเศรษฐกิจ	81

45	การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนความรู้ในเรื่องการเลี้ยงดูทารก จำแนกตามฐานะทางเศรษฐกิจ	82
46	ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของความรู้ในเรื่องการเลี้ยงดูทารกของมารดาที่มีฐานะทางเศรษฐกิจ แตกต่างกัน	83
47	คะแนนเจตคติของมารดาในเรื่องการเลี้ยงดูทารก จำแนกตามฐานะทางเศรษฐกิจ	84
48	การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนเจตคติของมารดาในเรื่องการเลี้ยงดูทารก จำแนกตามฐานะทางเศรษฐกิจ	85
49	ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของเจตคติในเรื่องการเลี้ยงดูทารกของมารดาที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่างกัน	86
50	คะแนนการปฏิบัติของมารดาในเรื่องการเลี้ยงดูทารก จำแนกตามฐานะทางเศรษฐกิจ	87
51	การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนการปฏิบัติของมารดาในเรื่องการเลี้ยงดูทารก จำแนกตามฐานะทางเศรษฐกิจ	88
52	ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของการปฏิบัติในเรื่องการเลี้ยงดูทารกของมารดาที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่างกัน	89
53	คะแนนเฉลี่ยของความรู้ของมารดาในเรื่องการเลี้ยงดูทารก จำแนกตามลักษณะครอบครัว	90
54	คะแนนเฉลี่ยของเจตคติของมารดาในเรื่องการเลี้ยงดูทารก จำแนกตามลักษณะครอบครัว	91
55	คะแนนเฉลี่ยของการปฏิบัติของมารดาในเรื่องการเลี้ยงดูทารก จำแนกตามลักษณะครอบครัว	92
56	คะแนนเฉลี่ยของความรู้ของมารดาในเรื่องการเลี้ยงดูทารก จำแนกตามภูมิจำแนก	93
57	คะแนนเฉลี่ยของเจตคติของมารดาในเรื่องการเลี้ยงดูทารก จำแนกตามภูมิจำแนก	94
58	คะแนนเฉลี่ยของการปฏิบัติของมารดาเกี่ยวกับการเลี้ยงดูทารก จำแนกตามภูมิจำแนก	95

บทนำ

สุขภาพเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับมนุษย์ทุกคน องค์การอนามัยโลกได้ตระหนักถึงสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน คือทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกันในการมีสุขภาพดี และได้กำหนดเป็นเป้าหมายสำคัญของเหล่าประเทศสมาชิก ที่จะให้ประชาชนมีสุขภาพที่ดีถ้วนหน้า ในปี พ.ศ. 2543

ประเทศไทยเป็นหนึ่งในจำนวนสมาชิกขององค์การอนามัยโลก ได้พยายามทุกวิถีทางที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากรในประเทศ เพราะได้ตระหนักแล้วว่า การที่จะพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า สิ่งสำคัญประชากรจะต้องมีสุขภาพดี มีกำลังความคิด มีสติปัญญา และความสามารถในการประกอบอาชีพ เป็นกำลังอันเข้มแข็ง ในการที่จะทำให้ประเทศชาติเจริญรุ่งเรืองทัดเทียมอารยประเทศ

จุดเริ่มต้นของการมีคุณภาพชีวิตที่ดี ควรเริ่มตั้งแต่วัยทารก เพราะวัยทารกเป็นพื้นฐานอันสำคัญทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคมของมนุษย์ วัยทารกเป็นช่วงชีวิตที่สำคัญ มีความหมาย และมีอิทธิพลอย่างใหญ่หลวงต่อการดำเนินชีวิตเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในภายหน้า นักจิตวิทยาบอกว่าในช่วงของพัฒนาการของแต่ละบุคคลนั้น จะมีอยู่ระยะหนึ่งเป็นระยะที่ถือว่ามีความสำคัญที่สุดเรียกว่า

"Critical Period" หรือ "Sensitive Period" เป็นระยะที่ไวต่อการเรียนรู้มาก ประสบการณ์หรือเหตุการณ์ใด ๆ ที่เกิดขึ้นในช่วงนี้ จะมีผลต่อพัฒนาการในระยะหลังของมนุษย์ บลูม เชื่อว่าใน 8 ปี แรกของชีวิตเป็นช่วงที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ถ้าจัดประสบการณ์ในช่วงนี้ให้เหมาะสมเพิ่ม I.Q. ทั้งนี้เพราะ I.Q. ของผู้ใหญ่ 50% ไขมาในช่วง 4 ขวบ และ 80% เมื่อมีอายุ 8 ขวบ นอกจากนี้เขายังกล่าวว่า ถ้าในช่วง 4 ปี แรกของชีวิต เด็กอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ไม่เหมาะสม เขาจะสูญเสียคะแนน I.Q. 2.5 คะแนนต่อปี และการสูญเสียนี้ไม่สามารถชดเชยได้ (พรณี ชูชัย. 2522 : 19 - 25) ดังนั้นการจัดสิ่งแวดล้อมและประสบการณ์ที่ดีให้กับทารกตั้งแต่แรกเกิดเป็นสิ่งสำคัญมาก ประเวศ วะสี กล่าวว่า มนุษย์จะมีสุขภาพ "Well Being" หรือไม่ขึ้นอยู่กับความสมดุลระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมว่ามีมากน้อยเพียงใด สิ่งแวดล้อมจึงกล่าวว่าจะมีทั้งด้านกายภาพ ชีวภาพ และสังคม (ประเวศ วะสี. 2531 : 88) ซึ่งทารกจะได้รับจากสิ่งแวดล้อม ไม่ว่าจะเป็นอาหาร นม

น้ำ ความรักความอบอุ่น และการป้องกันโรค โดยเฉพาะอาหารมีความสำคัญต่อการเจริญเติบโตของ เซลล์ทั่วร่างกาย ทารกที่อายุแรกเกิดถึง 1 ปี จะมีการเจริญเติบโตของเซลล์สมองเกือบสมบูรณ์ (ประสงค์ คุ้มจินดา และคณะ ๒. 2527 : 141) ในช่วงระยะนี้ ถ้าทารกขาดสารอาหารจะทำให้ร่างกายและกระแสมไม่เจริญเติบโต เพราะจำนวนเซลล์และขนาดของเซลล์ทั่วร่างกายและ สมองน้อยลง และไม่สามารถฟื้นฟูให้กลับได้อย่างเดิมได้แม้จะได้รับการรักษาด้วยอาหารที่ดี ต่อมา ในภายหลังก็ตาม (คุณฉวี สุทธิปริยาศรี. 2524 : 17 - 20) เด็กที่ขาดสารอาหารเมื่อมีการติดเชื้อ มักจะรุนแรง และเจ็บป่วยนานกว่าเด็กธรรมดา เพราะการขาดสารอาหารทำให้มีน้ำหนัก เนื้อเยื่อต่างๆ เสื่อมสภาพ มีผลให้การสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรคของร่างกายเสื่อมไป (ชนชม เจริญบุษ. 2526 : 33) จากการศึกษากการตายของเด็กด้วยโรคปอดอักเสบ ของ ดักคาวัลย์ ชนจิต พบว่า ทารกที่อายุต่ำกว่า 1 ปี ที่ตายด้วยโรคปอดอักเสบจะมีภาวะทุพโภชนาการร่วมด้วย (กรรมธินานวิชัย อนามัยแมและเด็ก. 2529 : 6 - 7) และเด็กทารกที่มีภาวะทุพโภชนาการ มักจะพบรวมกับการ เกิดโรคอุจจาระร่วงเสมอ (เพ็ญศรี พิรัชสินธิ และคณะ ๒. 2527 : 152)

นอกจากนี้ทารกยังมีอัตราเสี่ยงต่อการเกิดโรค และการตายสูง นับตั้งแต่เริ่มคลอดทารก ต้องเผชิญกับสภาพแวดล้อมที่แตกต่างจากภายในครรภ์มารดา เริ่มตั้งแต่การเปลี่ยนแปลงของระบบการทำงานของร่างกาย เช่น ระบบหายใจ ระบบวงจรโลหิต ระบบขับถ่าย และระบบย่อยอาหาร เป็นต้น (อรุณ เนตรศิริ. 2521 : 115 - 120) การเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ทำให้ทารกต้องมีการปรับตัว ตลอดเวลา เนลส์ และมุลลินส์ (Nelms and Mullins. 1982 : 124) กล่าวว่าระยะแรกเกิด ถึง 1 เดือน จะเป็นช่วงที่ทารกอยู่ในภาวะการปรับตัวมากที่สุด ทั้งด้านร่างกาย และอารมณ์ เพื่อให้อยู่ในภาวะสมดุล ถ้าร่างกายไม่สามารถปรับตัวได้ จะทำให้การพัฒนาร่างกายและการเจริญเติบโต หยุดชะงักหรือล้มเหลว อันจะนำไปสู่ปัญหาสุขภาพต่อไปในภายหลัง ดังนั้นผู้เลี้ยงดูจึงมีหน้าที่ที่จะช่วยให้ ทารกสามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้เด็กวัยทารกยังมีภูมิต้านทานโรคต่ำ ทำให้เกิด การติดเชื้อได้ง่ายและเมื่อเกิดการติดเชื้อแล้ว โอกาสการแพร่กระจายของเชื้อจะลุกลามไปทั่วร่างกาย ก็มีมากขึ้นเป็นสาเหตุสำคัญอย่างหนึ่งที่ทำให้ทารกมีอัตราการเจ็บป่วยและตายสูง จากข้อมูลสถิติเกิดตายเป็นโรงพยาบาลของรัฐ พ.ศ. 2526 พบว่าทารกตายในโรงพยาบาลส่วนภูมิภาคทั้งหมด 3,600 คน จำแนกเป็นทารกอายุ 0 - 2 เดือน จำนวน 2,616 คน คิดเป็นร้อยละ 72.6 อายุ 3 - 6 เดือน

จำนวน 468 คน คิดเป็นร้อยละ 12.89 และอายุ 7 - 8 เดือน จำนวน 353 คน คิดเป็นร้อยละ 9.18 (อรพินท์ โทหาเจริญ. 2530 : 1 ; อ้างอิงมาจาก สถิติกระทรวงสาธารณสุข. 2529) ซึ่งจะเห็นได้ว่า วิทยาการมีอัตราการตายสูง โดยเฉพาะภาคเหนือ มีอัตราการตายของทารกสูงถึงร้อยละ 16.3 (สถิติสาธารณสุข. 2526 : 41 - 75)

เป็นที่ยอมรับกันทั่วโลกว่า อัตราการเจ็บป่วยและตายของทารก เป็นดัชนีที่สำคัญอย่างหนึ่งในการวัดความเจริญก้าวหน้าทางการแพทย์และสาธารณสุข โดยเฉพาะอัตราการตายของทารก จะสะท้อนให้เห็นปัญหาสาธารณสุขหลาย ๆ ด้าน เช่น ปัญหาอนามัยแม่และเด็ก ปัญหาโภชนาการ การขาดแคลนเจ้าหน้าที่บริการที่ไม่ครอบคลุมประชากรทั่วประเทศ ส่วนสาเหตุสำคัญที่ทำให้ทารกตาย เนื่องมาจากโรคติดเชื้อและภาวะทุพโภชนาการ สำหรับโรคติดเชื้อที่ทำให้ทารกตาย ได้แก่ โรคปอดอักเสบ โรคอุจจาระร่วง โรคคออักเสบ ไข้หวัด (สถิติสาธารณสุข. 2527 : 95 - 109) ซึ่งโรคดังกล่าวสามารถที่จะป้องกันได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยการมีพฤติกรรมที่ถูกต้อในการเลี้ยงดูทารก เช่น การรู้จักป้องกัน และสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรคให้ทารก การประเมินผลความครอบคลุมของการได้รับวัคซีน จากสถิติการนำบุตรมารับภูมิคุ้มกันโรค พบว่า เด็กอายุต่ำกว่า 1 ปี ได้รับภูมิคุ้มกันโรคคออักเสบ บาดทะยัก และไอกรนตามอายุเพียงร้อยละ 21 และโรคโปลิโอเพียงร้อยละ 33 ซึ่งตามเป้าหมายกำหนดให้ครอบคลุมร้อยละ 70 ดังนั้นจะเห็นว่า ค่าต่ำกว่าเป้าหมายมาก (วรวิณี จันทรวงศ์ และสุชาดา วิชัยอำมาตย์. 2530 : 120 ; อ้างอิงมาจาก กรมควบคุมโรคติดต่อ กระทรวงสาธารณสุข. 2526) ส่วนโรคติดเชื้อในระบบทางเดินอาหารที่สำคัญคือ โรคอุจจาระร่วง สาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดโรคคือ เรื่องของความสะอาดของอาหารที่ทารกได้รับ ไม่ว่าจะเป็นนมมารดา นมผสมหรืออาหารเสริม (เพ็ญศรี พิชัยสนธิ และคนอื่น ๆ. 2527 : 15)

นอกจากความสำคัญของวัย และอัตราเสี่ยงต่อการเจ็บป่วยและตายแล้ว สิ่งสำคัญอีกอย่างหนึ่งคือ ทารกไม่สามารถที่จะช่วยเหลือตนเองได้ มีเพียงการเจริญเติบโตตามธรรมชาติเท่านั้น ทารกจะขาดทั้งกำลังความคิด สติปัญญาและประสบการณ์ในการแก้ไขปัญหา และจัดสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง บุคคลที่อยู่ใกล้ชิดทำหน้าที่เลี้ยงดูให้ความร่วมมือ และตอบสนองความต้องการของทารกได้มากที่สุดคือมารดา มีผลงานวิจัยหลายชิ้นยืนยันได้ว่า พฤติกรรมการเลี้ยงดูทารก ทั้งด้านความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติจะส่งผลกระทบต่อสุขภาพทารกทั้งทางตรง และทางอ้อม

(เนตรทราย รุ่งเรืองธรรม และจิรายุทธ คมพยัคฆ์. 2523 ; จิรายุทธ คมพยัคฆ์. 2522 ;
 วัลภา บินสมประสงค์. 2526 ; อัญชลี เมธีสถพร. 2526 ; เทอติร์ พิษยสิทธิ์ และคนอื่น ๆ.
 2527 ; นฤมล สีนุสพรพ. 2528 ; อรพินท์ โพธิาเจริญ. 2530 ; กระรณิงานวิชัยอนามัย
 แม่และเด็ก. 2529)

ปัญหาสุขภาพทารก อันเกี่ยวเนื่องกับการอนามัยแม่และเด็กนั้น เป็นปัญหาสาธารณสุขที่จะ
 ต้องรีบแก้ไขโดยด่วน เพราะถ้าประเทศชาติประกอบไปด้วยเด็กวัยทารกที่อ่อนแอทุพโภชนาการทั้งร่างกาย
 และจิตใจ ย่อมจะเป็นภาระต่อสังคมและประเทศชาติ โดยเฉพาะการสูญเสียไปทางเศรษฐกิจปัจจุบัน
 ประเทศไทยต้องเสียค่าใช้จ่ายรักษาโรคจากต่างประเทศปีหนึ่ง ๆ เป็นเงินมากกว่า 10,000 ล้านบาท
 (ประเวศ วะสี. 2526 : 57) และยังคงทุ่มเทเงินงบประมาณเพื่อการสร้างอาคารสถานที่
 ตลอดจนค่าจ้างบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการรักษาพยาบาลอีกปีละหลายพันล้านบาท และในส่วนตัวของ
 ประชาชนเองก็ยังคงจ่ายค่ารักษาพยาบาลอีกถึงร้อยละ 5 - 8 ของรายได้ภายในครอบครัว
 (บุพชนา ศุขสมบัติ. 2523 : 57) ดังนั้นการดูแลสุขภาพเริ่มตั้งแต่วัยทารกจึงเป็นสิ่งจำเป็น
 และสำคัญอย่างยิ่งในอันที่จะช่วยป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านสุขภาพ ปัญหาการสูญเสียไปทางเศรษฐกิจ โดย
 ความร่วมมือระหว่างประชาชนและรัฐบาล กระทรวงสาธารณสุขมีบทบาทและหน้าที่โดยตรงต่อการแก้ไข
 ปัญหาด้านสุขภาพของประเทศ โดยเฉพาะกองอนามัยครอบครัว มีหน้าที่โดยตรงที่จะงานอนามัยแม่และ
 เด็ก และได้ขยายงานไปยังส่วนภูมิภาค ทั้งระดับจังหวัด อำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน จนถึง ชสส.
 และ อสม.

ในส่วนภูมิภาคจะมีศูนย์ส่งเสริมสุขภาพ เขตต่าง ๆ ดำเนินงานเกี่ยวกับการอนามัยแม่และ
 เด็กของจังหวัดที่อยู่ในเขตรับผิดชอบ สำหรับจังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ ศูนย์ส่งเสริมสุขภาพเขต 5
 ฝ่ายโรงพยาบาลแม่และเด็ก มีหน้าที่ให้บริการ วินิจฉัยโรค ป้องกันรักษา ส่งเสริมและฟื้นฟูสภาพ
 ของมารดาและทารก นอกจากนี้ยังมีหน้าที่ให้การศึกษา ติดตาม ประเมินผลงานกับครอบครัวบุคลากร
 คณาวัดวิชัย เพื่อหาข้อมูล นำมาปรับปรุงงานบริการอนามัยแม่และเด็ก (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
 2527 : 396 - 405)

การพัฒนาคุณภาพชีวิตนั้นมารดาเป็นรากฐานอันสำคัญที่จะทำให้ทารกที่เกิดมามีคุณภาพชีวิตที่ดี
 ในภายหน้า เพราะเด็กในวัยนี้คือผู้ใหญ่ในวันหน้า มีบทบาทและความสำคัญทั้งต่อครอบครัว สังคม

และประเทศชาติ สมควรที่จะได้รับการเอาใจใส่เลี้ยงดู เพื่อตอบสนองความต้องการของทารกทั้งด้านร่างกายและจิตใจ โดยการให้อาหาร ความอบอุ่น ความรัก ความปลอดภัย ซึ่งนับว่าเป็นพื้นฐานที่สำคัญสำหรับการเจริญเติบโตในระยะต่อไป

จากความสำเร็จของวัยทารก และปัญหาทางด้านสุขภาพของวัยดังกล่าวแล้วนั้น ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาถึงพฤติกรรมเกี่ยวกับการเลี้ยงดูทารกของมารดา ในศูนย์ส่งเสริมสุขภาพเขต 5 จังหวัดเชียงใหม่ มารดาเหล่านั้นมีความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติในการเลี้ยงดูทารกอย่างไร อันจะเป็นแนวทางในการป้องกัน และแก้ไขปัญหาด้านสุขภาพของทารกเพื่อให้ทารกเจริญเติบโตเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าต่อครอบครัว สังคม และประเทศชาติต่อไป

จุดมุ่งหมายในการวิจัย

1. เพื่อทราบความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติเกี่ยวกับการเลี้ยงดูทารกของมารดา
2. เพื่อเปรียบเทียบความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติเกี่ยวกับการเลี้ยงดูทารกของมารดา

ตามตัวแปรดังต่อไปนี้

- 2.1 อายุ
- 2.2 จำนวนบุตร
- 2.3 อาชีพ
- 2.4 ระดับการศึกษา
- 2.5 ฐานะทางเศรษฐกิจ
- 2.6 ลักษณะของครอบครัว
- 2.7 ภูมิสำเนา

ความสำคัญของการวิจัย

1. เป็นแนวทางในการวางแผนงานสุขภาพศึกษาในโรงพยาบาล
2. เพื่อปรับปรุงเนื้อหา และวิธีการให้สุขภาพศึกษาสำหรับนักศึกษาวิทยาลัยพยาบาลที่ปฏิบัติงาน

ภาคสนามในสถานบริการสาธารณสุข

3. เป็นแนวทางในการปรับปรุง บริการอนามัยแม่และเด็กให้ดีขึ้น
4. ผลการวิจัยสามารถนำมาปรับปรุงหลักสูตร การเรียนการสอนวิชาสุศึกษา เช่น วิชาอนามัยแม่และเด็ก สุขภาพส่วนบุคคลและชุมชน

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากร

ได้แก่ มารดาที่นำบุตรอายุต่ำกว่า 1 ปี ไปรับบริการสุขภาพที่ศูนย์ส่งเสริมสุขภาพ เขต 5 จังหวัดเชียงใหม่ โดยศึกษาในครอบครัวทั้งหมดทั้ง 3 คำน ไคแก่ พฤติกรรมทางคาน ความรู้ พฤติกรรมทางคานเจตคติ และพฤติกรรมทางคานการปฏิบัติ และเปรียบเทียบ พฤติกรรมทั้ง 3 คำนกับตัวแปรคังกลาว

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่นำมาศึกษาไคมาจากประชากร คือ มารดาที่นำบุตรอายุต่ำกว่า 1 ปี ไปรับบริการสุขภาพที่ศูนย์ส่งเสริมสุขภาพเขต 5 จังหวัดเชียงใหม่ ใช้สถิติในการคานวนขนาด ของกลุ่มตัวอย่างจากประชากร ไคขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่จะนำมาศึกษาครั้งนี้ 350 คน

3. ตัวแปรที่จะศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ ไคแก่ ลักษณะของมารดาที่นำบุตรไปรับบริการสุขภาพที่ ศูนย์ส่งเสริมสุขภาพเขต 5 จังหวัดเชียงใหม่ คังคอไคนี้

3.1.1 อายุ

3.1.2 จำนวนบุตร

3.1.3 อาชีพ

3.1.4 ระดับการศึกษา

3.1.5 ฐานะทางเศรษฐกิจ

3.1.6 ลักษณะของครอบครัว

3.1.7 ภูมิสำเนา

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

3.2.1 พฤติกรรมทางด้านความรู้

3.2.2 พฤติกรรมทางด้านเจตคติ

3.2.3 พฤติกรรมทางด้านการปฏิบัติ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. พฤติกรรมการเลี้ยงดูทารก หมายถึง การกระทำหรือความพร้อมที่จะกระทำหรือแสดงออกในรูปของความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติในการเลี้ยงดูทารก
2. ความรู้ หมายถึง สภากาเรียนรู ตามองค์ประกอบพฤติกรรมศาสตร์ของพฤติกรรมเกี่ยวกับการเลี้ยงดูทารก
3. เจตคติ หมายถึง ความคิดเห็น ความรู้สึก ความเชื่อ และท่าทีของมารดาที่มีต่อการเลี้ยงดูทารก
4. การปฏิบัติ หมายถึง การกระทำของมารดา เกี่ยวกับการเลี้ยงดูทารกเพื่อโคกระทำ อยู่แล้วหรือพร้อมจะกระทำ
5. มารดา หมายถึง สตรีที่ผ่านบุตรอายุต่ำกว่า 1 ปี ไม่รับบริการสุขภาพที่ศูนย์ส่งเสริมสุขภาพเขต 5 จังหวัดเชียงใหม่
6. ทารก หมายถึง เด็กที่อยู่ในช่วงอายุระหว่างแรกเกิดถึง 1 ปี
7. การเลี้ยงดูทารก หมายถึง ความรับผิดชอบของมารดาที่มีต่อบุตรทางด้านสุขภาพอนามัย การเอาใจใส่ดูแลในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การให้นม อาหารเสริม การป้องกัน และการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค
8. อายุ หมายถึง อายุของมารดาที่ตอบแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม
 - 8.1 อายุ 15 - 19 ปี
 - 8.2 อายุ 20 - 29 ปี
 - 8.3 อายุ 30 - 39 ปี
 - 8.4 อายุ 40 ปี ขึ้นไป

9. จำนวนบุตร หมายถึง จำนวนบุตรที่ผู้สมัครทั้งหมด ของผู้ตอบแบบสอบถาม
แบ่งออกเป็น

- 9.1 มีบุตร 1 คน
- 9.2 มีบุตร 2 คน
- 9.3 มีบุตร 3 คน หรือมากกว่า

10. อาชีพ หมายถึง ลักษณะการทำงานของมารดา แบ่งตามลักษณะงานดังนี้

- 10.1 รับราชการ
- 10.2 รัฐวิสาหกิจ
- 10.3 ลูกจ้างบริษัท
- 10.4 ค้าขายนอกบ้าน
- 10.5 ค้าขายในบ้าน
- 10.6 เกษตร
- 10.7 อื่น ๆ ระบุ

11. ระดับการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาขั้นสูงที่มารดาเรียนสำเร็จ แบ่งออกเป็น

4 ระดับคือ

- 11.1 ไม่ได้เรียนหรือเรียนไม่จบประถมศึกษา
- 11.2 จบระดับประถมศึกษา
- 11.3 จบมัธยมศึกษา
- 11.4 จบอนุปริญญา ปริญญาตรี หรือสูงกว่า

12. ฐานะทางเศรษฐกิจ หมายถึง รายได้ทั้งหมดของครอบครัวของผู้ตอบแบบสอบถาม
แบ่งเป็น

- 12.1 มีรายได้ไม่เกิน 3,000 บาท/เดือน หรือต่ำกว่า
- 12.2 มีรายได้ตั้งแต่ 3,001 - 6,000 บาท/เดือน
- 12.3 มีรายได้ตั้งแต่ 6,001 บาท/เดือนขึ้นไป

13. ลักษณะของครอบครัว หมายถึง สภาพการอยู่รวมกันของสมาชิกภายในครอบครัวของ
ผู้ตอบแบบสอบถามแบ่งเป็น

13.1 ครอบครัวเดี่ยว ได้แก่ ครอบครัวที่ประกอบด้วย บิดา มารดา และบุตร

13.2 ครอบครัวขยาย ได้แก่ ครอบครัวที่ประกอบด้วย บิดา มารดา บุตร
และรวมทั้งญาติพี่น้องที่อาศัยอยู่ในครอบครัวเดียวกัน

14. ภูมิลำเนา หมายถึง ห้องที่ ๆ ผู้ตอบแบบสอบถามอาศัยอยู่นานที่สุด จำแนกออกเป็น

2 ลักษณะ

14.1 ในเขตเมือง หมายถึง ห้องที่ ๆ กองปกครองท้องที่ กรมการปกครอง
กระทรวงมหาดไทย ระบุให้เป็นเขตเทศบาล หรือเขตสุขาภิบาล

14.2 นอกเขตเมือง หมายถึง ห้องที่ ๆ กองปกครองท้องที่ กรมการปกครอง
กระทรวงมหาดไทย ระบุให้เป็นตำบลนอกเขต

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความหมายของพฤติกรรม

เพลโต กล่าวว่า พฤติกรรมของมนุษย์นั้นเกิดขึ้นมาจากภายในตัวของมนุษย์เอง กล่าวคือ ใจ (Mind) นี้เอง ที่เป็นต้นกำเนิดให้คนเราแสดงพฤติกรรม อริสโตเติล เชื่อว่า ประสมการณ์ของมนุษย์เท่านั้น ที่จะทำให้มนุษย์เราเกิดการเรียนรู้เพื่อจะกระทำพฤติกรรม (สิทธิโชค วรานุสันติกุล. 2529 : 9 - 11) ความหมายของพฤติกรรมไม่ได้นิยามถึง เฉพาะเพียงแต่การแสดงออกในท่าทีของมนุษย์เท่านั้น แต่พฤติกรรมหมายถึง ปฏิบัติทุกชนิดที่มนุษย์แสดงออกมา ทั้งที่อยู่ในและแสดงออกมาภายนอก พฤติกรรมภายใน อาจจะมีทั้งสิ่งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม เช่น ปฏิบัติของอวัยวะภายในของร่างกาย ความรู้สึกนึกคิด ความเชื่อ เจตคติ มักจะเป็นพฤติกรรมที่ไม่สามารถสังเกตเห็นได้ชัดเจน ส่วนพฤติกรรมภายนอก เป็นปฏิบัติที่เราแสดงออกมาตลอดเวลาของการดำรงชีวิต เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกมาให้คนอื่นมองเห็นทั้งจากวาจาและการกระทำ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. 2527 : 705 - 708)

สำหรับพฤติกรรมทางด้านสุขภาพที่มีความหมายเช่นเดียวกับพฤติกรรมทั่วไปนี้กล่าว แต่เน้นเฉพาะเรื่องสุขภาพของบุคคลเท่านั้น มีผู้ให้ความหมายเกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพไว้หลายท่านดังนี้

ชนวรรัตน์ อัมสมบุญณ์ ให้ความหมายเกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพไว้เป็น 2 นัย คือ

1. พฤติกรรมสุขภาพ หมายถึง พฤติกรรมของบุคคลที่มีผลต่อสุขภาพทั้งของตนเอง

ครอบครัว และสังคม สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ (Health - related Behavior)

2. พฤติกรรมสุขภาพ หมายถึง พฤติกรรมของบุคคลเมื่ออยู่ในภาวะที่เจ็บป่วยหรือรู้สึกตนเองว่าเจ็บป่วย (Sickness Behavior) (ชนวรรัตน์ อัมสมบุญณ์. 2528 : 60)

ประภาเพ็ญ สุวรรณ ให้ความหมายไว้ว่า พฤติกรรมสุขภาพ หมายถึง กิจกรรมทุกประเภทที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพที่มนุษย์แสดงออก ทั้งในด้านความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ ซึ่งสามารถจะสังเกตหรือวัดได้ทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม พฤติกรรมด้านการปฏิบัติที่สังเกตมองเห็นได้นั้นอาจแยกประเภท

ได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ การปฏิบัติตามปกติในชีวิตประจำวัน ซึ่งจะเป็นการปฏิบัติที่เน้น การส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรค อีกประการหนึ่งคือ การปฏิบัติเมื่อเจ็บป่วยซึ่งจะรวมถึงการปฏิบัติตน โดยทั่วไป และการไปรับบริการรักษาพยาบาล และการปฏิบัติตามคำแนะนำของแพทย์ หรือบุคลากร สาธารณสุข (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมศาสตร์. 2527 : 202)

สุชาติ โสมประยูร ให้ความหมายไว้ว่า พฤติกรรมสุขภาพ หมายถึง ความสามารถในการ แสดงออกของบุคคลเกี่ยวกับเรื่องสุขภาพ ทั้งในด้านความรู้ เจตคติ การปฏิบัติ และทักษะ โดยเน้น พฤติกรรมที่สามารถสังเกตได้และวัดได้ (สุชาติ โสมประยูร. 2525 : 33)

จากแนวความคิดของพฤติกรรมสุขภาพที่กล่าวมา จะเห็นว่าองค์ประกอบเช่นเดียวกับ องค์ประกอบตามแนวคิดของพฤติกรรมทางด้านการศึกษาของ บลูม (Bloom) ซึ่งผู้วิจัยสนใจที่จะ ศึกษาพฤติกรรมของบุคคลเกี่ยวกับการเลี้ยงดูทารก โดยใช้ทฤษฎีของ บลูม เป็นหลักดังนี้

บลูม (Bloom) ได้กล่าวถึงพฤติกรรมว่า เป็นกิจกรรมทุกประเภทที่มนุษย์กระทำอาจจะ เป็น สิ่งที่เกิดได้หรือไม่ได้ และพฤติกรรมดังกล่าวนี้ได้แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ 1. พุทธิพิสัย 2. เจตพิสัย 3. ทักษะพิสัย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. พฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) พฤติกรรมด้านนี้ขึ้นของความ สามารถทางด้านการความรู้ การให้ความคิดและพัฒนาการทางด้านสติปัญญา จำแนกไว้ตามลำดับขั้น จากง่ายไปหายากดังนี้

1.1 ความรู้ (Knowledge) เป็นพฤติกรรมขั้นต้นเกี่ยวกับความจำได้ หรือระลึกได้

1.2 ความเข้าใจ (Comprehension) เป็นพฤติกรรมที่ต่อเนื่องมาจากความรู้ ต้องมีความรู้มาก่อนจึงจะเข้าใจ ความเข้าใจนี้แสดงออกมาในรูปของการแปลความ ที่ถาม และ คาคคคะเน

1.3 การนำเอาไปใช้ (Application) เป็นการนำเอาวิธีการ ทฤษฎี กฎเกณฑ์ และแนวคิดต่าง ๆ ไปใช้

1.4 การวิเคราะห์ (Analysis) เป็นขั้นที่บุคคลมีความสามารถและมีทักษะใน การจำแนกเรื่องราวที่สมบูรณ์ใด ๆ ออกเป็นส่วนย่อย และมองเห็นความสัมพันธ์อย่างแนบแน่นระหว่าง ส่วนประกอบเหล่านั้น รวมทั้งมองเห็นการผสมผสานระหว่างส่วนประกอบที่รวมเป็นอันหนึ่งอันเดียวหรือ สถานการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง

1.5 การสังเคราะห์ (Synthesis) เป็นความสามารถของบุคคลในการรวบรวมส่วนย่อยต่าง ๆ เข้าเป็นส่วนรวมที่มีโครงสร้างใหม่ มีความชัดเจนและมีคุณภาพสูงขึ้น

1.6 การประเมินผล (Evaluation) เป็นความสามารถของบุคคลในการวินิจฉัยคุณค่าของสิ่งของต่าง ๆ โดยมีกฎเกณฑ์และมาตรฐานเป็นเครื่องช่วยประกอบการวินิจฉัย ซึ่งกฎเกณฑ์ที่ช่วยประเมินค่านี้ อาจเป็นกฎเกณฑ์ที่บุคคลสร้างขึ้นมาก่อนหรือมีอยู่แล้วก็ตาม (Bloom. 1975 : 65 - 197)

2. พฤติกรรมด้านเจตคติ (Affective Domain) พฤติกรรมด้านนี้ หมายถึง ความสนใจ ความรู้สึก ท่าที ความชอบในการให้คุณค่า หรือปรับปรุงค่านิยมที่ยึดถืออยู่ เป็นพฤติกรรมที่ยากแก่การอธิบาย เพราะเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นภายในจิตใจของคน การเกิดพฤติกรรมด้านเจตคติแบ่งขึ้นตอนดังนี้

2.1 การรับหรือการให้ความสนใจ (Receiving or Attending) เป็นขั้นที่บุคคลถูกกระตุ้นให้ทราบว่า มีเหตุการณ์ หรือสิ่งเราย่างอย่างเกิดขึ้นและบุคคลนั้นมีความยินดีหรือมีภาวะจิตใจพร้อมที่จะรับ หรือให้ความสนใจต่อสิ่งเรานั้น ในการยอมรับนี้ประกอบด้วย ความตระหนัก ความยินดีที่จะรับ และการเลือกรับ

2.2 การตอบสนอง (Responding) เป็นขั้นที่บุคคลถูกจูงใจให้เกิดความรู้สึกผูกพันต่อสิ่งเร้า เป็นเหตุให้บุคคลพยายามทำให้เกิดปฏิกิริยาตอบสนอง พฤติกรรมขั้นนี้ประกอบด้วย การยินยอม ความเต็มใจ และพอใจที่จะตอบสนอง

2.3 การให้ค่านิยม (Valuing) เป็นขั้นที่บุคคลมีปฏิกิริยาซึ่งแสดงให้เห็นว่าบุคคลนั้นยอมรับว่าเป็นสิ่งที่มีคุณค่าสำหรับตนเอง และได้นำไปพิจารณาให้เป็นของตนอย่างแท้จริง พฤติกรรมขั้นนี้ส่วนมากใช้คำว่า "ค่านิยม" ซึ่งเกิดค่านิยมนี้ประกอบด้วย การยอมรับ ความชอบ และผูกพันค่านิยมเข้ากับตัวเอง

2.4 การจัดกลุ่มค่า (Organization) เป็นขั้นที่บุคคลจัดระบบของค่านิยมต่าง ๆ ให้เข้ากลุ่ม โดยพิจารณาถึง ความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมเหล่านั้น ในการจัดกลุ่มนี้ประกอบด้วย การสร้างแนวความคิดเกี่ยวกับค่านิยมและจัดระบบของค่านิยม

2.5 การแสดงลักษณะตามค่านิยมที่ยึดถือ (Characterization by a Value or Value Complex) พฤติกรรมขั้นนี้ถือว่า บุคคลมีค่านิยมหลายชนิด และจัดอันดับของค่านิยม

เหล่านั้นจากดีที่สุดไปถึงน้อยที่สุด และพฤติกรรมเหล่านั้นจะเป็นตัวคอยควบคุมพฤติกรรมของบุคคล พฤติกรรมในขั้นนี้ประกอบด้วย การวางแผนทางของการปฏิบัติและแสดงลักษณะที่จะปฏิบัติตามแนวทางที่เขากำหนด ความซื่อสัตย์ (Krathwohl. 1964 : 33 - 35)

3. พฤติกรรมด้านทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) เป็นพฤติกรรมที่ใช้ความสามารถในการแสดงออกของร่างกาย ซึ่งรวมถึงการปฏิบัติที่อาจแสดงออกในสถานการณ์หนึ่ง ๆ หรืออาจเป็นพฤติกรรมที่คาดคะเนว่า อาจจะปฏิบัติในโอกาสต่อไป พฤติกรรมด้านนี้เป็นพฤติกรรมขั้นสุดท้ายซึ่งต้องอาศัยพฤติกรรมด้านพุทธิปัญญา หรือความรู้ ความคิด และพฤติกรรมด้านเจตคติเป็นส่วนประกอบ เป็นพฤติกรรมที่สามารถประเมินผลได้ง่าย แทบจะวนการที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมนี้ ต้องอาศัยเวลาและการตัดสินใจหลายขั้นตอน (Bloom. 1975 : 7 - 8) ในทางด้านสุขภาพถือว่า พฤติกรรมด้านการปฏิบัติของบุคคล เป็นเป้าหมายขั้นสุดท้ายที่ช่วยให้บุคคลมีสุขภาพดี

แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การเลี้ยงดู หมายถึง การดูแลเอาใจใส่ บำรุง ปรนเปรอด้วยอาหารการกิน (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. 2525 : 723)

ทารกในระยะแรกเกิดมีการเจริญเติบโตและการพัฒนาร่างกาย และจิตใจมากที่สุด รวมทั้งมีการปรับตัวไปพร้อม ๆ กัน ทารกไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ ต้องอาศัยผู้เลี้ยงดูที่ให้ความเอาใจใส่ดูแลอย่างสม่ำเสมอ เพื่อตอบสนองความต้องการของทารก เช่น การให้อาหาร ความอบอุ่น ความสะอาด การโอบอุ้มด้วยความรักและอบอุ่น

ฉลองรัฐ อินทรีย์ (2522 : 59) กล่าวว่า การเลี้ยงดูทารกเป็นการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของทารก เช่น โน้มเมื่อทารกหิว ให้ความช่วยเหลือเมื่อทารกทำเปียก และเปลี่ยนอุจจาระ ปัสสาวะ เฝ้าไข้เมื่ออากาศหนาว ถ้ามารดาตอบสนองความต้องการของทารกอย่างเพียงพอเหมาะสม ให้ความสุขสบาย ความอบอุ่น และความรักแก่ทารกแล้ว จะทำให้ทารกมีความเชื่อมั่น และมองโลกในแง่ดี

ประพศ ศิริบุญ (2517 : 21) ได้กล่าวถึง ประสิทธิภาพ เลี้ยงดูทารกว่า ทารกไม่ได้
ต้องการนม และผู้คอยเปลี่ยนผ้าอ้อมให้เท่านั้น แต่ทารกยังต้องการความอบอุ่น ความรักและ
ความเข้าใจอื่น ๆ ซึ่งหาได้ยากจากบุคคลที่มีใช้ความารคา ไม่มีใครรู้จักทารกดีถึงความารคา ดังนั้น
มารดาจึงควรให้สัมผัสสํานึก และปฏิบัติหน้าที่ของตนให้ดีที่สุด

การศึกษาเกี่ยวกับการเลี้ยงดูทารกนั้น ได้มีผู้ศึกษาในหลายลักษณะด้วยกัน ทั้งในด้านสังคมวิทยา
จิตวิทยา มนุษยวิทยาและด้านสุขภาพ ดังนี้

วัลภา บินสมประสงค์ (2526 : 6 - 7) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะ
และการปฏิบัติในเรื่องการเลี้ยงดูบุตรของมารดา กับพัฒนาการของเด็กวัยท่อนต้นในการศึกษา
แบบการวิจัยสนามโดยการสัมภาษณ์มารดาที่เลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง และทำการวัดพัฒนาการเด็กอายุ
ระหว่าง $1\frac{1}{2}$ ปี ถึง $2\frac{1}{2}$ ปี ในกลุ่มมารดาที่เลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างทุกคน โดยแบ่งมารดาออกเป็น
2 กลุ่มคือ มารดาที่ทำงานในบ้าน และมารดาที่ทำงานนอกบ้าน ผลการศึกษาพบว่าลักษณะทั่วไป
ของมารดาทั้งระดับการศึกษาและฐานะทางเศรษฐกิจของทั้ง 2 กลุ่ม คล้ายคลึงกัน ส่วนเรื่องการ
เลี้ยงดูทารกของมารดาทั้ง 2 กลุ่ม มีความคล้ายคลึงกันกล่าวคือ ร้อยละ 60.8 ของมารดาที่ไม่ได้
ทำงาน และร้อยละ 57.8 ของมารดาที่ทำงานนอกบ้าน มีความรู้ในเรื่องการเลี้ยงดูทารกต่ำและ
ร้อยละ 68.6 ของมารดาที่ไม่ได้ทำงาน และร้อยละ 71.1 ของมารดาที่ทำงานนอกบ้านมีทัศนคติที่
ไม่ดีต่อการเลี้ยงดูบุตร ร้อยละ 86.3 ของมารดาที่ไม่ได้ทำงาน และร้อยละ 79.5 ของมารดาที่
ทำงานนอกบ้าน มีการปฏิบัติในเรื่องการเลี้ยงดูบุตรไม่ถูกต้อง หรือถูกต้องค่อนข้างน้อย

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลี้ยงดูทารกมีหลายอย่างด้วยกัน เช่น ปัจจัยทางความเสริมกิจ
สังคม และระดับการศึกษา จากการศึกษาของ สุวรรณี ศรีจันทร์ธาดา (2527 : ๓๓๕๕) โดย
เรื่องความพร้อมในการเป็นบิดามารดาของบิดามารดาภาคเหนือของประเทศไทย พบว่า บิดามารดา
ที่มีการศึกษาระดับสูงมีความพร้อมในการเป็นบิดามารดามากกว่าบิดามารดาที่มีการศึกษาระดับต่ำ
ทำนองเดียวกัน อัญชลี เมธีสถพร (2526 : ๓๓๕๕) ได้ศึกษาการรับรู้พฤติกรรมของทารก
แรกเกิดของมารดา ณ ศูนย์อนามัยแม่และเด็ก เขต 5 จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า มารดาที่มีการศึกษาสูง
มีความรู้ความคิดเห็น และการปฏิบัติเกี่ยวกับทารกแรกเกิดดีกว่ามารดาที่มีการศึกษาต่ำ

นอกจากนี้ อำไพ จารุวัชรพานิชกุล (2528 : บทคัดย่อ) ยังได้ศึกษาเปรียบเทียบสัมพันธภาพระหว่างมารดาและทารก การปรับตัวต่อการเป็นมารดาภายหลังคลอด และภาวะซึมเศร้าของมารดาภายหลังคลอด ระหว่างมารดาที่มีบุตรคนแรกทีหลังคลอดปกติ กับมารดาที่ผัดักเอาทารกออกจากหน้าท้องพบว่า ฐานะทางเศรษฐกิจมีผลต่อการปรับตัวต่อการเป็นมารดาภายหลังคลอด และกลุ่มที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูง จะมีการปรับตัว มีความพร้อมในการเลี้ยงดูบุตรมากกว่ามารดาที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ อรพินท์ โพธิาเจริญ (2530 : 72 - 76) ที่ศึกษาการบริบาลทารกแรกเกิดของมารดาในภาคเหนือของประเทศไทย พบว่า มารดาที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว และระดับการศึกษาต่างกัน มีความรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริบาลทารกแรกเกิดต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ มารดาที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและระดับการศึกษาต่ำจะมีความรู้ในเรื่องการบริบาลทารกต่ำกว่ามารดาที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและระดับการศึกษาสูง ส่วนมากมารดาจะได้รับความรู้ในด้านกรบริบาลทารกจากญาติพี่น้องมากที่สุด รองลงมาได้แก่ จากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข และสื่อมวลชน

เป็นที่ทราบกันดีว่า การเจริญเติบโตของทารกนั้น จำเป็นต้องอาศัยปัจจัยส่งเสริม
หลายประการ เช่น อาหาร การป้องกันและสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค การให้ความรักความอบอุ่น
อย่างถูกต้องและเหมาะสม โดยธรรมชาติแล้วทารกแรกเกิดจะได้อาหารที่ดีและเหมาะสมที่สุดสำหรับ
การเจริญเติบโตของร่างกายและสมอง อาหารนั้นคือ น้ำนมมารดา เพราะน้ำนมมารดามีสารอาหาร
ครบถ้วน (Complete Nutrient) และมีสัดส่วนที่เหมาะสมต่อการเจริญเติบโตของทารก นอกจากนี้
สะอาดและปราศจากเชื้อโรค โดยเฉพาะน้ำนมที่ได้ในระยะหลังคลอดจะมีภูมิคุ้มกันโรคอยู่ด้วย
เจลิฟฟ์ (Jelliffe. 1979 : 32 - 33)

การที่สัมผัสสภาพแข็งแรง ภาวะโภชนาการก็จะมีปริมาณและคุณภาพของน้ำนมเพียงพอกับความต้องการของทารกในระยะ 6 เดือนแรกหลังคลอดอย่างเต็มที่ หลังจากนั้นทารกจะต้องได้รับอาหารเสริม (Supplement Foods) เข้าทดแทนเพราะปริมาณน้ำนมมารดาจะลดลง (จริยาวัตร คมพยัคฆ์ และอุดม คมพยัคฆ์. 2525 : 191 - 213)

องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการใช้มาตรการเชิงทหารมีหลายปัจจัยด้วยกัน เช่น
ชนบทรมนิยมประเพณีและวัฒนธรรม การบริการสาธารณสุข เศรษฐกิจ ประสิทธิภาพเงิน

ทัศนคติ และการปฏิบัติ องค์ประกอบเหล่านี้ จะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางค่านิยมธุรกิจ ทัศนคติ และการปฏิบัติต่อการใช้นมมารดาเลี้ยงทารก (สมชาย กุรงค์เทศ. 2525 : 107 - 126) จากงานวิจัยของกองอนามัยครอบครัว เกี่ยวกับการใช้นมเลี้ยงทารกมีผู้วิจัยดังนี้

สมพล พงศ์ไทยกำแหง และคนอื่น ๆ ได้ศึกษาการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาของหญิงหลังคลอดที่โรงพยาบาลรามาศิขิตี พบว่า ในระยะ 6 สัปดาห์หลังคลอดบุตร พบว่า มีมารดาที่เลี้ยงบุตรด้วยนมตนเอง เพียงอย่างเดียวร้อยละ 17.4 เลี้ยงด้วยนมมารดาร่วมกับนมกระป๋องร้อยละ 61.7 เลี้ยงด้วยนมกระป๋องอย่างเดียวร้อยละ 20.9 เนื่องจากสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของเมืองหลวง ซึ่งมารดาต้องทำงานนอกบ้าน เป็นสาเหตุให้มารดาต้องระงับการให้นมตนเองแก่บุตร ทั้ง ๆ ที่วิทยาศาสตร์การแพทย์ได้พิสูจน์ให้ประจักษ์ถึงคุณค่าของนมมารดาแล้วก็ตาม เพื่อยุติภาวะนี้ และสาคร ชนมัทธ ได้ศึกษาการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาและการเจริญเติบโตของเด็กไทยพบว่า ที่ชนบททางไกลลุ่มแม่น้ำแม่กลอง มารดาให้นมตนเองแก่บุตรสูงถึงร้อยละ 95 เมื่อเข้าใกล้เขตเมือง อำเภอบางปะอิน การเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาลดลงเป็นร้อยละ 60 ในเขตกรุงเทพฯ แหล่งเสื่อมโทรม เริ่มให้นมแก่บุตรร้อยละ 70 แทนนมผงขวดเดือนแรกหลังคลอด (ครุฑเงินงานวิจัยอนามัยแม่และเด็ก. 2529 : 107 - 120)

เมื่อ ค.ศ. 1971 ริเวรา (Rivera. 1971 : 227) ได้ศึกษาถึงความถี่ของการใช้ชนิดของนมเลี้ยงบุตรในวัยต่าง ๆ ของครอบครัวที่มีรายได้ปานกลาง และต่ำ โดยวิธีการส่งคำถามทางไปรษณีย์มิตร สำหรับคนใช้ที่มีรายได้ปานกลาง ไปยังกลุ่มแพทย์ในนิวยอร์ก 114 คน และกลุ่มแพทย์ในซานฟรานซิสโก 61 คน เพื่อบันทึกชนิดนมที่คนใช้บริโภค ส่วนใหญ่คนใช้ทุกคนจะมาจากครอบครัวที่มีรายได้ปานกลาง ส่วนคนใช้ที่มีรายได้ต่ำ จะส่งคำถามทางไปรษณีย์ ไปยังพยาบาลซึ่งดูแลคลินิกสุขภาพเด็กที่สถานอนามัย ในจำนวนผลการสำรวจ 2,332 ราย พบว่า ครอบครัวรายได้ปานกลาง เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาร้อยละ 25.0 ส่วนครอบครัวที่มีรายได้ต่ำ เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาเพียงร้อยละ 5.0 เท่านั้น

อย่างไรก็ตามแม่ที่ให้นมมารดาจะมีประโยชน์และคุณค่ามหาศาล แต่ก็มีนมเป็นจำนวนไม่พอที่ให้นมผสม (Artificial Feeding) เลี้ยงทารก อาจจะเพราะความจำเป็นหรือความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ก็ได้ มารดาเหล่านี้ควรมีความรู้เจตคติ และการปฏิบัติที่ถูกต้องเกี่ยวกับการให้นมผสม เพราะการให้นมผสมกับทารก จะทำให้ทารกมีโอกาสติดเชื้อในระบบทางเดินอาหารได้ง่ายที่สุด จากการศึกษา

ของ จริยาวัตร คมพัตตะ (2522 : บทคัดย่อ) เกี่ยวกับความพร้อมในการใช้นมผสมของมารดาไทยกับการเกิดโรคท้องเดินในทารกแรกเกิดถึง 3 เดือน พบว่า มารดาส่วนใหญ่ไม่มีความพร้อมในการใช้นมผสมเลี้ยงบุตรคือไม่มีความรู้ หรือมีความรู้ไม่ถูกต้อง รวมทั้งความรู้การปฏิบัติไม่ถูกต้อง ส่วนด้านทัศนคติเชื่อว่า นมมารดามีคุณค่าและมีประโยชน์กว่านมผสม และเชื่อว่าการใช้นมผสมจะทำให้ทารกมีโอกาสติดเชื้โรคในระบบทางเดินอาหาร โดยเฉพาะโรคท้องเดิน ส่วนทารกที่เลี้ยงด้วยนมมารดามีจำนวนครั้งของการป่วยด้วยโรคท้องเดินน้อยกว่าทารกที่เลี้ยงด้วยนมผสม นอกจากนี้ สรทิพย์

เกียรติพันธ์ (2523 : บทคัดย่อ) ยังได้ศึกษา ผลการให้นมผสมแก่ทารกแรกเกิดในโรงพยาบาลที่ม่ทอมารดาในการเลี้ยงบุตรในระยะต่อมา ปรากฏว่าหญิงมีครรภ์ได้ตัดสินใจแล้วว่า จะให้นมอะไรเลี้ยงบุตรที่อยู่ในครรภ์ ร้อยละ 74 ในจำนวนหญิงมีครรภ์เหล่านั้นส่วนใหญ่จะให้นมมารดา และนมผสมเลี้ยงบุตร มีหญิงมีครรภ์เพียงร้อยละ 6 เท่านั้นที่ตั้งใจจะให้นมผสมเพียงอย่างเดียวเลี้ยงทารก และเมื่อหลังคลอดโรงพยาบาลให้นมผสมเลี้ยงทารก เมื่อมารดาออกจากโรงพยาบาลได้ 6 สัปดาห์ ผู้วิจัยได้ศึกษาการเลี้ยงบุตรต่อไป พบว่า มารดาให้นมผสมเลี้ยงบุตรเพิ่มขึ้นกว่าความตั้งใจเดิม กล่าวคือ ก่อนคลอดมีมารดาที่ตั้งใจจะให้นมผสมเลี้ยงบุตรเพียงร้อยละ 6 แต่พอคลอดจริงหลังคลอดมารดาให้นมผสมประมาณ ร้อยละ 26 ซึ่งเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 20

ถึงแม้นมมารดาจะเป็นอาหารที่เหมาะสมที่สุดสำหรับทารก แต่การให้นมเพียงอย่างเดียวขอมไม่เพียงพอ เพราะปริมาณน้ำนมมารดาจะลดลงเรื่อย ๆ ทารกควรได้รับสารอาหารอย่างอื่นเพิ่มเติม โดยเฉพาะอาหารที่มีโปรตีน ไขมัน และเกลือแร่ เพื่อป้องกันโรคขาดสารอาหาร ซึ่งการขาดสารอาหารในวัยทารกจะเริ่มปรากฏในช่วง 6 - 12 เดือนหลังคลอด เนื่องจากเด็กได้รับเฉพาะนมแม่ แม้จะมีคุณค่าทางอาหารแต่ปริมาณก็ไม่เพียงพอหรือหยานมเร็วเกินไป และช่วงหยานมไม่ได้รับอาหารเสริม (กุลสุมา ชูศิลป์. 2530 : 26) อย่างไรก็ตามมารดาควรมีความรู้ เจตคติและการปฏิบัติเกี่ยวกับการให้อาหารทารก ไม่ว่าจะเป็น นม น้ำ หรืออาหารเสริม เพราะการเกิดโรคติดเชื้ในระบบทางเดินอาหาร สาเหตุสำคัญก็เนื่องจากผู้เลี้ยงดูมีพฤติกรรมที่ไม่ถูกต้องจากการศึกษาของ เพ็ญศรี พิษย์สนธิ และคนอื่น ๆ พบว่า สาเหตุการเกิดโรคอุจจาระร่วงในเด็กวัยทารกที่สำคัญคือ เรื่องของความสะอาดนมมารดาที่มรายไ้และการศึกษาสูงกว่าจะจัดเอื้อให้ครอบครัวมีสภาพทางการสุขาภิบาลต่าง ๆ ก็คือการดูแลเรื่องอาหารทารกสะอาดและการปฏิบัติด้านสุขวิทยาต่าง ๆ ซึ่งต้องกว่าอีกทั้งยังรู้จักแสวงหาความรู้จากแหล่งที่มาเชื่อถือได้มากกว่า (เพ็ญศรี พิษย์สนธิ และคนอื่น ๆ. 2527 : 152)

นอกจากนมและอาหารเสริมแล้วมารดาควรจะได้รับวัคซีนป้องกัน และสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค แก่เด็กวัยทารกด้วย เพราะทารกจะมีภูมิต้านทานโรคต่ำ ภูมิคุ้มกันโรคบางชนิดที่ทารกได้รับจากมารดา จะลดลงถึงระยะต่ำสุด เมื่อทารกอายุได้ 3 - 4 เดือนขณะเดียวกันทารกก็จะเริ่มสร้างภูมิคุ้มกันโรค เทร่ระบบภูมิคุ้มกันยังไม่สมบูรณ์ ประกอบกับทารกต้องเผชิญกับสิ่งแวดล้อมภายนอก จึงเสี่ยงต่อการ ติดเชื้อโรคทาง ๆ สูงมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรคคอตีบ ไอกรน บาดทะยัก และโปลิโอ จากการศึกษา ของ วรวิณี จันทรวง และสุชาดา วิไชยคำมาศย์ (2530 : 123) เกี่ยวกับการศึกษาความรู้ และทัศนคติของมารดาที่มีความสัมพันธ์กับการได้รับภูมิคุ้มกันโรคของบุตร โดยที่มารดาจะต้องมีความรู้ และทัศนคติที่ดีควบคู่ไปด้วยกัน บุตรจึงจะได้รับภูมิคุ้มกันโรคครบตามกำหนดอายุ และจากงานวิจัย ของ อรุณทิพย์ สิงห์เพชร และคนอื่น ๆ ได้ศึกษาความรู้ ทัศนคติของบิดามารดาหรือผู้ปกครองกับ การได้รับภูมิคุ้มกันโรคของเด็กวัยก่อนเรียน ในเขตกรุงเทพมหานคร เมื่อปี พ.ศ. 2521 จากการ สัมภาษณ์ 402 ราย พบว่า เพียงประมาณครึ่งหนึ่งของเด็กได้รับวัคซีนป้องกันโรคคอตีบ บาดทะยัก และโปลิโอ ครบชุดและไม่ถึง 1 ใน 5 ของเด็กดังกล่าวได้รับวัคซีนทั้ง 4 กระตุ้นครบ 2 ครั้ง ปัจจัยที่มีผลต่อการได้รับวัคซีนของเด็ก คือ ฐานะทางเศรษฐกิจ สังคมของครอบครัว และการศึกษา ของบิดามารดา และความรู้ความเข้าใจของบิดามารดาเกี่ยวกับโรคดังกล่าว ในปี พ.ศ. 2526 พรพันธุ์ บุณยรัตพันธุ์ และคนอื่น ๆ ได้ศึกษาการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค ในแหล่งชุมชนแออัด 27 แห่งของกรุงเทพมหานคร พบว่า เด็กกลุ่มเป้าหมาย อายุ 1 - 2 ปี ในช่วงเวลาที่สัมภาษณ์ อัตราการได้รับวัคซีนครบชุดเพียง ร้อยละ 44 เมื่อเทียบกับอัตราของทั้งกรุงเทพมหานคร คือ ร้อยละ 70 สาเหตุที่ไม่ได้รับวัคซีน เนื่องจากขาดความรู้ ร้อยละ 32.0 ขาดแรงจูงใจร้อยละ 9.4 และมีอุปสรรคต่าง ๆ ร้อยละ 58.6 กลุ่มผู้ปกครองเด็กที่ได้รับวัคซีนครบชุดจะแตกต่างจากกลุ่มที่ไม่ได้รับ ไม่ครบชุด โดยที่ผู้ปกครองน้อยกว่า มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องวัคซีนมากกว่าและถูกต้องกว่า (กรณีงานวิจัย อนามัยแมและเด็ก. 2529 : 23 - 24)

พ.ศ. 2528 นกมล สินสุพรรณ ได้ศึกษาพฤติกรรมของมารดาหรือผู้เลี้ยงดูในการพาเด็ก ไปรับภูมิคุ้มกันโรค ในจังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยสรุปได้ว่า พฤติกรรมของมารดาในการพาบุตรไปรับ ภูมิคุ้มกันโรคนั้น ส่วนใหญ่มารดาจะพาบุตรไปรับบริการไม่ครบ และไม่มีความตระหนักถึงความสำคัญ ของการฉีดวัคซีน ถึงร้อยละ 37 รองลงมาคือ พาบุตรไปรับบริการครบ โดยที่มารดาที่มีความตระหนัก

ถึงความสำเร็จของการจัดควักขึ้น ร้อยละ 30 นอกจากนั้นก็มีมารดาที่พาบุตรไปรับวัคซีนกันโรคไม่ครบ
แต่มารดาที่มีความตระหนักถึงความสำคัญของการจัดควักขึ้นไม่เคยพาบุตรไปรับบริการ และมารดาที่
พาบุตรไปรับบริการครบ โดยที่ไม่มีความตระหนักถึงความสำคัญของการจัดควักขึ้น (นฤมล สีนุทธรณ.
2528 : บทคัดย่อ)

จากทฤษฎีและงานวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาพฤติกรรมการเลี้ยงดูทารกของมารดา
ในศูนย์ส่งเสริมสุขภาพเขต 5 จังหวัดเชียงใหม่ โดยตั้งสมมุติฐานดังนี้

สมมุติฐานการวิจัย

1. มารดาที่มีอายุแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการเลี้ยงดูทารกแตกต่างกันดังนี้
 - 1.1 มารดาที่มีอายุแตกต่างกัน มีความรู้ในเรื่องการเลี้ยงดูทารกแตกต่างกัน
 - 1.2 มารดาที่มีอายุแตกต่างกัน มีเจตคติในเรื่องการเลี้ยงดูทารกแตกต่างกัน
 - 1.3 มารดาที่มีอายุแตกต่างกัน มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการเลี้ยงดูทารกแตกต่างกัน
2. มารดาที่มีจำนวนบุตรแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการเลี้ยงดูทารกแตกต่างกันดังนี้
 - 2.1 มารดาที่มีจำนวนบุตรแตกต่างกัน มีความรู้ในเรื่องการเลี้ยงดูทารกแตกต่างกัน
 - 2.2 มารดาที่มีจำนวนบุตรแตกต่างกัน มีเจตคติในเรื่องการเลี้ยงดูทารกแตกต่างกัน
 - 2.3 มารดาที่มีจำนวนบุตรแตกต่างกัน มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการเลี้ยงดูทารกแตกต่างกัน
3. มารดาที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการเลี้ยงดูทารกแตกต่างกันดังนี้
 - 3.1 มารดาที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีความรู้ในเรื่องการเลี้ยงดูทารกแตกต่างกัน
 - 3.2 มารดาที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีเจตคติในเรื่องการเลี้ยงดูทารกแตกต่างกัน
 - 3.3 มารดาที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการเลี้ยงดูทารกแตกต่างกัน
4. มารดาที่มีการศึกษาแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการเลี้ยงดูทารกแตกต่างกันดังนี้
 - 4.1 มารดาที่มีการศึกษาแตกต่างกัน มีความรู้ในเรื่องการเลี้ยงดูทารกแตกต่างกัน
 - 4.2 มารดาที่มีการศึกษาแตกต่างกัน มีเจตคติในเรื่องการเลี้ยงดูทารกแตกต่างกัน
 - 4.3 มารดาที่มีการศึกษาแตกต่างกัน มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการเลี้ยงดูทารกแตกต่างกัน

ดังนี้

5. มารดาที่มีฐานะทางเศรษฐกิจแตกต่างกัน มีพฤติกรรมในการเลี้ยงดูทารกแตกต่างกัน

แตกต่างกัน

5.1 มารดาที่มีฐานะทางเศรษฐกิจแตกต่างกัน มีความรู้ในเรื่องการเลี้ยงดูทารก

แตกต่างกัน

5.2 มารดาที่มีฐานะทางเศรษฐกิจแตกต่างกัน มีเจตคติในเรื่องการเลี้ยงดูทารก

แตกต่างกัน

5.3 มารดาที่มีฐานะทางเศรษฐกิจแตกต่างกัน มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการเลี้ยงดูทารก

ดังนี้

6. มารดาที่มีลักษณะครอบครัวแตกต่างกัน มีพฤติกรรมในการเลี้ยงดูทารกแตกต่างกัน

แตกต่างกัน

6.1 มารดาที่มีลักษณะครอบครัวแตกต่างกัน มีความรู้ในเรื่องการเลี้ยงดูทารก

แตกต่างกัน

6.2 มารดาที่มีลักษณะครอบครัวแตกต่างกัน มีเจตคติในเรื่องการเลี้ยงดูทารก

แตกต่างกัน

6.3 มารดาที่มีลักษณะครอบครัวแตกต่างกัน มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการเลี้ยงดูทารก

7. มารดาที่มีภูมิลำเนาแตกต่างกัน มีพฤติกรรมในการเลี้ยงดูทารกแตกต่างกันดังนี้

7.1 มารดาที่มีภูมิลำเนาแตกต่างกัน มีความรู้ในเรื่องการเลี้ยงดูทารกแตกต่างกัน

7.2 มารดาที่มีภูมิลำเนาแตกต่างกัน มีเจตคติในเรื่องการเลี้ยงดูทารกแตกต่างกัน

7.3 มารดาที่มีภูมิลำเนาแตกต่างกัน มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการเลี้ยงดูทารกแตกต่างกัน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้ ได้แก่ มารดาที่น้ำหนักครรภ์อายุต่ำกว่า 1 ปี ไปรับบริการสุขภาพที่ศูนย์ส่งเสริมสุขภาพ เขต 5 จังหวัดเชียงใหม่

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่นำมาศึกษาได้มาจากประชากร คือมารดาที่น้ำหนักครรภ์อายุต่ำกว่า 1 ปี ไปรับบริการสุขภาพที่ศูนย์ส่งเสริมสุขภาพเขต 5 จังหวัดเชียงใหม่ ใช้สถิติในการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยคำนวณจากสูตร

$$n = \left(\frac{Z}{d} \right)^2 P (1 - P)$$

เมื่อ n แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

Z แทน ค่ามาตรฐานที่กำหนดให้มีค่า 1.96 ระดับความเชื่อมั่น 95%

d แทน ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้กำหนดเอง = .05

P แทน สัดส่วนของประชากร ที่นำค่าสถิติในอดีตมาใช้แทน

(มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช เอกสารการสอนชุดสถิติและการวิจัย. 2527 : 265 - 268)

ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 350 คน

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างเลือกจากประชากรโดยใช้วิธีสุ่มแบบบังเอิญ เพื่อให้ได้ตัวอย่างมาศึกษาจำนวน 350 ทำการศึกษาภายใน เดือนตุลาคม พ.ศ. 2531

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งออกเป็น 4 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 เป็นข้อคำถามที่ถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา ฐานะทางเศรษฐกิจ ลักษณะทางครอบครัว ภูมิลำเนา และจำนวนบุตร

ส่วนที่ 2 เป็นข้อคำถามที่ทดสอบความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงดูทารก มีลักษณะเป็นคำถามให้มารดาเลือกตอบแต่ละข้อจะมีตัวเลือก 4 ตัว

ส่วนที่ 3 เป็นข้อคำถามเพื่อวัดเจตคติทางด้านการเลี้ยงดูทารก มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scales) ของ Likert มี 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ข้อความที่สร้างขึ้นมีทั้งข้อความที่แสดงลักษณะทางนิมาน และข้อความที่แสดงลักษณะทางนิเสธ จำนวนใกล้เคียงกัน

ส่วนที่ 4 เป็นข้อคำถามด้านการปฏิบัติเกี่ยวกับการเลี้ยงดูทารก มีลักษณะเป็นแบบให้เลือกตอบตามสภาพที่เป็นจริง การให้คะแนน ถ้าปฏิบัติหรือพร้อมที่จะปฏิบัติได้ถูกต้องที่สุด ให้คะแนน 1 คะแนน ถ้าปฏิบัติไม่ถูกต้อง ให้คะแนน 0

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษาทฤษฎีและแนวความคิดเกี่ยวกับการเลี้ยงดูทารกในด้านการให้นม อาหาร เสริม การป้องกันและสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค จากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. ศึกษาหลักเกณฑ์ และวิธีสร้างแบบสอบถามจากตำรา เอกสารและงานวิจัย
3. สร้างแบบสอบถามแล้วนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วไปให้คณะกรรมการควบคุมการทำปริญญาบัตรตรวจ เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข
4. นำแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางสาขานามัย แม่และเด็ก 5 ท่านตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา แล้วนำมาปรับปรุงให้เหมาะสม

5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปทดลองใช้ (Tryout) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ที่ศูนย์ส่งเสริมสุขภาพเขต 5 จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 50 คน

6. นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดสอบแล้ว มาตรวจให้คะแนน และหาค่าอำนาจจำแนก โดยแบบทดสอบความรู้ และแบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติในการเลี้ยงดูทารก ใช้วิธีวิเคราะห์คุณภาพแบบทดสอบและแบบสอบถามเป็นรายข้อตามหลักเทคนิค 27% แล้วใช้ตารางสำเร็จรูปของ จุง เทห์ ฟาน หาค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนก ข้อคำถามที่ใช้ได้ต้องมีค่าความยากง่าย .20 - .80 และมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .20 ขึ้นไป ผลการทดลองปรากฏว่า แบบทดสอบความรู้ ทดลอง 50 ข้อ ได้ข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกใช้ได้ 20 ข้อ ส่วนแบบทดสอบการปฏิบัติ ทดลอง 47 ข้อ ได้ข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกใช้ได้ 25 ข้อ รายละเอียดแสดงในภาคผนวก

ส่วนแบบสอบถามเจตคติเกี่ยวกับการเลี้ยงดูทารกนำมาวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยใช้เทคนิค 25% และทดสอบด้วย t-test ข้อที่มีค่า t ตั้งแต่ 1.75 ขึ้นไป ถือว่าใช้ได้ ซึ่งผลการทดลองปรากฏว่าแบบสอบถามเจตคติมี 50 ข้อ ใช้ได้ 20 ข้อ รายละเอียดแสดงในภาคผนวก

7. นำแบบสอบถามที่มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ในเกณฑ์ที่ได้ไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) สำหรับแบบทดสอบความรู้ใช้สูตร KR-20 Kuder- Richardson ส่วนแบบสอบถามเจตคติใช้สูตร การหาสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ปรากฏผลได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความรู้เท่ากับ .9849 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเจตคติเท่ากับ .9874 ซึ่งเป็นค่าความเชื่อมั่นที่สูงพอจะนำไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างต่อไปได้

ตัวอย่างของแบบสอบถาม

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง จงกาเครื่องหมาย ☒ ลงในช่อง ☐ ตามความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

1. ท่านมีอายุ ปี มีบุตร.....คน
2. ท่านมีอาชีพ
 - ☐ รับราชการ
 - ☐ รัฐวิสาหกิจ
 - ☐ ลูกจ้างบริษัท
 - ☐ ค้าขายนอกบ้าน
 - ☐ ค้าขายในบ้าน
 - ☐ เกษตรกร
 - ☐ อื่น ๆ ระบุ
3. การศึกษาสูงสุดของท่าน
 - ☐ ไม่ได้เรียนหรือเรียนไม่จบประถมศึกษา
 - ☐ จบประถมศึกษา
 - ☐ จบมัธยมศึกษา
 - ☐ จบอนุปริญญา ปริญญาตรีหรือสูงกว่า
4. ท่านมีสภาพการอยู่รวมกันภายในครอบครัวอย่างไร
 - ☐ อยู่รวมกันเฉพาะ ปิตา มารดา บุตร
 - ☐ อยู่รวมกันทั้ง ปิตา มารดา บุตร และญาติพี่น้อง
5. ท่านมีรายได้รวมทั้งหมดยี่บาทต่อเดือน
 - ☐ ไม่เกิน 3,000 บาท
 - ☐ 3,001 - 6,000 บาท
 - ☐ 6,001 บาทขึ้นไป
6. ปัจจุบันท่านพักอาศัยอยู่ที่
 - ☐ เขตเทศบาล
 - ☐ นอกเขตเทศบาล

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงดูทารก

คำชี้แจง ในแต่ละข้อจะมีคำตอบที่ถูกต้องอยู่เพียงข้อเดียว ให้ท่านทำเครื่องหมายกากบาท (X) ลงหน้าข้อที่ท่านเห็นว่าถูกต้องที่สุด

1. นมที่เหมาะสมที่สุดสำหรับใช้เลี้ยงทารกคือ
 - ก. นมมารดา
 - ข. นมผสม
 - ค. นมชงหวาน
 - ง. นมสด
2. ควรเริ่มให้อาหารเสริมเมื่อทารกอายุได้กี่เดือน
 - ก. แรกเกิด
 - ข. 3 เดือน
 - ค. 6 เดือน
 - ง. 12 เดือน

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเจตคติเกี่ยวกับการเลี้ยงดูทารก

คำชี้แจง เมื่ออ่านข้อความแล้วให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่ เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
1. การให้นมผสมจะทำให้เด็กแข็งแรงกว่าให้นมมารดา					
2. การกอดรัดอุ้มลูกเล็กน้อย ๆ จะทำให้เคยตัว					
3. อาหารเสริมเป็นสิ่งที่มิประโยชน์และจำเป็นต่อเด็กมาก					

ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติในการเลี้ยงดูทารก

คำชี้แจง ท่านปฏิบัติในการเลี้ยงดูบุตรอย่างไร ตอบได้หลายข้อ โดยขีดเครื่องหมาย ✓
ลงหน้าข้อที่ท่านปฏิบัติจริง

1. ให้บุตรดื่มนมมารดาตั้งแต่แรกเกิด
2. ให้นมผสมเลี้ยงทารกเพราะสะดวก
3. กล้ายคลุกเริ่มให้ตั้งแต่อายุ 1 เดือน เพราะทำให้เด็กอ้วนและแข็งแรง
4. พยาบาลมาฉีควัคซีนตามแพทย์นัด

วิธีดำเนินการรวบรวมข้อมูล

1. ขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
ถึงผู้อำนวยการศูนย์ส่งเสริมสุขภาพเขต 5 จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อขออนุญาตและขอความอนุเคราะห์
ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ที่ศูนย์ส่งเสริมสุขภาพ
เขต 5 จังหวัดเชียงใหม่โดยใช้เวลาในการเก็บข้อมูล 1 เดือน

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อรวบรวมแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ดังนี้
 - 1.1 แบบทดสอบความรู้ ถ้ามารดาเลือกตอบข้อที่ถูกต้องจะได้ 1 คะแนน ถ้า
ตอบข้อผิดจะได้คะแนน 0 ถ้าทำคะแนนได้ตั้งแต่ 50% ขึ้นไปถือว่ามีความรู้ในเรื่องการเลี้ยงดู
ทารก

- 1.2 แบบสอบถามทางด้านเจตคติ การให้คะแนนขึ้นอยู่กับข้อความดังนี้
ข้อความที่มีลักษณะทางนิมาน (ทางบวก) จะให้คะแนนดังนี้

ข้อเลือก	คะแนน
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5
เห็นด้วย	4
ไม่แน่ใจ	3
ไม่เห็นด้วย	2
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1

ข้อความที่มีลักษณะทางนิเสธ (ทางลบ) จะให้คะแนนดังนี้

ข้อเลือก	คะแนน
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1
เห็นด้วย	2
ไม่แน่ใจ	3
ไม่เห็นด้วย	4
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5

หาค่าความสำคัญเฉลี่ยโดยใช้เกณฑ์ของ เบสท์ อันกับความสำคัญดังนี้

4.50 - 5.00	เจตคติที่ดีมาก
3.50 - 4.49	เจตคติที่ดี
2.50 - 3.49	เจตคติปานกลาง
1.50 - 2.49	เจตคติไม่ดี
1.00 - 1.49	เจตคติไม่ดีมาก

1.3 แบบสอบถามทางด้านการปฏิบัติ ถ้าปฏิบัติได้ถูกต้องที่สุด ให้คะแนน 1 คะแนน ถ้าปฏิบัติไม่ถูกต้องให้คะแนน 0 เกณฑ์การตัดสินต้องปฏิบัติได้ถูกต้องทุกข้อจึงจะถือว่าปฏิบัติตนถูกต้อง

2. แยกบันทึกข้อมูลออก เป็นกลุ่มตามตัวแปรอิสระ

3. วิเคราะห์ความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติในเรื่องการเลี้ยงดูทารกโดยคำนวณหาค่าสถิติพื้นฐานได้แก่ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) ค่าร้อยละของข้อมูลตามตัวแปรอิสระ

4. เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของตัวแปรมากกว่า 2 กลุ่ม โดยใช้ F-test แบบการวิเคราะห์ความแปรปรวน 1 ตัว ประกอบ (One way analysis of variance) เพื่อทดสอบสมมุติฐานข้อที่ 1, 2, 3, 4, 5

5. เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของตัวแปร 2 กลุ่ม โดยใช้ t-test เพื่อทดสอบสมมุติฐานข้อที่ 6, 7

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่

1.1 ค่าร้อยละ

1.2 ค่าคะแนนเฉลี่ย โดยใช้สูตร (Ferguson. 1981 : 49)

$$\bar{X} = \frac{\sum x}{n}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน ค่าคะแนนเฉลี่ย

$\sum x$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

n แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

1.3 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนโดยใช้สูตร (Ferguson.

1981 : 68)

$$s = \frac{n \sum x^2 - (\sum x)^2}{n(n - 1)}$$

เมื่อ s แทน ความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน

$\sum x^2$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง

$(\sum x)^2$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง

n แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

2. การวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนก (Discrimination Power) เป็นรายข้อ

2.1 แบบทดสอบความรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับการเลี้ยงดูทารกใช้เทคนิค 27%

ของ รุ่ง เกียรติ ฟาน (วิเชียร เกตุสิงห์. 2524 : 167)

2.2 แบบสอบถามเจตคติเกี่ยวกับการเลี้ยงดูทารก ใช้เทคนิค 25% แล้วทดสอบ

ด้วย t-test (วิเชียร เกตุสิงห์. 2524 : 137 - 138)

$$t = \frac{\bar{X}_H - \bar{X}_L}{\sqrt{\frac{s_H^2 + s_L^2}{n}}}$$

เมื่อ $\bar{X}_H$ แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มใดคะแนนสูง
 $\bar{X}_L$ แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มใดคะแนนต่ำ
 s_H^2 แทน ความแปรปรวนของกลุ่มใดคะแนนสูง
 s_L^2 แทน ความแปรปรวนของกลุ่มใดคะแนนต่ำ
 n แทน จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามในแต่ละกลุ่ม

3. การวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น (Reliability)

3.1 แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงดูทารก ใช้สูตร Kuder - Richardson

สูตรที่ KR-20 (วิเชียร เกตุสิงห์. 2524 : 127)

$$r_{tt} = \frac{k}{k-1} \left[1 - \frac{\sum pq}{s_t^2} \right]$$

เมื่อ r_{tt} แทน ความเชื่อมั่นได้ของแบบสอบถาม
 k แทน จำนวนข้อทั้งหมดของแบบทดสอบ
 p แทน ค่าความยากของข้อสอบแต่ละข้อ
 q แทน $1 - p$
 s_t^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนรวมทั้งฉบับ

3.2 แบบสอบถามเจตคติเกี่ยวกับการเลี้ยงดูทารกให้สุจริตสัมพันธ์ แอลฟา
(α - Coefficient) ของกรอนบัค (Gronbach. 1970 : 161)

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left[1 - \frac{\sum s_i^2}{s_t^2} \right]$$

เมื่อ α แทน ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ

k แทน จำนวนข้อสอบ

s_i^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ

s_t^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนของผู้สอบทั้งหมด

$\sum s_i^2$ แทน ผลรวมของค่าความแปรปรวนเป็นรายข้อ

4. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

4.1 ทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่ม
(ราไฟ สุขสวัสดิ์ น อยุธา. 2526 : 96 - 107) โดยใช้ F-test

$$F = \frac{MS_w}{MS_e}$$

เมื่อ F แทน ค่า

MS_w แทน ค่า Mean-square within group

MS_e แทน ค่า Mean-square error

ถ้าหากผลการทดสอบ F-test แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงต้อง
ทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยใช้วิธี Scheffé's Method

$$D_{\infty ij} = \sqrt{F_{\alpha, 1, \infty}^2 MS_e (1/n_i + 1/n_j)}$$

เมื่อ $D_{\infty ij}$ แทน ค่าวิกฤต D สำหรับ $\bar{X}_i$ และ $\bar{X}_j$ ที่ระดับนัยสำคัญ $= \alpha$

4.2 ทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม โดย
การใช้ t-test (Dixon and Massey. 1983 : 126)

ถ้า $\sigma_1^2 = \sigma_2^2$

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{s_p \sqrt{\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2}}} \quad ; \quad df = n_1 + n_2 - 2$$

$$s_p^2 = \frac{(n_1 - 1)s_1^2 + (n_2 - 1)s_2^2}{n_1 + n_2 - 2}$$

ถ้า $\sigma_1^2 \neq \sigma_2^2$

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{s_1^2}{n_1} + \frac{s_2^2}{n_2}}}$$

$$df = \frac{\left[\frac{(s_1^2/n_1) + (s_2^2/n_2)}{\frac{(s_1^2/n_1)^2}{n_1} + \frac{(s_2^2/n_2)^2}{n_2}} \right]^2 - 2}{2} - 2$$

เมื่อ $\bar{X}_1$ แทน ค่าเฉลี่ยของคะแนนในกลุ่มที่ 1

$\bar{X}_2$ แทน ค่าเฉลี่ยของคะแนนในกลุ่มที่ 2

n_1 แทน จำนวนตัวอย่างในกลุ่มที่ 1

n_2 แทน จำนวนตัวอย่างในกลุ่มที่ 2

s_p^2 แทน ความแปรปรวนร่วมของคะแนนทั้ง 2 กลุ่ม

s_1^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนในกลุ่มที่ 1 $= \frac{\sum x_1^2}{n_1} - \frac{(\sum x_1)^2}{n_1}$

s_2^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนในกลุ่มที่ 2 $= \frac{\sum x_2^2}{n_2} - \frac{(\sum x_2)^2}{n_2}$

การทดสอบ variance ของทั้ง 2 กลุ่มโดยใช้ F-test

$$F_e = \frac{s_L^2}{s_g^2} ; df = (n_L - 1), (n_g - 1)$$

ถ้า $F_e > F_t$ แสดงว่า $\sigma_1^2 \neq \sigma_2^2$

$F_e < F_t$ แสดงว่า $\sigma_1^2 \neq \sigma_2^2$

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

$\bar{X}$	แทน ค่าเฉลี่ย	
S	แทน ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน	
N	แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง	
s^2	แทน ความแปรปรวน	
t	แทน ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน	t-distribution
F	แทน ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน	F-distribution
SS	แทน Sum-Square	
MS	แทน Mean-Square	
df	แทน Degree of freedom	

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ตอนคือ

ตอนที่ 1 วิเคราะห์สถานการณ์ภาพโดยทั่วไปของมารคา โดยแจกแจงความถี่เป็นร้อยละและเสนอเป็นตาราง

ตอนที่ 2 วิเคราะห์แบบสอบถามทางด้านความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติเกี่ยวกับการเลี้ยงดูทารก ตามขั้นตอนดังนี้

2.1 หากค่าสถิติพื้นฐานคะแนนของความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติเกี่ยวกับการเลี้ยงดูทารก มีความรู้ เจตคติและการปฏิบัติที่ดีหรือไม่คืออย่างไร

2.2 ทดสอบความแตกต่างของความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติของมารคาเกี่ยวกับการเลี้ยงดูทารก ระหว่างมารคาที่มีอายุแตกต่างกันดังนี้ มีอายุ 15 - 19 ปี 20 - 29 ปี 30 - 39 ปี และอายุตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไป

2.3 ทดสอบความแตกต่างของความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติของมารคาเกี่ยวกับการเลี้ยงดูทารก ระหว่างมารคาที่มีบุตรแตกต่างกันดังนี้คือ มีบุตร 1 คน มีบุตร 2 คน และมีบุตรตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป

2.4 ทดสอบความแตกต่างของความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติของมารคาเกี่ยวกับการเลี้ยงดูทารก ระหว่างมารคาที่มีอาชีพแตกต่างกันดังนี้คือ อาชีพรับราชการ อาชีพรัฐวิสาหกิจ อาชีพลูกจ้างบริษัท อาชีพค้าขายนอกบ้าน อาชีพค้าขายในบ้าน อาชีพเกษตรกร และอาชีพอื่น ๆ

2.5 ทดสอบความแตกต่างของ ความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติของมารคาเกี่ยวกับการเลี้ยงดูทารก ระหว่างมารคาที่มีการศึกษาแตกต่างกัน ดังนี้คือ ไม่ได้เรียน หรือเรียนไม่จบประถมศึกษา จบประถมศึกษา จบมัธยมศึกษา และจบอนุปริญาตรี ปริญญาตรี หรือสูงกว่า

2.6 ทดสอบความแตกต่างของ ความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติของมารคาเกี่ยวกับการเลี้ยงดูทารก ระหว่าง มารคาที่มีฐานะทางเศรษฐกิจแตกต่างกันคือ มีรายได้ของครอบครัว 3,000 บาทต่อเดือน หรือต่ำกว่า, 3,001 - 6,000 บาทต่อเดือน และตั้งแต่ 6,001 บาทต่อเดือนขึ้นไป

2.7 ทดสอบความแตกต่างของความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติของมารคาเกี่ยวกับการเลี้ยงดูทารก ระหว่างมารคาที่มีลักษณะของครอบครัวเดี่ยว และมารคาที่มีลักษณะของครอบครัวขยาย

2.8 ทดสอบความแตกต่างของความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติของมารคาเกี่ยวกับการเลี้ยงดูทารก ระหว่างมารคาที่มีภูมิลำเนาในเขตเมือง และมารคาที่มีภูมิลำเนานอกเขตเมือง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สถานการณ์ของมารคา

จากการวิเคราะห์แบบสอบถามตอนที่ 1 ซึ่งเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับรายละเอียดส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยแจกแจงความถี่เป็นร้อยละ ตามตัวแปรที่ต้องการศึกษาดังนี้

จำนวนมารดาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เมื่อจำแนกตามอายุพบว่า มารดาที่มีอายุระหว่าง 15 - 19 ปี มีจำนวนร้อยละ 4.3 อายุระหว่าง 20 - 29 ปี มีจำนวนร้อยละ 35.1 อายุระหว่าง 30 - 39 ปี มีจำนวนร้อยละ 43.4 และอายุ 40 ปีขึ้นไป มีจำนวนร้อยละ 17.1 ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุ

อายุของมารดา	จำนวน	ร้อยละ
15 - 19 ปี	15	4.3
20 - 29 ปี	123	35.1
30 - 39 ปี	152	43.4
40 ปีขึ้นไป	60	17.1
รวม	350	100.0

จำนวนมารดาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เมื่อจำแนกตามจำนวนบุตรพบว่า มารดาที่มีบุตร 1 คน มีจำนวนร้อยละ 44.9 มารดาที่มีบุตร 2 คน มีจำนวนร้อยละ 33.7 และมารดาที่มีบุตร 3 คน มีจำนวนร้อยละ 21.4 ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามจำนวนบุตร

จำนวนบุตร	จำนวน	ร้อยละ
1 คน	157	44.9
2 คน	118	33.7
3 คนขึ้นไป	75	21.4
รวม	350	100.0

จำนวนมารดาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เมื่อจำแนกตามอาชีพพบว่า มารดาที่มีอาชีพ
รับราชการ มีจำนวนร้อยละ 12.6 อาชีพรัฐวิสาหกิจ มีจำนวนร้อยละ 6.3 อาชีพ
ลูกจ้างบริษัท มีจำนวนร้อยละ 8.6 อาชีพค้าขายนอกบ้าน มีจำนวนร้อยละ 9.4 อาชีพ
ค้าขายในบ้าน มีจำนวนร้อยละ 15.7 อาชีพเกษตรกร มีจำนวนร้อยละ 27.4 และ
อาชีพอื่น ๆ มีจำนวนร้อยละ 20.0 ดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
รับราชการ	44	12.6
รัฐวิสาหกิจ	22	6.3
ลูกจ้างบริษัท	30	8.6
ค้าขายนอกบ้าน	33	9.4
ค้าขายในบ้าน	55	15.7
เกษตรกร	96	27.4
อื่น ๆ	70	20.0
รวม	350	100.0

จำนวนมารคาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษาพบว่า มารคาที่ไม่ได้เรียนหรือเรียนไม่จบประถมศึกษา มีจำนวนร้อยละ 8.3 มารคาที่จบประถมศึกษา มีจำนวนร้อยละ 51.7 มารคาที่จบมัธยมศึกษา มีจำนวนร้อยละ 20.9 มารคาที่จบอนุปริญา ปริญาตรีหรือสูงกว่า มีจำนวนร้อยละ 19.1 ดังแสดงในตาราง 4

ตาราง 4 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ได้เรียนหรือเรียนไม่จบประถมศึกษา	29	8.3
จบประถมศึกษา	181	51.7
จบมัธยมศึกษา	73	20.9
จบอนุปริญา ปริญาตรีหรือสูงกว่า	67	19.1
รวม	350	100.0

จำนวนมารดาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เมื่อจำแนกตามรายได้ของครอบครัวพบว่า มารดาที่มีรายได้ 3,000 บาท/เดือนหรือต่ำกว่า มีจำนวนร้อยละ 61.1 มารดาที่มีรายได้ 3,001 - 6,000 บาท/เดือน มีจำนวนร้อยละ 20.9 มารดาที่มีรายได้ 6,001 บาท/เดือน ขึ้นไป มีจำนวนร้อยละ 18.0 ดังแสดงในตาราง 5

ตาราง 5 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามฐานะทางเศรษฐกิจ

รายได้ของครอบครัว	จำนวน	ร้อยละ
รายได้ 3,000 บาท/เดือนหรือต่ำกว่า	214	61.1
รายได้ 3,001 - 6,000 บาท/เดือน	73	20.9
รายได้ 6,001 บาท/เดือน ขึ้นไป	63	18.0
รวม	350	100.0

จำนวนมารดาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เมื่อจำแนกตามลักษณะของครอบครัว พบว่า
 มารดาที่มีสภาพการอยู่รวมกันภายในครอบครัว ลักษณะครอบครัวเดี่ยว มีจำนวนร้อยละ
 58.3 ส่วนมารดาที่มีสภาพการอยู่รวมกันภายในครอบครัวในลักษณะครอบครัวขยาย
 มีจำนวนร้อยละ 41.7 ดังแสดงในตาราง 6

ตาราง 6 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามลักษณะของครอบครัว

ลักษณะของ ครอบครัว	จำนวน	ร้อยละ
ครอบครัว เดี่ยว	204	58.3
ครอบครัว ขยาย	146	41.7
รวม	350	100.0

จำนวนมารคาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เมื่อจำแนกตามภูมิลำเนาพบว่า มารคาที่มี
 ภูมิลำเนาในเขตเมือง มีจำนวนร้อยละ 46.3 และมารคาที่มีภูมิลำเนานอกเขตเมือง
 มีจำนวนร้อยละ 53.7 ดังแสดงในตาราง 7

ตาราง 7 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามภูมิลำเนา

ภูมิลำเนา	จำนวน	ร้อยละ
ในเขตเมือง	162	46.3
นอกเขตเมือง	188	53.7
รวม	350	100.0

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล เกี่ยวกับความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติของ
มารดาในเรื่องการเลี้ยงดูทารก

2.1 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนน ความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ
ของมารดาเกี่ยวกับการเลี้ยงดูทารกอยู่ในระดับใด

ตาราง 8 คะแนนเฉลี่ยของความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติของมารดาในเรื่องการเลี้ยงดูทารก

ตัวแปร	จำนวนข้อคำถาม	คะแนนเฉลี่ย $\bar{X}$	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน S	ความแปรปรวน S^2
ความรู้	20	13.83	3.55	12.58
เจตคติ	20	3.81	.42	.18
การปฏิบัติ	25	19.09	4.13	17.08

จากตาราง 8 จะเห็นว่า ตัวแปรทางค่านความรู้ มีคะแนนเฉลี่ย 13.83 ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.55 ซึ่งเกินเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า มารดาส่วนใหญ่มีความรู้ในเรื่องการเลี้ยงดูทารก ส่วนตัวแปรทางค่านเจตคติมีคะแนนเฉลี่ย 3.81 ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน .42 แสดงว่ามารดาส่วนใหญ่มีเจตคติที่ดีเกี่ยวกับการเลี้ยงดูทารก สำหรับการปฏิบัติมีคะแนนเฉลี่ย 19.09 ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4.13 แสดงให้เห็นว่ามารดาส่วนใหญ่ยังมีพฤติกรรมทางค่านการปฏิบัติที่ไม่ถูกต้องในเรื่องการเลี้ยงดูทารก

2.2 ทดสอบความแตกต่างของ ความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติใน
เรื่องการเลี้ยงดูทารกของมารดา ที่มีอายุแตกต่างกันคือ มีอายุ 15 - 19 ปี, 20 - 29 ปี
30 - 39 ปี และอายุ 40 ปีขึ้นไปโดยใช้ F-test

ตาราง 9 คะแนนความรู้ของมารดาในเรื่องการเลี้ยงดูทารก จำแนกตามกลุ่มอายุ

อายุ	จำนวน	ความรู้ในเรื่องการเลี้ยงดูทารก	
		คะแนนเฉลี่ย $\bar{X}$	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน S
15 - 19 ปี	15	10.9333	1.9074
20 - 29 ปี	123	12.7561	3.4028
30 - 39 ปี	152	14.3947	3.4279
40 ปีขึ้นไป	60	15.3167	3.4567
รวม	350	13.8286	3.5474

จากตาราง 9 แสดงค่าคะแนนความรู้ของมารดา ในเรื่องการเลี้ยงดูทารก จำแนกตามกลุ่มอายุ 4 กลุ่ม เรียงตามลำดับดังนี้ มารดาที่มีอายุ 40 ปีขึ้นไป มีคะแนนเฉลี่ย $\bar{X} = 15.3167$ ($S = 3.4567$) มารดาที่มีอายุ 30 - 39 ปี มีคะแนนเฉลี่ย $\bar{X} = 14.3947$ ($S = 3.4279$) และมารดาที่มีอายุ 20 - 29 ปี มีคะแนนเฉลี่ย $\bar{X} = 12.7561$ ($S = 3.4028$) ส่วนมารดาที่มีอายุ 15 - 19 ปี มีคะแนนเฉลี่ย $\bar{X} = 10.9333$ ($S = 1.9074$) จากนั้นจึงนำไปวิเคราะห์ความแปรปรวนเกี่ยวกับความรู้ของมารดาในเรื่องการเลี้ยงดูทารกปรากฏผลตามตาราง 10

ตาราง 10 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนน ความรู้ ของมารดาในเรื่อง
การเลี้ยงดูทารก จำแนกตามกลุ่มอายุ

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	3	448.7989	149.5996	13.1277**
ภายในกลุ่ม	346	3942.9154	11.3957	
รวม	349	4391.7143		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

จากตาราง 10 แสดงว่า มารดาที่มีอายุต่างกัน มีความรู้ ในเรื่องการเลี้ยงดูทารก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ($F = 13.1277$) ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานข้อที่ 1.1 แสดงว่ามารดาที่มีอายุต่างกันคู่ใดคู่หนึ่งใน 4 กลุ่ม มีความรู้ในเรื่องการเลี้ยงดูทารก แตกต่างกัน จึงนำไปทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย ในรายคู่ต่อไปโดยใช้วิธีของ Scheffé's ดังแสดงในตาราง 11

ตาราง 11 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย ของความรู้ในเรื่องการเลี้ยงดูทารกของมารดาที่มีอายุแตกต่างกัน

อายุ	ค่าเฉลี่ย	อายุ 15-19 ปี 10.9333	อายุ 20-29 ปี 12.7561	อายุ 30-39 ปี 14.3947	อายุ 40 ปีขึ้นไป 15.3167
15 - 19 ปี	10.9330	-			
20 - 29 ปี	12.7561	1.8228	-		
30 - 39 ปี	14.3947	3.4614**	1.6386**	-	
40 ปีขึ้นไป	15.3167	4.3834**	2.6067**	0.9220	-

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

จากตาราง 11 แสดงว่า มารดาที่มีอายุ 40 ปีขึ้นไป มีความรู้ในเรื่องการเลี้ยงดูทารกแตกต่างกับมารดาที่มีอายุ 15 - 19 ปี และ 20 - 29 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 กล่าวคือมารดาที่มีอายุ 40 ปีขึ้นไปมีความรู้ดีกว่ามารดาที่มีอายุ 15 - 19 ปีและ 20 - 29 ปี นอกจากนี้ยังพบว่ามารดาที่มีอายุ 30 - 39 ปี มีความรู้ในเรื่องการเลี้ยงดูทารกแตกต่างจากมารดาที่มีอายุ 15 - 19 ปี และ 20 - 29 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 มารดาที่มีอายุ 30 - 39 ปี มีความรู้ดีกว่ามารดาที่มีอายุ 15 - 19 ปี และ 20 - 29 ปี แต่ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อเปรียบเทียบระหว่างมารดาที่มีอายุ 15 - 19 ปี กับมารดาที่มีอายุ 20 - 29 ปี มารดาที่มีอายุ 30 - 39 ปี กับมารดาที่มีอายุ 40 ปีขึ้นไป

ตาราง 12 คะแนนเจตคติของมารดาในเรื่องการเลี้ยงดูทารก จำแนกตามกลุ่มอายุ

อายุ	จำนวน	เจตคติในเรื่องการเลี้ยงดูทารก	
		คะแนนเฉลี่ย $\bar{x}$	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน s
15 - 19 ปี	15	3.1967	.4875
20 - 29 ปี	123	3.6919	.3739
30 - 39 ปี	152	3.8832	.3702
40 ปีขึ้นไป	60	4.0475	.4157
รวม	350	3.8147	.4232

จากตาราง 12 แสดงค่าคะแนนเจตคติของมารดาในเรื่องการเลี้ยงดูทารก จำแนกตามกลุ่มอายุ 4 กลุ่มคือ มารดาที่มีอายุ 40 ปีขึ้นไป มีคะแนนเฉลี่ย $\bar{x} = 4.0475$ ($s = .4157$) มารดาที่มีอายุ 30 - 39 ปี มีคะแนนเฉลี่ย $\bar{x} = 3.8832$ ($s = .3702$) และมารดาที่มีอายุ 20 - 29 มีคะแนนเฉลี่ย $\bar{x} = 3.6919$ ($s = .3739$) ส่วนมารดาที่มีอายุ 15 - 19 ปี มีคะแนนเฉลี่ย $\bar{x} = 3.1967$ ($s = .4875$) แล้วนำไปวิเคราะห์ความแปรปรวนเกี่ยวกับเจตคติของมารดา ในเรื่องการเลี้ยงดูทารกดังปรากฏผลในตาราง 13

ตาราง 13 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนเจตคติ ของมารดาในเรื่องการเลี้ยงดูทารก จำแนกตามกลุ่มอายุ

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	3	11.5507	3.8502	25.9805**
ภายในกลุ่ม	346	51.2760	.1482	-
รวม	349	62.8267		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

จากตาราง 13 แสดงว่า มารดาที่มีอายุแตกต่างกัน มีเจตคติในเรื่องการเลี้ยงดูทารกแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ($F = 25.9805$) ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานข้อที่ 1.2 แสดงว่ามารดาที่มีอายุแตกต่างกันที่ใดก็ได้ใน 4 กลุ่ม มีเจตคติ ในเรื่องการเลี้ยงดูทารกแตกต่างกัน จึงนำไปทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย ในรายคู่ต่อไป โดยใช้วิธีของ Scheffé's ดังแสดงในตาราง 14

ตาราง 14 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของเจตคติ ในเรื่องการเลี้ยงดูทารกของมารดาที่มีอายุ แตกต่างกัน

อายุ	ค่าเฉลี่ย	อายุ 15-19 ปี 3.1967	อายุ 20-29 ปี 3.6919	อายุ 30-39 ปี 3.8832	อายุ 40 ปีขึ้นไป 4.0475
15 - 19 ปี	3.1967	-			
20 - 29 ปี	3.6919	0.4952 **	-		
30 - 39 ปี	3.8832	0.6865 **	0.1913 **	-	
40 ปีขึ้นไป	4.0475	0.8508 **	0.3556 **	0.1643	-

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

จากตาราง 14 แสดงว่า มารดาที่มีอายุ 40 ปีขึ้นไป มีเจตคติในเรื่องการเลี้ยงดูทารกแตกต่างจากมารดาที่มีอายุ 15 - 19 ปี และ 20 - 29 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 กล่าวคือมารดาที่มีอายุ 40 ปีขึ้นไป มีเจตคติดีกว่ามารดาที่มีอายุ 15 - 19 ปี และ 20 - 29 ปี นอกจากนี้ยังพบว่ามารดาที่มีอายุ 30 - 39 ปี มีเจตคติในเรื่องการเลี้ยงดูทารกแตกต่างจากมารดาที่มีอายุ 15 - 19 ปี และ 20 - 29 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 มารดาที่มีอายุ 30 - 39 ปี มีเจตคติดีกว่ามารดาที่มีอายุ 15 - 19 ปี และ 20 - 29 ปี ส่วนมารดาที่มีอายุ 20 - 29 ปี มีเจตคติในเรื่องการเลี้ยงดูทารกแตกต่างจากมารดาที่มีอายุ 15 - 19 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 กล่าวคือมารดาที่มีอายุ 20 - 29 ปี มีเจตคติดีกว่ามารดาที่มีอายุ 15 - 19 ปี แต่ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างมารดาที่มีอายุ 30 - 39 ปี กับมารดาที่มีอายุ 40 ปีขึ้นไป

ตาราง 15 คะแนนการปฏิบัติของมารดาเกี่ยวกับการเลี้ยงดูทารก จำแนกตามกลุ่มอายุ

อายุ	จำนวน	การปฏิบัติในเรื่องการเลี้ยงดูทารก	
		คะแนนเฉลี่ย $\bar{X}$	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน S
15 - 19 ปี	15	17.5333	2.7482
20 - 29 ปี	123	18.4390	4.0370
30 - 39 ปี	152	19.3684	4.0733
40 ปีขึ้นไป	60	20.1167	4.5065
รวม	350	19.0914	4.1328

จากตาราง 15 แสดงค่าคะแนนการปฏิบัติเกี่ยวกับการเลี้ยงดูทารกของมารดา จำแนกตามกลุ่มอายุ 4 กลุ่มคือ มารดาที่มีอายุ 40 ปีขึ้นไป มีคะแนนเฉลี่ย $\bar{X} = 20.1167$ ($S = 4.5065$) มารดาที่มีอายุ 30 - 39 ปี มีคะแนนเฉลี่ย $\bar{X} = 19.3684$ ($S = 4.0733$) และมารดาที่มีอายุ 20 - 29 ปี มีคะแนนเฉลี่ย $\bar{X} = 18.4390$ ($S = 4.0370$) ส่วนมารดาที่มีอายุ 15 - 19 ปี มีคะแนนเฉลี่ย $\bar{X} = 17.5333$ ($S = 2.7482$) แล้วนำไปวิเคราะห์ความแปรปรวนเกี่ยวกับการปฏิบัติของมารดาในเรื่องการเลี้ยงดูทารก ดังปรากฏผลในตาราง 16

ตาราง 16 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนปฏิบัติของมารดาเกี่ยวกับการเลี้ยงดูทารก จำแนกตามกลุ่มอายุ

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	3	163.4965	54.4988	3.2525*
ภายในกลุ่ม	346	5796.5778	16.7560	
รวม	349	5961.0743		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

จากตาราง 16 แสดงว่า มารดาที่มีอายุต่างกัน มีการปฏิบัติในเรื่องการเลี้ยงดูทารกแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ($F = 3.2525$) ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานข้อที่ 1.3 และเมื่อนำไปทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยในรายคู่ โดยวิธีของ Scheffé's แล้วไม่พบความแตกต่างในรายคู่

2.3 ทดสอบความแตกต่างของ ความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติเกี่ยวกับการเลี้ยงดูทารกของมารดาที่มีจำนวนบุตรแตกต่างกันคือ มีบุตร 1 คน 2 คน และ 3 คนขึ้นไป โดยใช้ F-test

ตาราง 17 คะแนนความรู้ของมารดาในเรื่องการเลี้ยงดูทารก จำแนกตามจำนวนบุตร

จำนวนบุตร	จำนวน	ความรู้ในเรื่องการเลี้ยงดูทารก	
		คะแนนเฉลี่ย $\bar{X}$	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน S
1 คน	157	13.2548	.2804
2 คน	118	13.9068	.3411
3 คนขึ้นไป	75	14.9067	.3603
รวม	350	13.8286	.1896

จากตาราง 17 แสดงค่าคะแนนความรู้ของมารดาในเรื่องการเลี้ยงดูทารก จำแนกตามจำนวนบุตร 3 กลุ่ม คือมารดาที่มีบุตร 3 คนขึ้นไป มีคะแนนเฉลี่ย $\bar{X} = 14.9067$ ($S = .3603$) มารดาที่มีบุตร 2 คน มีคะแนนเฉลี่ย $\bar{X} = 13.9068$ ($S = .3411$) และมารดาที่มีบุตร 1 คน มีคะแนนเฉลี่ย $\bar{X} = 13.2548$ ($S = .2804$) แล้วนำไปวิเคราะห์ความแปรปรวนเกี่ยวกับความรู้ของมารดาในเรื่องการเลี้ยงดูทารก ปรากฏผลตามตาราง 18

ตาราง 18 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนความรู้ของมารดาในเรื่องการเลี้ยงดูทารก จำแนกตามจำนวนบุตร

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	2	139.5841	69.7921	5.6955**
ภายในกลุ่ม	347	4252.1302	12.5240	
รวม	349	4391.7143		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

จากตาราง 18 แสดงว่า มารดาที่มีจำนวนบุตรแตกต่างกัน มีความรู้ในเรื่องการเลี้ยงดูทารกแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ($F = 5.6955$) ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานข้อที่ 2.1 แสดงว่ามารดาที่มีจำนวนบุตร แตกต่างกันคู่ใดคู่หนึ่งใน 3 กลุ่ม มีความรู้ในเรื่องการเลี้ยงดูทารกแตกต่างกัน จึงนำไปทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยในรายคู่ต่อไปโดยใช้วิธีของ Scheffé's ดังแสดงในตาราง 19

ตาราง 19 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของความรู้ ในเรื่องการเลี้ยงดูทารกของมารดา ที่มีจำนวนบุตรแตกต่างกัน

จำนวนบุตร	จำนวน	จำนวนบุตร 1 คน 13.2548	จำนวนบุตร 2 คน 13.9068	จำนวนบุตร 3 คนขึ้นไป 14.9067
1 คน	13.2548	-		
2 คน	13.9068	0.6520	-	
3 คนขึ้นไป	14.9067	1.6519*	0.9999	-

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

จากตาราง 19 แสดงว่า มารดาที่มีบุตร 3 คนขึ้นไป มีความรู้ในเรื่องการเลี้ยงดูทารกแตกต่างจากมารดาที่มีบุตร 1 คน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 กล่าวคือมารดาที่มีบุตร 3 คนขึ้นไป มีความรู้ดีกว่ามารดาที่มีบุตร 1 คน แต่ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยระหว่างมารดาที่มีบุตร 1 คน กับมารดาที่มีบุตร 2 คน และมารดาที่มีบุตร 2 คน กับมารดาที่มีบุตร 3 คนขึ้นไป

ตาราง 20 คะแนนเจตคติของมารดาในเรื่องการเลี้ยงดูทารก จำแนกตามจำนวนบุตร

จำนวนบุตร	จำนวน	เจตคติในเรื่องการเลี้ยงดูทารก	
		คะแนนเฉลี่ย $\bar{X}$	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน S
1 คน	157	3.6818	.4192
2 คน	118	3.8640	.3948
3 คนขึ้นไป	75	4.0153	.3872
รวม	350	3.8147	.4243

จากตาราง 20 แสดงค่าคะแนนเจตคติของมารดาในเรื่องการเลี้ยงดูทารก จำแนกตามจำนวนบุตร 3 กลุ่มคือ มารดาที่มีบุตร 3 คนขึ้นไป มีคะแนนเฉลี่ย $\bar{X} = 4.0153$ ($S = .3872$) และมารดาที่มีบุตร 2 คน มีคะแนนเฉลี่ย $\bar{X} = 3.8640$ ($S = .3948$) ส่วนมารดาที่มีบุตร 1 คน มีคะแนนเฉลี่ย $\bar{X} = 3.6818$ ($S = .4192$) แล้วนำไปวิเคราะห์ความแปรปรวนเกี่ยวกับเจตคติของมารดาในเรื่องการเลี้ยงดูทารก ปรากฏผลตามตาราง 21

ตาราง 21 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนเจตคติของมารดาในเรื่อง
การเลี้ยงดูทารก จำแนกตามจำนวนบุตร

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	2	6.0767	3.0383	18.5780**
ภายในกลุ่ม	347	56.7501	.1635	
รวม	349	62.8267		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

จากตาราง 21 แสดงว่า มารดาที่มีจำนวนบุตรแตกต่างกัน มีเจตคติในเรื่อง
การเลี้ยงดูทารกแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ($F = 18.5780$) ซึ่งสอดคล้อง
กับสมมุติฐานข้อที่ 2.2 แสดงว่ามารดาที่มีจำนวนบุตรแตกต่างกันคู่ใดคู่หนึ่งใน 3 กลุ่ม มีเจตคติ
ในเรื่องการเลี้ยงดูทารกแตกต่างกัน จึงนำไปทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยในรายคู่ต่อไป
โดยใช้วิธีของ Scheffé's ดังแสดงในตาราง 22

ตาราง 22 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของเจตคติ ในเรื่องการเลี้ยงดูทารกของมารดา ที่มีจำนวนบุตรแตกต่างกัน

จำนวนบุตร	ค่าเฉลี่ย	จำนวนบุตร 1 คน 3.6818	จำนวนบุตร 2 คน 3.8640	จำนวนบุตร 3 คนขึ้นไป 4.0153
1 คน	3.6818	-		
2 คน	3.8640	0.1822**	-	
3 คนขึ้นไป	4.0153	0.3335**	0.1513	-

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

จากตาราง 22 แสดงว่า มารดาที่มีบุตร 3 คนขึ้นไป มีเจตคติในเรื่องการเลี้ยงดูทารกแตกต่างจากมารดาที่มีบุตร 1 คน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 กล่าวคือมารดาที่มีบุตร 3 คนขึ้นไป มีเจตคติดีกว่ามารดาที่มีบุตร 1 คน และมารดาที่มีบุตร 2 คน มีเจตคติแตกต่างจากมารดาที่มีบุตร 1 คน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 มารดาที่มีบุตร 2 คน มีเจตคติดีกว่ามารดาที่มีบุตร 1 คน แต่ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างมารดาที่มีบุตร 3 คนขึ้นไป กับมารดาที่มีบุตร 2 คน

ตาราง 23 คะแนนการปฏิบัติของมารดาในเรื่องการเลี้ยงดูทารก จำแนกตามจำนวนบุตร

จำนวนบุตร	จำนวน	การปฏิบัติในเรื่องการเลี้ยงดูทารก	
		คะแนนเฉลี่ย $\bar{X}$	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน S
1 คน	157	18.6624	4.0057
2 คน	118	18.8136	4.6298
3 คนขึ้นไป	75	20.4267	3.2432
รวม	350	19.0914	4.1328

จากตาราง 23 แสดงค่าคะแนนการปฏิบัติของมารดาในเรื่องการเลี้ยงดูทารก จำแนกตามจำนวนบุตร 3 กลุ่ม คือมารดาที่มีบุตร 3 คนขึ้นไป มีคะแนนเฉลี่ย $\bar{X} = 20.4267$ ($S = 3.2432$) และมารดาที่มีบุตร 2 คน มีคะแนนเฉลี่ย $\bar{X} = 18.8136$ ($S = 4.6298$) ส่วนมารดาที่มีบุตร 1 คน มีคะแนนเฉลี่ย $\bar{X} = 18.6624$ ($S = 4.0057$) แล้วจึงนำไปวิเคราะห์ความแปรปรวนเกี่ยวกับการปฏิบัติของมารดาในเรื่องการเลี้ยงดูทารกปรากฏผลตามตาราง 24

ตาราง 24 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนการปฏิบัติของมารดาในเรื่องการเลี้ยงดูทารก จำแนกตามจำนวนบุตร

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	2	171.7210	85.8605	5.1464**
ภายในกลุ่ม	347	5789.3533	16.6840	
รวม	349	5961.0743		

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

จากตาราง 24 แสดงว่า มารดาที่มีจำนวนบุตรต่างกันจะมีการปฏิบัติในเรื่องการเลี้ยงดูทารกแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ($F = 5.1464$) ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2.3 แสดงว่ามารดาที่มีบุตรต่างกันคู่ใดคู่หนึ่งใน 3 กลุ่ม มีการปฏิบัติในเรื่องการเลี้ยงดูทารกแตกต่างกันจึงนำไปทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยในรายคู่ต่อไปโดยใช้วิธีของ Scheffé's ดังแสดงในตาราง 25

ตาราง 25 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของการปฏิบัติในเรื่องการเลี้ยงดูทารกของมารดาที่มีจำนวนบุตรแตกต่างกัน

จำนวนบุตร	ค่าเฉลี่ย	จำนวนบุตร 1 คน 18.6624	จำนวนบุตร 2 คน 18.8136	จำนวนบุตร 3 คนขึ้นไป 20.4267
1 คน	18.6624	-		
2 คน	18.8136	0.1512	-	
3 คนขึ้นไป	20.4267	1.7643**	1.6131	-

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

จากตาราง 25 แสดงว่า มารดาที่มีบุตร 3 คนขึ้นไปมีการปฏิบัติเกี่ยวกับการเลี้ยงดูทารกแตกต่างจากมารดาที่มีบุตร 1 คน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 กล่าวคือมารดาที่มีบุตร 3 คนขึ้นไปมีการปฏิบัติถูกต้องกว่ามารดาที่มีบุตร 1 คน แต่ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยระหว่างมารดาที่มีบุตร 3 คนขึ้นไปกับมารดาที่มีบุตร 2 คน และมารดาที่มีบุตร 2 คน กับมารดาที่มีบุตร 1 คน

2.4 ทดสอบความแตกต่างของความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติในเรื่องการเลี้ยงดูทารกของมารดาที่มีอาชีพแตกต่างกันคือ อาชีพรับราชการ รัฐวิสาหกิจ ลูกจ้างบริษัทค้าขายนอกบ้าน ค้าขายในบ้าน เกษตรกร และอื่น ๆ โดยใช้วิธี F-test

ตาราง 26 คะแนนความรู้ของมารดาในเรื่องการเลี้ยงดูทารก จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวน	ความรู้ในเรื่องการเลี้ยงดูทารก	
		คะแนนเฉลี่ย $\bar{X}$	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน S
รับราชการ	44	17.1591	3.1323
รัฐวิสาหกิจ	22	18.1818	1.6514
ลูกจ้างบริษัท	30	14.2667	4.0423
ค้าขายนอกบ้าน	33	12.4242	2.9899
ค้าขายในบ้าน	55	13.6364	2.9525
เกษตรกร	96	12.4896	2.5670
อื่น ๆ	70	12.8286	3.4807
รวม	350	13.8286	3.5474

ตาราง 26 แสดงค่าคะแนนความรู้ของมารดาในเรื่องการเลี้ยงดูทารก จำแนกตามกลุ่มอาชีพ 7 กลุ่ม คือ มารดาที่มีอาชีพรัฐวิสาหกิจมีคะแนนเฉลี่ย $\bar{X} = 18.1818$ ($S = 1.6514$) อาชีพรับราชการมีคะแนนเฉลี่ย $\bar{X} = 17.1591$ ($S = 3.1323$) อาชีพลูกจ้างบริษัทมีคะแนนเฉลี่ย $\bar{X} = 14.2667$ ($S = 4.0423$) อาชีพค้าขายในบ้านมีคะแนนเฉลี่ย $\bar{X} = 13.6364$ ($S = 2.9525$) อาชีพอื่น ๆ มีคะแนนเฉลี่ย $\bar{X} = 12.8286$ ($S = 3.4807$) อาชีพเกษตรกรมีคะแนนเฉลี่ย $\bar{X} = 12.4896$ ($S = 2.5670$) อาชีพค้าขายนอกบ้านมีคะแนนเฉลี่ย $\bar{X} = 12.4242$ ($S = 2.9899$) จึงนำไปวิเคราะห์ความแปรปรวนเกี่ยวกับความรู้ของมารดาในเรื่องการเลี้ยงดูทารก ปรากฏผลตามตาราง 27

ตาราง 27 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนความรู้ ของมารดาในเรื่องการเลี้ยงดูทารกจำแนกตามจำนวนบุตร

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	6	1219.9682	203.3280	21.9884**
ภายในกลุ่ม	343	3171.7461	9.2471	
รวม	349	4391.7143		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

จากตาราง 27 แสดงว่ามารดาที่มีอาชีพแตกต่างกัน จะมีความรู้ในเรื่องการเลี้ยงดูทารกแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ($F = 21.9884$) ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานข้อที่ 3.1 แสดงว่ามารดาที่มีจำนวนบุตรต่างกันคู่ใดคู่หนึ่งใน 7 กลุ่ม มีความรู้ในเรื่องการเลี้ยงดูทารกแตกต่างกัน จึงนำไปทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยในรายคู่ต่อไป โดยใช้วิธีของ Scheffé's ดังแสดงในตาราง 28

ตาราง 28 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของความรู้ ในเรื่องการเลี้ยงดูทารกของมารดาที่มีอาชีพต่างกัน

อาชีพ	ค่าเฉลี่ย	อาชีพรับราชการ	อาชีพรัฐวิสาหกิจ	อาชีพลูกจ้างบริษัท	อาชีพค้าขายนอกบ้าน	อาชีพค้าขายในบ้าน	อาชีพเกษตรกร	อาชีพอื่น ๆ
รับราชการ	17.1591	-	1.0227	2.8924	4.7349**	3.5227**	4.6695**	4.3305**
รัฐวิสาหกิจ	18.1818		-	3.9151	5.7576**	4.4545**	5.6922**	5.3532**
ลูกจ้างบริษัท	12.4242			-	1.8425	0.6303	1.7771	1.4381
ค้าขายนอกบ้าน	12.4242				-	1.2122	0.0654	0.4044
ค้าขายในบ้าน	13.6367					-	1.1468	0.8078
เกษตรกร	12.4896						-	0.3390
อื่น ๆ	12.8286							-

**มีนัยสำคัญทางสถิติ .01

จากตาราง 28 แสดงว่า มารคที่มีอาชีพรับราชการ มีความรู้ในเรื่องการเลี้ยงดู
 หารกแตกต่างจากมารคา อาชีพค้าขายนอกบ้าน อาชีพค้าขายในบ้าน อาชีพเกษตรกร และอาชีพอื่น ๆ
 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 กล่าวคือ มารคที่มีอาชีพรับราชการมีความรู้ดีกว่ามารคาอาชีพ
 ค้าขายนอกบ้าน อาชีพค้าขายในบ้าน อาชีพเกษตรกรและอาชีพอื่น ๆ นอกจากนี้ยังพบความ
 แตกต่างระหว่างมารคที่มีอาชีพรัฐวิสาหกิจ กับมารคาอาชีพลูกจ้างบริษัท อาชีพค้าขายนอกบ้าน
 อาชีพค้าขายในบ้าน อาชีพเกษตรกร และอาชีพอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 กล่าวคือ
 มารคที่มีอาชีพรัฐวิสาหกิจ มีความรู้ดีกว่ามารคาอาชีพลูกจ้างบริษัท อาชีพค้าขายนอกบ้าน อาชีพ
 ค้าขายในบ้าน อาชีพเกษตรกรและอาชีพอื่น ๆ แต่ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
 ระหว่างมารคที่มีอาชีพทั้งต่อไปนี้เป็นคือ อาชีพรับราชการไม่แตกต่างกับอาชีพรัฐวิสาหกิจและ
 อาชีพลูกจ้างบริษัท อาชีพลูกจ้างบริษัทไม่แตกต่างกับอาชีพค้าขายนอกบ้าน อาชีพค้าขายในบ้าน
 อาชีพเกษตรกร และอาชีพอื่น ๆ ส่วนอาชีพค้าขายนอกบ้านไม่แตกต่างกับอาชีพค้าขายในบ้าน
 อาชีพเกษตรกร และอาชีพอื่น ๆ อาชีพค้าขายในบ้านไม่แตกต่างกับอาชีพเกษตรกรและอาชีพ
 อื่น ๆ อาชีพเกษตรกรไม่แตกต่างกับอาชีพอื่น ๆ

ตาราง 29 คะแนนเจตคติของมารดาในเรื่องการเลี้ยงดูทารก จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวน	เจตคติในเรื่องการเลี้ยงดูทารก	
		คะแนนเฉลี่ย $\bar{X}$	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน S
รับราชการ	44	4.2023	.3315
รัฐวิสาหกิจ	22	4.2205	.3915
ลูกจ้างบริษัท	30	3.8817	.3710
ค้าขายนอกบ้าน	33	3.6955	.3778
ค้าขายในบ้าน	55	3.7082	.4074
เกษตรกร	96	3.6875	.3570
อื่น ๆ	70	3.7293	.4123
รวม	350	3.8147	.4243

ตาราง 29 แสดงค่าคะแนนเจตคติของมารดาในเรื่องการเลี้ยงดูทารกจำแนกตามกลุ่มอาชีพ 7 กลุ่มคือ มารดาที่มีอาชีพรัฐวิสาหกิจ มีคะแนนเฉลี่ย $\bar{X} = 4.2205$ ($S = .3915$) อาชีพรับราชการมีคะแนนเฉลี่ย $\bar{X} = 4.2023$ ($S = .3315$) อาชีพลูกจ้างบริษัท มีคะแนนเฉลี่ย $\bar{X} = 3.8817$ ($S = .3710$) อาชีพอื่น ๆ มีคะแนนเฉลี่ย $\bar{X} = 3.7293$ ($S = .4123$) อาชีพค้าขายในบ้านมีคะแนนเฉลี่ย $\bar{X} = 3.7082$ ($S = .4074$) อาชีพค้าขายนอกบ้าน $\bar{X} = 3.6955$ ($S = .3778$) อาชีพเกษตรกร มีคะแนนเฉลี่ย $\bar{X} = 3.6875$ ($S = .3570$) จึงนำไปวิเคราะห์ความแปรปรวนเกี่ยวกับเจตคติของมารดาในเรื่องการเลี้ยงดูทารก ปรากฏตามตาราง 30

ตาราง 30 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนน เจตคติของมารดาในเรื่องการเลี้ยงดูทารก จำแนกตามอาชีพ

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	6	13.5231	2.2539	15.6798**
ภายในกลุ่ม	343	49.3036		
รวม	349	62.8267		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

จากตาราง 30 แสดงว่า มารดาที่มีอาชีพต่างกัน มีเจตคติในเรื่องการเลี้ยงดูทารกแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ($F = 15.6798$) ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานข้อที่ 3.2 แสดงว่ามารดาที่มีอาชีพต่างกันคู่ใดคู่หนึ่งใน 7 กลุ่ม มีเจตคติในเรื่องการเลี้ยงดูทารกแตกต่างกัน จึงนำไปทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยในรายคู่ต่อไป โดยใช้วิธีของ Scheffé's ดังแสดงในตาราง 31

ตาราง 31 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของ เจตคติในเรื่องการเลี้ยงดูทารกของมารดาที่มีอาชีพแตกต่างกัน

อาชีพ	ค่าเฉลี่ย	รับ ราชการ	รัฐ วิสาหกิจ	ธุรกิจ บริษัท	ค้าขาย นอกบ้าน	ค้าขาย ในบ้าน	เกษตรกร	อื่น ๆ
รับราชการ	4.2023	-	0.0182	0.3206	0.5068**	0.4941**	0.5148**	0.4730**
รัฐวิสาหกิจ	4.2205	-	-	0.3388	0.5250**	0.5123**	0.5330**	0.4912**
ธุรกิจบริษัท	3.8817	-	-	-	0.1862	0.1942	0.1942	0.1524
ค้าขายนอกบ้าน	3.6955	-	-	-	-	0.0127	0.0080	0.0338
ค้าขายในบ้าน	3.7082	-	-	-	-	-	0.0207	0.0211
เกษตรกร	3.6875	-	-	-	-	-	-	0.0418
อื่น ๆ	3.7293	-	-	-	-	-	-	-

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

จากตาราง 31 แสดงว่ามารดาที่มีอาชีพรับราชการ มีเจตคติในเรื่องการเลี้ยงดูทารกแตกต่างจากมารดาอาชีพค้าขายนอกบ้าน อาชีพค้าขายในบ้าน อาชีพเกษตรกร และอาชีพอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 กล่าวคือมารดาที่มีอาชีพรับราชการ มีเจตคติที่กว่ามารดาอาชีพค้าขายนอกบ้าน อาชีพค้าขายในบ้าน อาชีพเกษตรกร และอาชีพอื่น ๆ และมารดาที่มีอาชีพรัฐวิสาหกิจ มีเจตคติในเรื่องการเลี้ยงดูทารกแตกต่างจากมารดาอาชีพค้าขายนอกบ้าน อาชีพค้าขายในบ้าน อาชีพเกษตรกรและอาชีพอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 กล่าวคือมารดาอาชีพรัฐวิสาหกิจมีเจตคติที่กว่ามารดาอาชีพค้าขายนอกบ้าน อาชีพค้าขายในบ้าน อาชีพเกษตรกรและอาชีพอื่น ๆ แต่ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างมารดาที่มีอาชีพดังต่อไปนี้คือ อาชีพรับราชการไม่แตกต่างกับอาชีพรัฐวิสาหกิจ และอาชีพลูกจ้างบริษัท อาชีพรัฐวิสาหกิจไม่แตกต่างกับอาชีพลูกจ้างบริษัท และอาชีพลูกจ้างบริษัทไม่แตกต่างกับอาชีพค้าขายนอกบ้าน อาชีพค้าขายในบ้าน อาชีพเกษตรกร และอาชีพอื่น ๆ อาชีพค้าขายนอกบ้านไม่แตกต่างจากอาชีพเกษตรกร และอาชีพอื่น ๆ และมารดาที่มีอาชีพเกษตรกร ก็มีเจตคติไม่แตกต่างจากมารดาอาชีพอื่น ๆ

ตาราง 32 คะแนนการปฏิบัติของมารดาในเรื่องการเลี้ยงดูทารกจำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวน	การปฏิบัติในเรื่องการเลี้ยงดูทารก	
		คะแนนเฉลี่ย $\bar{X}$	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน S
รับราชการ	44	22.2727	2.9912
รัฐวิสาหกิจ	22	23.2727	1.7507
ลูกจ้างบริษัท	30	20.0000	3.6294
ค้าขายนอกบ้าน	33	19.3939	2.5365
ค้าขายในบ้าน	35	17.8000	4.4155
เกษตรกร	96	18.0729	3.6483
อื่น ๆ	70	17.6571	4.5265
รวม	350	19.0914	4.1328

จากตาราง 32 แสดงค่าคะแนนการปฏิบัติของมารดาในเรื่องการเลี้ยงดูทารกจำแนกตามกลุ่มอาชีพ 7 กลุ่มคือ มารดาที่มีอาชีพรัฐวิสาหกิจมีคะแนนเฉลี่ย $\bar{X} = 23.2727$ ($S = 1.7507$) อาชีพรับราชการมีคะแนนเฉลี่ย $\bar{X} = 22.2727$ ($S = 2.9912$) อาชีพลูกจ้างบริษัทมีคะแนนเฉลี่ย $\bar{X} = 20.0000$ ($S = 3.6294$) อาชีพค้าขายนอกบ้านมีคะแนนเฉลี่ย $\bar{X} = 19.3939$ ($S = 2.5365$) อาชีพเกษตรกรมีคะแนนเฉลี่ย $\bar{X} = 18.0729$ ($S = 3.6483$) อาชีพค้าขายในบ้านมีคะแนนเฉลี่ย $\bar{X} = 17.8000$ ($S = 4.4155$) และอาชีพอื่น ๆ มีคะแนนเฉลี่ย $\bar{X} = 17.6571$ ($S = 4.5265$) จึงนำไปวิเคราะห์ความแปรปรวนเกี่ยวกับการปฏิบัติของมารดาในเรื่องการเลี้ยงดูทารก ปรากฏผลตามตาราง 33

ตาราง 33 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนการปฏิบัติของมารดาในเรื่องการเลี้ยงดูทารก จำแนกตามอาชีพ

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	6	1193.0436	198.8406	14.3041**
ภายในกลุ่ม	343	4768.0307	13.9010	
รวม	349	5961.0743		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

จากตาราง 33 แสดงว่า มารดาที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีการปฏิบัติในเรื่องการเลี้ยงดูทารกแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ($F = 14.3041$) ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 3.3 แสดงว่ามารดาที่มีอาชีพต่างกันคู่ใดคู่หนึ่งใน 7 กลุ่ม มีการปฏิบัติในเรื่องการเลี้ยงดูทารกแตกต่างกัน จึงนำไปทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยในรายคู่ต่อไป โดยใช้วิธีของ Scheffé's ดังแสดงในตาราง 24

ตาราง 34 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของการปฏิบัติเกี่ยวกับการลงทุนของมวทที่มีอัตราแตกต่างกัน

อาชีพ	ค่าเฉลี่ย	รับราชการ	รัฐวิสาหกิจ	ธุรกิจบริษัท	ค้าขายนอกบ้าน	ค้าขายในบ้าน	เกษตรกร	อาชีพอื่น ๆ
		22.2727	23.2727	20.0000	19.3939	17.8000	18.0729	17.6571
รับราชการ	22.2727	-	1.0000	2.2727	2.8788	4.4727**	4.1998**	4.6156**
รัฐวิสาหกิจ	23.2727		-	3.2727	3.8788	5.4727**	5.1998**	5.6156**
ธุรกิจบริษัท	20.0000			-	0.6061	2.2000	1.9271	2.3429
ค้าขายนอกบ้าน	19.3939				-	1.5939	1.3210	1.7368
ค้าขายในบ้าน	17.8000					-	0.2729	0.1429
เกษตรกร	18.0729						-	0.4158
อื่น ๆ	17.6571							-

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

จากตาราง 34 แสดงว่า มารดาที่มีอาชีพรับราชการมีการปฏิบัติเกี่ยวกับการเลี้ยงดูทารกแตกต่างกับมารดาอาชีพค้าขายในบ้าน อาชีพเกษตรกร และอาชีพอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 กล่าวคือมารดาอาชีพรับราชการ มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการเลี้ยงดูทารกถูกต้องกว่ามารดาอาชีพค้าขายนอกบ้าน อาชีพเกษตรกร และอาชีพอื่น ๆ มารดาที่มีอาชีพรัฐวิสาหกิจมีการปฏิบัติเกี่ยวกับการเลี้ยงดูทารกแตกต่างจากมารดาอาชีพค้าขายในบ้าน อาชีพเกษตรกร และอาชีพอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 กล่าวคือมารดาที่มีอาชีพรัฐวิสาหกิจมีการปฏิบัติเกี่ยวกับการเลี้ยงดูทารกถูกต้องกว่ามารดาอาชีพค้าขายในบ้าน อาชีพเกษตรกร และอาชีพอื่น ๆ แต่ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างมารดาที่มีอาชีพทั้ง ๓ ข้อนี้คือ มารดาที่มีอาชีพรับราชการมีการปฏิบัติไม่แตกต่างจากมารดาอาชีพรัฐวิสาหกิจ อาชีพลูกจ้างบริษัท และอาชีพค้าขายนอกบ้าน มารดาอาชีพรัฐวิสาหกิจมีการปฏิบัติไม่แตกต่างจากมารดาอาชีพ ลูกจ้างบริษัท อาชีพค้าขายนอกบ้าน มารดาอาชีพลูกจ้างบริษัทมีการปฏิบัติไม่แตกต่างจากมารดาอาชีพค้าขายนอกบ้าน อาชีพค้าขายในบ้าน อาชีพเกษตรกรและอาชีพอื่น ๆ มารดาที่มีอาชีพค้าขายนอกบ้านมีการปฏิบัติไม่แตกต่างจากมารดาอาชีพค้าขายในบ้าน อาชีพเกษตรกร และอาชีพอื่น ๆ มารดาที่มีอาชีพค้าขายในบ้านมีการปฏิบัติไม่แตกต่างจากมารดาอาชีพเกษตรกร และอื่น ๆ ส่วนมารดาที่มีอาชีพเกษตรกร มีการปฏิบัติไม่แตกต่างจากมารดาอาชีพอื่น ๆ

2.5 ทดสอบความแตกต่างของความรู้เจตคติ และการปฏิบัติในเรื่อง การเลี้ยงดูทารกของมารดาที่มีระดับการศึกษา แตกต่างกันคือ ไม่ได้เรียนหรือเรียนไม่จบ ประถมศึกษา จบประถมศึกษา จบมัธยมศึกษา จบอนุสัญญา ปริญญาตรีหรือสูงกว่า โดยใช้ F-test

ตาราง 35 คะแนนความรู้ของมารดาในเรื่องการเลี้ยงดูทารก จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ความรู้ในเรื่องการเลี้ยงดูทารก	
		คะแนนเฉลี่ย	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
		$\bar{X}$	S
ไม่ได้เรียนหรือเรียนไม่จบประถม	29	9.5172	2.4145
จบประถมศึกษา	181	12.6298	2.6605
จบมัธยมศึกษา	33	14.9726	3.1135
จบอนุปริญญา ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	67	17.6866	2.3498
รวม	350	13.8286	3.5472

จากตาราง 35 แสดงค่าคะแนนความรู้ของมารดา ในเรื่องการเลี้ยงดูทารก จำแนกตามระดับการศึกษา 4 กลุ่มคือ มารดาที่จบอนุปริญญา ปริญญาตรีหรือสูงกว่า มีคะแนนเฉลี่ย $\bar{X} = 17.6866$ ($S = 2.3498$) มารดาที่จบมัศึกษามีคะแนนเฉลี่ย $\bar{X} = 14.9726$ ($S = 3.1135$) ส่วนมารดาที่จบประถมศึกษา มีคะแนนเฉลี่ย $\bar{X} = 12.6298$ ($S = 2.6605$) และมารดาที่ไม่ได้เรียนหรือเรียนไม่จบประถมศึกษา มีคะแนนเฉลี่ย $\bar{X} = 9.5172$ ($S = 2.4145$) แล้วนำไปวิเคราะห์ความแปรปรวนเกี่ยวกับความรู้ของมารดาในเรื่องการเลี้ยงดูทารก ปรากฏผลตามตาราง 36

ตาราง 36 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนความรู้ ของมารดาในเรื่องการเลี้ยงดูทารก จำแนกตามระดับการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	3	1891.9109	630.6370	87.2870**
ภายในกลุ่ม	346	2499.8034	7.2249	
รวม	349	4391.7143		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

จากตาราง 36 แสดงว่า มารดาที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความรู้ในเรื่องการเลี้ยงดูทารก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ($F = 87.2870$) ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานข้อที่ 4.1 แสดงว่ามารดาที่มีระดับการศึกษาต่างกันคู่ใดคู่หนึ่งใน 4 กลุ่ม มีความรู้ในเรื่องการเลี้ยงดูทารกแตกต่างกัน จึงนำไปทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยในรายคู่ต่อไป โดยใช้วิธีของ Scheffé's ดังแสดงในตาราง 37

ตาราง 37 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของความรู้ในเรื่องการเลี้ยงดูทารกของมารดาที่มี
ระดับการศึกษาแตกต่างกัน

ระดับการศึกษา	ค่าเฉลี่ย	ไม่ได้เรียนหรือ เรียนไม่จบ ประถมศึกษา 9.5172	จบประถม ศึกษา 12.6298	จบมัธยม ศึกษา 14.9726	จบอนุปริญา ปริญาตรี หรือสูงกว่า 17.6866
ไม่ได้เรียนหรือ เรียนไม่จบประถมศึกษา	9.5172				
จบประถมศึกษา	12.6298	3.1126**	-		
จบมัธยมศึกษา	14.9726	5.2088**	2.3428**		
จบอนุปริญา ปริญาตรี หรือสูงกว่า	17.6866	8.1488**	5.0562**	2.714**	

** มีนัยสำคัญทางสถิติ .01

จากตาราง 37 แสดงว่า มารดาที่จบอนุปริญา หรือปริญาตรีหรือสูงกว่า มีความรู้ในเรื่องการเลี้ยงดูทารก แตกต่างจากมารดาที่ไม่ได้เรียนหรือเรียนไม่จบประถมศึกษา จบประถมศึกษา และจบมัธยมศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 กล่าวคือ มารดาที่จบอนุปริญา ปริญาตรีหรือสูงกว่า มีความรู้ดีกว่ามารดาที่จบประถมศึกษาและจบมัธยมศึกษา และมารดาที่จบมัศึกษามีความรู้ในเรื่องการเลี้ยงดูทารกแตกต่างจากมารดาที่ไม่ได้เรียนหรือเรียนไม่จบประถมศึกษา และจบประถม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 กล่าวคือมารดาที่จบมัธยมศึกษา มีความรู้ดีกว่ามารดาที่ไม่ได้เรียนหรือเรียนไม่จบประถมศึกษา และจบประถมศึกษา ส่วนมารดาที่จบประถมศึกษา มีความรู้ในเรื่องการเลี้ยงดูทารก แตกต่างจากมารดาที่ไม่ได้เรียนหรือเรียนไม่จบประถมศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 กล่าวคือมารดาที่จบประถมศึกษา มีความรู้ดีกว่ามารดาที่ไม่ได้เรียนหรือเรียนไม่จบประถมศึกษา

ตาราง 38 คะแนนเจตคติของมารดาในเรื่องการเลี้ยงดูทารก จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	เจตคติในเรื่องการเลี้ยงดูทารก	
		คะแนนเฉลี่ย $\bar{X}$	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน s
ไม่ได้เรียนหรือเรียนไม่จบ			
ประถมศึกษา	29	3.4500	.3462
จบประถมศึกษา	181	3.6848	.3896
จบมัธยมศึกษา	73	3.9397	.3280
จบอนุปริญา ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	67	4.1873	.4243
รวม	350	3.8147	.4243

ตาราง 38 แสดงค่าคะแนนเจตคติของมารดาในเรื่องการเลี้ยงดูทารก จำแนกตามระดับการศึกษา คือ มารดาที่มีระดับการศึกษาจบอนุปริญา ปริญญาตรีหรือสูงกว่า มีคะแนนเฉลี่ย $\bar{X} = 4.1873$ ($s = .3269$) จบมัธยมศึกษา มีคะแนนเฉลี่ย $\bar{X} = 3.9397$ ($s = .3280$) จบประถมศึกษา มีคะแนนเฉลี่ย $\bar{X} = 3.6848$ ($s = .3896$) ไม่ได้เรียนหรือเรียนไม่จบประถมศึกษา มีคะแนนเฉลี่ย $\bar{X} = 3.4500$ ($s = .3462$) จึงนำไปวิเคราะห์ความแปรปรวนเกี่ยวกับเจตคติของมารดาในเรื่องการเลี้ยงดูทารก ปรากฏผลตามตาราง 39

ตาราง 39 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนเจตคติของมารดาในเรื่องการเลี้ยงดูทารก
จำแนกตามระดับการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	3	17.3545	5.7848	44.0170**
ภายในกลุ่ม	346	45.4722	.1314	
รวม	349	62.8267		

** มีนัยสำคัญทางสถิติ .01

จากตาราง 39 แสดงว่า มารดาที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีเจตคติในเรื่องการเลี้ยงดูทารกแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 ($F = 44.0170$) ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 4.2 แสดงว่ามารดาที่มีระดับการศึกษาต่างกันที่ใดหนึ่งใน 4 กลุ่ม มีเจตคติในเรื่องการเลี้ยงดูทารกแตกต่างกัน จึงนำไปทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยในรายคู่ต่อไป โดยใช้วิธีของ Scheffé's ดังแสดงในตาราง 40

ตาราง 40 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของเจตคติในเรื่องการเลี้ยงดูทารกของมารดาที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน

ระดับการศึกษา	คะแนนเฉลี่ย	ไม่ได้เรียนหรือเรียนไม่จบประถมศึกษา	จบประถมศึกษา	จบมัธยมศึกษา	จบอนุปริญญา ปริญญาตรี หรือสูงกว่า
	3.4500	3.4500	3.6848	3.9397	4.1873
ไม่ได้เรียนหรือเรียนไม่จบประถมศึกษา	3.4500	-			
จบประถมศึกษา	3.6848	0.2348	-		
จบมัธยมศึกษา	3.9397	0.4897**	0.2549**	-	
จบอนุปริญญา ปริญญาตรี หรือสูงกว่า	4.1873	0.7373**	0.5025**	0.2476**	-

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

จากตาราง 40 แสดงว่า มารดาที่จบอนุปริญญา ปริญญาตรีหรือสูงกว่า มีเจตคติในเรื่องการเลี้ยงดูทารกแตกต่างกับมารดาที่ไม่ได้เรียนหรือเรียนไม่จบประถมศึกษา จบประถมศึกษา จบมัธยมศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 กล่าวคือ มารดาที่จบอนุปริญญา ปริญญาตรีหรือสูงกว่า มีเจตคติดีกว่ามารดาที่ไม่ได้เรียนหรือเรียนไม่จบประถมศึกษา จบประถมศึกษา จบมัธยมศึกษา และมารดาที่จบมัศึกษามีเจตคติในเรื่องการเลี้ยงดูทารกแตกต่างจากมารดาที่ไม่ได้เรียนหรือเรียนไม่จบประถมศึกษา และจบประถมศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 กล่าวคือ มารดาที่จบมัศึกษามีเจตคติดีกว่ามารดาที่ไม่ได้เรียนหรือเรียนไม่จบประถมศึกษา และมารดาที่จบประถมศึกษา แต่ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ของมารดาที่จบประถมศึกษา กับมารดาที่ไม่ได้เรียนหรือเรียนไม่จบประถมศึกษา

ตาราง 41 คะแนนการปฏิบัติของมารดาเกี่ยวกับการเลี้ยงดูทารก จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	การปฏิบัติในเรื่องการเลี้ยงดูทารก	
		คะแนนเฉลี่ย $\bar{X}$	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน S
ไม่ได้เรียนหรือเรียน ไม่จบประถมศึกษา	29	17.4483	2.3082
จบประถมศึกษา	181	17.8674	4.2169
จบมัธยมศึกษา	73	19.9589	3.5097
จบอนุปริญญา ปริญญาตรี หรือสูงกว่า	67	22.1642	3.2268

ตาราง 41 แสดงค่าคะแนนการปฏิบัติของมารดาในเรื่องการเลี้ยงดูทารก จำแนกตามระดับการศึกษา คือ มารดาที่มีระดับการศึกษาจบอนุปริญญา ปริญญาตรีหรือสูงกว่า มีคะแนนเฉลี่ย $\bar{X} = 22.1642$ ($S = 3.2268$) มารดาที่จบมัธยมศึกษา มีคะแนนเฉลี่ย $\bar{X} = 19.9589$ ($S = 3.5097$) มารดาที่จบประถมศึกษา มีคะแนนเฉลี่ย $\bar{X} = 17.8674$ ($S = 4.2169$) มารดาที่ไม่ได้เรียนหรือเรียนไม่จบประถมศึกษา มีคะแนนเฉลี่ย $\bar{X} = 17.4483$ ($S = 2.3082$) จึงนำไปวิเคราะห์ความแปรปรวนเกี่ยวกับการปฏิบัติของมารดาในเรื่องการเลี้ยงดูทารก ปรากฏผลตามตาราง 42

ตาราง 42 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนปฏิบัติ ของมารดาเกี่ยวกับการเลี้ยงดูทารกจำแนกตามระดับการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	4	1037.0135	345.6712	24.2893**
ภายในกลุ่ม	346	4924.0608	14.2314	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

จากตาราง 42 แสดงว่า มารดาที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีการปฏิบัติในเรื่องการเลี้ยงดูทารก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ($F = 24.2893$) ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานข้อที่ 4.3 แสดงว่ามารดาที่มีระดับการศึกษาต่างกันคู่ใดคู่หนึ่งใน 4 กลุ่ม มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการเลี้ยงดูทารกแตกต่างกัน จึงนำไปทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยในรายคู่ต่อไป โดยใช้วิธีของ Scheffé's ดังแสดงในตาราง 43

ตาราง 43 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของการปฏิบัติเกี่ยวกับการเลี้ยงดูทารกของมารดาที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน

ระดับการศึกษา	คะแนนเฉลี่ย	ไม่ได้เรียนหรือเรียนไม่จบประถมศึกษา 17.4483	จบประถมศึกษา 17.8674	จบมัธยมศึกษา 19.9589	จบอนุปริญญา ปริญญาตรีหรือสูงกว่า 22.1642
ไม่ได้เรียนหรือเรียนไม่จบประถมศึกษา	17.4483	-			
จบประถมศึกษา	17.8674	0.4191	-		
จบมัธยมศึกษา	19.9589	2.5106	2.0915**	-	
จบอนุปริญญา ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	22.1642	4.7156**	4.2968**	2.2053**	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

จากตาราง 43 แสดงว่า มารดาที่จบอนุปริญญา ปริญญาตรีหรือสูงกว่า มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการเลี้ยงดูทารกแตกต่างกับมารดาที่ไม่ได้เรียนหรือเรียนไม่จบประถมศึกษา จบประถมศึกษา และจบมัธยมศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 กล่าวคือ มารดาที่จบอนุปริญญา ปริญญาตรีหรือสูงกว่ามีการปฏิบัติถูกต้องกว่ามารดาที่ไม่ได้เรียนหรือเรียนไม่จบประถมศึกษา จบประถมศึกษา จบมัธยมศึกษา และมารดาที่จบมัศึกษามีการปฏิบัติเกี่ยวกับการเลี้ยงดูทารกแตกต่างจากมารดาที่จบประถมศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 กล่าวคือ มารดาที่จบมัศึกษามีการปฏิบัติถูกต้องกว่ามารดาที่จบประถมศึกษา แต่ไม่พบความแตกต่างระหว่างมารดาที่ไม่ได้เรียนหรือเรียนไม่จบประถมศึกษากับมารดาที่จบประถมศึกษาและจบมัธยมศึกษา

2.6 ทดสอบความแตกต่างของ ความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ ในเรื่อง การเลี้ยงดูทารก ของมารดาที่มีฐานะทางเศรษฐกิจแตกต่างกันคือ มีรายได้ 3,000 บาท/เดือนหรือต่ำกว่า รายได้ 3,001 - 6,000 บาท /เดือน และมีรายได้ตั้งแต่ 6,001 บาท/เดือนขึ้นไป

ตาราง 44 คะแนนความรู้ของมารดาในเรื่องการเลี้ยงดูทารก จำแนกตามฐานะทางเศรษฐกิจ

ฐานะทางเศรษฐกิจ	จำนวน	ความรู้ในเรื่องการเลี้ยงดูทารก	
		คะแนนเฉลี่ย $\bar{X}$	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน S
3,000 บาท/เดือนหรือต่ำกว่า	214	12.3178	2.8960
3,001 - 6,000 บาท/เดือน	73	15.2466	3.0266
6,001 บาท/เดือนขึ้นไป	63	17.3175	2.9612
รวม	350	13.8286	3.5474

จากตาราง 44 แสดงค่าคะแนนความรู้ของมารดาในเรื่องการเลี้ยงดูทารก จำแนกตามฐานะทางเศรษฐกิจ 3 กลุ่ม คือ มารดาที่มีรายได้ 6,001 บาท/เดือนขึ้นไป มีคะแนนเฉลี่ย $\bar{X}=17.3175$ ($S = 2.9612$) มารดาที่มีรายได้ 3,001 - 6,000 บาท/เดือน มีคะแนนเฉลี่ย $\bar{X} = 15.2466$ ($S = 3.0266$) มารดาที่มีรายได้ 3,000 บาท/เดือนหรือต่ำกว่า มีคะแนนเฉลี่ย $\bar{X} = 12.3178$ ($S = 2.8960$) จึงนำไปวิเคราะห์ความแปรปรวนเกี่ยวกับความรู้ของมารดาในเรื่องการเลี้ยงดูทารก ปรากฏตามตาราง 45

ตาราง 45 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนความรู้ในเรื่องการเลี้ยงดูทารก จำแนกตามฐานะทางเศรษฐกิจ

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	2	1402.1093	701.0547	81.3706 **
ภายในกลุ่ม	347	2989.6050	8.6156	
รวม	349	4391.7143		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

จากตาราง 45 แสดงว่า มารดาที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่างกัน มีความรู้ในเรื่องการเลี้ยงดูทารกแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ($F = 81.3706$) ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานข้อที่ 5.1 แสดงว่ามารดาที่มีระดับการศึกษาต่างกันคือใดกลุ่มหนึ่งใน 3 กลุ่ม มีความรู้ในเรื่องการเลี้ยงดูทารกแตกต่างกัน จึงนำไปทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยในรายบุคคลไป โดยใช้วิธีของ Scheffé's ดังแสดงในตาราง 46

ตาราง 46 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของความรู้ในเรื่องการเลี้ยงดูทารกของมารดาที่มีฐานะทางเศรษฐกิจแตกต่างกัน

ฐานะทางเศรษฐกิจ	คะแนนเฉลี่ย	3,000 บาท/ เดือนหรือสูงกว่า 12.3178	3,001-6,000 บาท/เดือน 15.2466	6,001 บาท/ เดือนขึ้นไป 17.3175
3,000 บาท/เดือนหรือต่ำกว่า	12.3178	-		
3,001-6,000 บาท/เดือน	15.2466	2.9288**	-	
6,001 บาท/เดือนขึ้นไป	17.3175	4.9997**	2.0709**	-

** หมายความว่าสำคัญทางสถิติ .01

จากตาราง 46 แสดงว่า มารดาที่มีรายได้ 6,001 บาท/เดือนขึ้นไป มีความรู้ในเรื่องการเลี้ยงดูทารกแตกต่างจากมารดาที่มีรายได้ 3,000 บาท/เดือน หรือต่ำกว่ากับมารดาที่มีรายได้ 3,001 บาท - 6,000 บาท/เดือน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 กล่าวคือ มารดาที่มีรายได้ 6,001 บาท/เดือน มีความรู้ดีกว่ามารดาที่มีรายได้ 3,000 บาท/เดือน หรือต่ำกว่า และ 3,001 - 6,000 บาท/เดือน ส่วนมารดาที่มีรายได้ 3,001 บาท - 6,000 บาท/เดือน มีความรู้ในเรื่องการเลี้ยงดูทารกแตกต่างจากมารดาที่มีรายได้ 3,000 บาท/เดือนหรือต่ำกว่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 มารดาที่มีรายได้ 3,001 - 6,000 บาท/เดือน มีความรู้ดีกว่ามารดาที่มีรายได้ 3,000 บาท/เดือนหรือต่ำกว่า

ตาราง 47 คะแนนเจตคติของมารดาในเรื่องการเลี้ยงดูทารก จำแนกตามฐานะทางเศรษฐกิจ

ฐานะทางเศรษฐกิจ	จำนวน	เจตคติในเรื่องการเลี้ยงดูทารก	
		คะแนนเฉลี่ย $\bar{X}$	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน S
3,000 บาท/เดือนหรือต่ำกว่า	214	3.6897	.3910
3,001-6,000 บาท/เดือน	73	3.8616	.3745
6,001 บาท/เดือนขึ้นไป	63	4.1849	.3598
รวม	350	3.8147	.4243

จากตาราง 47 แสดงค่าคะแนนเจตคติของมารดาในเรื่องการเลี้ยงดูทารก จำแนกตามฐานะทางเศรษฐกิจ 3 กลุ่ม คือ มารดาที่มีรายได้ 6,001 บาท/เดือนขึ้นไป มีคะแนนเฉลี่ย $\bar{X} = 4.1849$ ($S = .3598$) รายได้ 3,001 - 6,000 บาท/เดือน มีคะแนนเฉลี่ย $\bar{X} = 3.8616$ ($S = .3745$) รายได้ 3,000 บาท/เดือนหรือต่ำกว่า มีคะแนนเฉลี่ย $\bar{X} = 3.6897$ ($S = .3910$) จึงนำไปวิเคราะห์ความแปรปรวนเกี่ยวกับเจตคติของมารดาในเรื่องการเลี้ยงดูทารก ปรากฏผลตามตาราง 48

ตาราง 48 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนเจตคติของมารดาในเรื่องการเลี้ยงดูทารก
จำแนกตามฐานะทางเศรษฐกิจ

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	2	12.1386	6.0693	41.5490**
ภายในกลุ่ม	347	50.6882	.1461	
รวม	349	62.8267		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

จากตาราง 48 แสดงว่ามารดาที่มีฐานะทางเศรษฐกิจแตกต่างกัน มีเจตคติในเรื่องการเลี้ยงดูทารกแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ($F = 41.5490$) ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 5.2 แสดงว่ามารดาที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่างกันคือแต่ละหนึ่ง 3 กลุ่ม มีเจตคติในเรื่องการเลี้ยงดูทารกแตกต่างกัน จึงนำไปทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย ในรายक्तต่อไปโดยใช้วิธีของ Scheffé's ดังแสดงในตาราง 49

ตาราง 49 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของเจตคติในเรื่องการเลี้ยงดูทารกของมารดาที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่างกัน

ฐานะทางเศรษฐกิจ	คะแนนเฉลี่ย	3,000 บาท/ เดือนหรือต่ำกว่า 3.6897	3,001-6,000 บาท/เดือน 3.8616	6,001 บาท/ เดือนขึ้นไป 4.1849
3,000 บาท/เดือนหรือต่ำกว่า	3.6867	-		
3,001-6,000 บาท/เดือน	3.8160	0.1719**	-	
6,001 บาท/เดือนขึ้นไป	4.1849	0.4952**	0.3233**	-

** มีนัยสำคัญทางสถิติ .01

จากตาราง 49 แสดงว่า มารดาที่มีรายได้ 6,001 บาท/เดือนขึ้นไป มีเจตคติในเรื่องการเลี้ยงดูทารกแตกต่างจากมารดาที่มีรายได้ 3,000 บาท/เดือนหรือต่ำกว่า กับมารดาที่มีรายได้ 3,001 บาท - 6,000 บาท/เดือน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 กล่าวคือ มารดาที่มีรายได้ 6,001 บาท/เดือนขึ้นไป มีความรู้ดีกว่ามารดาที่มีรายได้ 3,000 บาท/เดือนหรือต่ำกว่า และ 3,001 - 6,000 บาท/เดือน ส่วนมารดาที่มีรายได้ 3,001 - 6,000 บาท/เดือน มีเจตคติในเรื่องการเลี้ยงดูทารกแตกต่างจากมารดาที่มีรายได้ 3,000 บาท/เดือนหรือต่ำกว่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 มารดาที่มีรายได้ 3,001 - 6,000 บาท/เดือน มีเจตคติดีกว่ามารดาที่มีรายได้ 3,000 บาท/เดือนหรือต่ำกว่า

ตาราง 50 คะแนนการปฏิบัติของมารดาในเรื่องการเลี้ยงดูทารก จำแนกตามฐานะทางเศรษฐกิจ

ฐานะทางเศรษฐกิจ	จำนวน	การปฏิบัติในเรื่องการเลี้ยงดูทารก	
		คะแนนเฉลี่ย $\bar{X}$	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน S
3,000 บาท/เดือนหรือต่ำกว่า	214	17.9159	3.8593
3,001 - 6,000 บาท/เดือน	73	19.9863	3.9458
6,001 บาท/เดือนขึ้นไป	63	22.0476	3.5077
รวม	350	19.0914	4.1328

ตาราง 50 แสดงค่าคะแนนการปฏิบัติของมารดาเกี่ยวกับการเลี้ยงดูทารก จำแนกตามฐานะทางเศรษฐกิจ 3 กลุ่ม คือ มารดาที่มีรายได้ 6,001 บาท/เดือนขึ้นไป มีคะแนนเฉลี่ย $\bar{X} = 22.0476$ ($S = 3.5077$) มารดาที่มีรายได้ 3,001 - 6,000 บาท/เดือน มีคะแนนเฉลี่ย $\bar{X} = 19.9863$ ($S = 3.9458$) มารดาที่มีรายได้ 3,000 บาท/เดือนหรือต่ำกว่า มีคะแนนเฉลี่ย $\bar{X} = 17.9159$ ($S = 3.8593$) จึงนำไปวิเคราะห์ความแปรปรวนเกี่ยวกับการปฏิบัติของมารดาในเรื่องการเลี้ยงดูทารก ปรากฏผลตามตาราง 51

ตาราง 51 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนการปฏิบัติของมารดาในเรื่องการเลี้ยงดูทารก จำแนกตามฐานะทางเศรษฐกิจ

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	2	904.7449	452.3724	31.0449**
ภายในกลุ่ม	347	5056.3294	14.5716	
รวม	349	5961.0743		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

ตาราง 51 แสดงว่ามารดาที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่างกันมีความรู้ในเรื่องการเลี้ยงดูทารกแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ($F = 31.0449$) ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานข้อที่ 5.3 แสดงว่ามารดาที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่างกันคู่ใดคู่หนึ่งใน 3 กลุ่มมีการปฏิบัติในเรื่องการเลี้ยงดูทารกแตกต่างกัน จึงนำไปทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยในรายคู่ต่อไปโดยใช้วิธีของ Scheffé's ก็แสดงในตาราง 52

ตาราง 52 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของกาปฏิบัติในเรื่องการเลี้ยงดูทารกของมารดาที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่างกัน

ฐานะทางเศรษฐกิจ	คะแนนเฉลี่ย	3,000 บาท/ เดือนหรือต่ำกว่า 17.9159	3,001-6,000 บาท/เดือน 19.9863	6,001 บาท/ เดือนขึ้นไป 22.0476
3,000 บาท/เดือนหรือต่ำกว่า	17.9159	-		
3,001-6,000 บาท /เดือน	19.9863	2.0704**	-	
6,001 บาท/เดือนขึ้นไป	22.0476	4.1317**	2.0613**	

** มีนัยสำคัญทางสถิติ .01

จากตาราง 52 แสดงว่า มารดาที่มีรายได้ 6,001 บาท/เดือนขึ้นไป มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการเลี้ยงดูทารกแตกต่างจากมารดาที่มีรายได้ 3,000 บาท/เดือนหรือต่ำกว่า และรายได้ 3,001 - 6,000 บาท/เดือน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 กล่าวคือ มารดาที่มีรายได้ 6,001 บาท/เดือนขึ้นไป มีการปฏิบัติถูกต้องกว่ามารดาที่มีรายได้ 3,000 บาท/เดือนหรือต่ำกว่า และรายได้ 3,001 - 6,000 บาท/เดือน ส่วนมารดาที่มีรายได้ 3,001 - 6,000 บาท/เดือน มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการเลี้ยงดูทารกแตกต่างจากมารดาที่มีรายได้ 3,000 บาท/เดือนหรือต่ำกว่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 มารดาที่มีรายได้ 3,001 - 6,000 บาท/เดือน มีการปฏิบัติถูกต้องกว่ามารดาที่มีรายได้ 3,000 บาท/เดือนหรือต่ำกว่า

2.7 ทดสอบความแตกต่างของความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติในเรื่องการ
เลี้ยงดูทารกของมารดาที่มีลักษณะครอบครัวต่างกัน คือ ครอบครัวเดี่ยว และครอบครัวขยาย
โดยใช้ t-test

ตาราง 53 คะแนนเฉลี่ยของความรู้ของมารดาในเรื่องการเลี้ยงดูทารก จำแนกตามลักษณะครอบครัว

ลักษณะครอบครัว	จำนวน N	คะแนนเฉลี่ย $\bar{X}$	ความแปรปรวน s^2	ค่าคะแนน t
ครอบครัวเดี่ยว	204	13.8627	13.0537	.21
ครอบครัวขยาย	146	13.7808	13.0062	

จากตาราง 53 แสดงว่า มารดาที่มีลักษณะครอบครัวเดี่ยวและลักษณะครอบครัวขยาย
มีความรู้ในเรื่องการเลี้ยงดูทารกไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานข้อที่ 6.1

ตาราง 54 คะแนนเฉลี่ยของเจตคติของมารดาในเรื่อง การเลี้ยงดูทารก จำแนกตามลักษณะ
ครอบครัว

ลักษณะครอบครัว	จำนวน N	คะแนนเฉลี่ย $\bar{X}$	ความแปรปรวน S^2	ค่าคะแนน t
ครอบครัวเดี่ยว	204	3.8110	0.1953	.19
ครอบครัวขยาย	146	3.8199	0.1592	

จากตาราง 54 แสดงว่า มารดาที่มีลักษณะครอบครัวเดี่ยว และครอบครัวขยาย มีเจตคติ
ในเรื่องการเลี้ยงดูทารกไม่แตกต่างกันซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานข้อที่ 6.2

ตาราง 55 คะแนนเฉลี่ยของการปฏิบัติของมารดา ในเรื่องการเลี้ยงดูทารก จำแนกตามลักษณะครอบครัว

ลักษณะครอบครัว	จำนวน N	คะแนนเฉลี่ย $\bar{X}$	ความแปรปรวน S^2	ค่าคะแนน t
ครอบครัวเดี่ยว	204	18.9069	18.8182	.99
ครอบครัวขยาย	146	19.3493	19.3493	

จากตาราง 55 แสดงว่า มารดาที่มีลักษณะครอบครัวเดี่ยว และครอบครัวขยาย มีการปฏิบัติในเรื่องการเลี้ยงดูทารกไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานข้อที่ 6.3

2.8 ทดสอบความแตกต่างของความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ ในเรื่องการเลี้ยงดูทารกของมารดาที่มีภูมิลำเนาต่างกันคือ ในเขตเมือง และนอกเขตเมือง โดยใช้ t-test

ตาราง 56 คะแนนเฉลี่ยของความรู้ของมารดาในเรื่องการเลี้ยงดูทารกจำแนกตามภูมิลำเนา

ภูมิลำเนา	จำนวน N	คะแนนเฉลี่ย $\bar{X}$	ความแปรปรวน S^2	ค่าคะแนน t
ในเขตเมือง	162	14.4259	12.5954	2.96 **
นอกเขตเมือง	188	13.3138	12.0686	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

จากตาราง 56 แสดงว่า มารดาที่ภูมิลำเนาในเขตเมือง และนอกเขตเมือง มีความรู้ในเรื่องการเลี้ยงดูทารกแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ($t = 2.96$) ตรงกับสมมุติฐานข้อที่ 7.1 และเมื่อพิจารณาจากคะแนนเฉลี่ยแล้วพบว่า มารดาที่ภูมิลำเนาในเขตเมืองมีความรู้ในเรื่องการเลี้ยงดูทารกดีกว่ามารดาที่ภูมิลำเนานอกเขตเมือง

ตาราง 57 คะแนนเฉลี่ยของเจตคติของมารดาในเรื่องการเลี้ยงดูทารกจำแนกตามภูมิลำเนา

ภูมิลำเนา	จำนวน N	คะแนนเฉลี่ย $\bar{X}$	ความแปรปรวน s^2	ค่าคะแนน t
ในเขตเมือง	162	3.8460	0.2256	1.28
นอกเขตเมือง	188	3.7878	0.1406	

จากตาราง 57 แสดงว่า มารดาที่มีภูมิลำเนาในเขตเมืองและนอกเขตเมือง มีเจตคติในเรื่องการเลี้ยงดูทารกไม่แตกต่างกันซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานข้อที่ 7.2

ตาราง 58 คะแนนเฉลี่ยของการปฏิบัติของมารดาเกี่ยวกับการเลี้ยงดูทารก จำแนกตามภูมิลำเนา

ภูมิลำเนา	จำนวน N	คะแนนเฉลี่ย $\bar{X}$	ความแปรปรวน s^2	ค่าคะแนน t
ในเขตเมือง	162	19.6728	13.9726	2.49**
นอกเขตเมือง	188	18.5904	19.2984	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

จากตาราง 58 แสดงว่า มารดาที่มภูมิลำเนาในเขตเมือง และนอกเขตเมือง มีการปฏิบัติในเรื่องการเลี้ยงดูทารกแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ($t = 2.49$) ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 7.3 และเมื่อพิจารณาจากคะแนนเฉลี่ยแล้วพบว่า มารดาที่มภูมิลำเนาในเขตเมืองมีการปฏิบัติในเรื่องการเลี้ยงดูทารกสูงกว่ามารดาที่มภูมิลำเนานอกเขตเมือง

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อทราบความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติเกี่ยวกับการเลี้ยงดูทารกของมารดา
2. เพื่อเปรียบเทียบความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติเกี่ยวกับการเลี้ยงดูทารกของมารดาตามตัวแปรดังต่อไปนี้

- 2.1 อายุ
- 2.2 จำนวนบุตร
- 2.3 อาชีพ
- 2.4 ระดับการศึกษา
- 2.5 สถานะทางเศรษฐกิจ
- 2.6 ลักษณะของครอบครัว
- 2.7 ภูมิฐานะ

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่นำมาศึกษาได้มาจากการสุ่ม คือมารดาที่ให้นมบุตรอายุต่ำกว่า 1 ปี ไปรับบริการสุขภาพที่ศูนย์ส่งเสริมสุขภาพ เขต 5 จังหวัดเชียงใหม่ ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 350 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ใช้แบบสอบถามความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติเกี่ยวกับการเลี้ยงดูทารกที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 เป็นข้อความเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา ฐานะทางเศรษฐกิจ ลักษณะของครอบครัว ภูมิลำเนา และจำนวนบุตร

ส่วนที่ 2 เป็นข้อความที่ทดสอบความรู้ในเรื่องการเลี้ยงดูทารก มีลักษณะเป็นคำถามให้มารดาเลือกตอบ แต่ละข้อจะมีตัวเลือก 4 ข้อ

ส่วนที่ 3 เป็นข้อความเพื่อวัดเจตคติเกี่ยวกับการเลี้ยงดูทารก มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scales) ของ Likert มี 5 ระดับคือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ข้อความที่สร้างขึ้นมีทั้งข้อความที่แสดงลักษณะทางนิมานและข้อความที่แสดงลักษณะทางนิเสธ จำนวนใกล้เคียงกัน

ส่วนที่ 4 เป็นข้อความตอบคำถามการปฏิบัติ เกี่ยวกับการเลี้ยงดูทารก มีลักษณะเป็นแบบให้เลือกตอบตามสภาพที่เป็นจริง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์สถานการณ์โดยทั่วไปของมารดาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างโดยแจกแจงความถี่ คิดเป็นร้อยละ และเสนอเป็นตาราง
2. หาค่าสถิติพื้นฐาน ความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติของมารดาเกี่ยวกับการเลี้ยงดูทารก
3. ทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test)
4. ทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่ม โดยใช้วิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบมี 1 ตัวประกอบ (One Way Analysis of Variance)
5. เมื่อ F-test มีนัยสำคัญ จึงเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยใช้ Scheffé's Method

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

1. มารดาที่มีอายุแตกต่างกัน มีความรู้ในเรื่องการเลี้ยงดูทารกแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 มารดาที่มีอายุ 40 ปี ขึ้นไปมีความรู้แตกต่างจากมารดาที่มีอายุ 15 - 19 ปี และ 20 - 29 ปี โดยมารดาที่มีอายุ 40 ปีขึ้นไปมีความรู้ดีกว่ามารดาที่มีอายุ 15 - 19 ปี และ 20 - 29 ปี มารดาที่มีอายุ 30 - 39 ปี มีความรู้แตกต่างจากมารดาอายุ 15 - 19 ปี และ 20 - 29 ปี โดยมารดาที่มีอายุ 30 - 39 ปี มีความรู้ดีกว่ามารดา มารดาที่มีอายุ 15 - 19 ปี กับ 20 - 29 ปี แต่ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่าง มารดาที่มีอายุ 15 - 19 ปี กับ 20 - 29 ปี และมารดาที่มีอายุ 30 - 39 ปีกับมารดาที่มีอายุ 40 ปีขึ้นไป
2. มารดาที่มีอายุแตกต่างกัน มีเจตคติในเรื่องการเลี้ยงดูทารกแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 มารดาที่มีอายุ 40 ปีขึ้นไป มีเจตคติแตกต่างจากมารดาที่มีอายุ 15 - 19 ปี และ 20 - 29 ปี โดยมารดาที่มีอายุ 40 ปีขึ้นไป มีเจตคติดีกว่ามารดาที่มีอายุ 15 - 19 ปี และ 20 - 29 ปี มารดาที่มีอายุ 30 - 39 ปี มีเจตคติแตกต่างจากมารดาอายุ 15 - 19 ปี และ 20 - 29 ปี โดยมารดาที่มีอายุ 30 - 39 ปี มีเจตคติดีกว่ามารดาที่มีอายุ 15 - 19 ปี และ 20 - 29 ปี และมารดาที่มีอายุ 20 - 29 ปี มีเจตคติดีกว่ามารดาที่มีอายุ 15 - 19 ปี แต่ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างมารดาที่มีอายุ 40 ปีขึ้นไป กับมารดาที่มีอายุ 30 - 39 ปี
3. มารดาที่มีอายุแตกต่างกัน มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการเลี้ยงดูทารกแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 แต่ไม่พบความแตกต่างในรายคู่
4. มารดาที่มีจำนวนบุตรแตกต่างกัน มีความรู้ในเรื่องการเลี้ยงดูทารกแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 โดยมารดาที่มีบุตร 3 คนขึ้นไป มีความรู้ในเรื่องการเลี้ยงดูทารก ดีกว่ามารดาที่มีบุตร 1 คน แต่ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ระหว่างมารดาที่มีบุตร 1 คน กับมารดาที่มีบุตร 2 คน และมารดาที่มีบุตร 2 คน กับมารดาที่มีบุตร 3 คนขึ้นไป

5. มารดาที่มีจำนวนบุตรแตกต่างกัน มีเจตคติในเรื่องการเลี้ยงดูทารกแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 โดยมารดาที่มีบุตร 3 คนขึ้นไป มีเจตคติดีกว่ามารดาที่มีบุตร 1 คน มารดาที่มีบุตร 2 คน มีเจตคติดีกว่ามารดาที่มีบุตร 1 คน แต่ไม่พบความแตกต่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างมารดาที่มีบุตร 3 คนขึ้นไป กับมารดาที่มีบุตร 2 คน

6. มารดาที่มีจำนวนบุตรแตกต่างกันมีการปฏิบัติเกี่ยวกับการเลี้ยงดูทารกแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 โดยที่มารดาที่มีบุตร 3 คนขึ้นไป มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการเลี้ยงดูทารกดีกว่ามารดาที่มีบุตร 1 คน แต่ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ระหว่างมารดาที่มีบุตร 3 คนขึ้นไป กับมารดาที่มีบุตร 2 คน และมารดาที่มีบุตร 2 คน กับมารดาที่มีบุตร 1 คน

7. มารดาที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีความรู้ในเรื่องการเลี้ยงดูทารกแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 โดยมารดาที่มีอาชีพรับราชการมีความรู้ ในเรื่องการเลี้ยงดู ทารกดีกว่ามารดาที่มีอาชีพค้าขายนอกบ้าน อาชีพค้าขายในบ้าน อาชีพเกษตรกรและอาชีพ อื่น ๆ มารดาที่มีอาชีพรัฐวิสาหกิจมีความรู้ดีกว่ามารดาที่มีอาชีพ ลูกจ้างบริษัท อาชีพ ค้าขายนอกบ้าน อาชีพค้าขายในบ้าน อาชีพเกษตรกร และ อาชีพอื่น ๆ แต่ไม่พบ ความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างมารดาอาชีพรับราชการกับอาชีพรัฐวิสาหกิจ และอาชีพลูกจ้างบริษัท มารดาอาชีพลูกจ้างบริษัทกับอาชีพค้าขายนอกบ้าน อาชีพค้าขายในบ้าน อาชีพเกษตรกร และอาชีพอื่น ๆ มารดาอาชีพค้าขายในบ้าน กับอาชีพเกษตรกรและอาชีพ อื่น ๆ มารดาอาชีพเกษตรกรกับอาชีพอื่น ๆ

8. มารดาที่มีอาชีพแตกต่างกันมีเจตคติในเรื่องการเลี้ยงดูทารกแตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ .01 โดยมารดาที่มีอาชีพรับราชการมีเจตคติในเรื่องการเลี้ยงดูทารก ดีกว่า มารดาอาชีพค้าขายนอกบ้าน อาชีพค้าขายในบ้าน อาชีพเกษตรกร และอาชีพอื่น ๆ ส่วนมารดา ที่มีอาชีพรัฐวิสาหกิจ มีเจตคติดีกว่ามารดาที่มีอาชีพค้าขายนอกบ้าน อาชีพค้าขาย ในบ้าน อาชีพเกษตร และอาชีพอื่น ๆ แต่ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ระหว่างมารดาอาชีพรับราชการกับอาชีพรัฐวิสาหกิจ และอาชีพลูกจ้างบริษัท มารดาอาชีพ

รัฐวิสาหกิจกับอาชีพลูกจ้างบริษัท มารดาอาชีพลูกจ้างบริษัทกับอาชีพค้าขายนอกบ้าน
อาชีพค้าขายในบ้าน อาชีพเกษตรกร และอาชีพอื่น ๆ มารดาอาชีพค้าขายในบ้านกับอาชีพ
เกษตรกรและอาชีพอื่น ๆ และมารดาอาชีพเกษตรกร กับมารดาอาชีพอื่น ๆ

9. มารดาที่มีอาชีพแตกต่างกันมีการปฏิบัติเกี่ยวกับการเลี้ยงดูทารกแตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 โดยมารดาที่มีอาชีพรับราชการ มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการ
เลี้ยงดูทารกดีกว่ามารดาอาชีพค้าขายในบ้าน อาชีพเกษตรกร และอาชีพอื่น ๆ และมารดา
ที่มีอาชีพรัฐวิสาหกิจมีการปฏิบัติดีกว่ามารดาอาชีพค้าขายในบ้าน อาชีพเกษตรกร และอาชีพ
อื่น ๆ แต่ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างมารดาอาชีพรับราชการกับมารดา
อาชีพลูกจ้างบริษัท อาชีพรัฐวิสาหกิจ อาชีพค้าขายนอกบ้าน มารดาอาชีพรัฐวิสาหกิจกับ
มารดาอาชีพลูกจ้าง บริษัท อาชีพค้าขายนอกบ้าน มารดาอาชีพลูกจ้างบริษัท กับอาชีพค้าขาย
นอกบ้าน อาชีพค้าขายในบ้าน อาชีพเกษตรกร และอาชีพอื่น ๆ มารดาอาชีพค้าขาย
ในบ้านกับ อาชีพเกษตรกร และอาชีพอื่น ๆ มารดาอาชีพเกษตรกรกับมารดาอาชีพอื่น ๆ

10. มารดาที่มีการศึกษาแตกต่างกัน มีความรู้ในเรื่องการเลี้ยงดูทารกแตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 โดยมารดาที่มีการศึกษาจบอนุปริญญา ปริญญาตรี หรือสูงกว่า
มีความรู้ดีกว่ามารดาที่ไม่ได้เรียนหรือเรียนไม่จบประถมศึกษา จบประถมศึกษา และจบมัธยม
ศึกษา ส่วนมารดาที่จบมัธยมศึกษามีความรู้ดีกว่ามารดาที่ไม่ได้เรียนหรือเรียนไม่จบประถมศึกษา
และจบประถมศึกษา ส่วนมารดาที่จบประถมมีความรู้ดีกว่ามารดาที่ไม่ได้เรียนหรือเรียน
ไม่จบประถมศึกษา

11. มารดาที่มีการศึกษาแตกต่างกัน มีเจตคติในเรื่องการเลี้ยงดูทารกแตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 โดยมารดาที่มีการศึกษาจบอนุปริญญา ปริญญาตรี หรือสูงกว่า
มีเจตคติดีกว่ามารดาที่ไม่ได้เรียนหรือเรียนไม่จบประถมศึกษา จบประถมศึกษา จบมัธยม
ศึกษา ส่วนมารดาที่จบมัธยมศึกษามีเจตคติดีกว่ามารดาที่ไม่ได้เรียนหรือเรียนไม่จบประถมศึกษา
จบประถมศึกษา แต่ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างมารดาที่จบประถมศึกษา
กับมารดาที่ไม่ได้เรียนหรือเรียนไม่จบประถมศึกษา

12. มารคาที่มีการศึกษาแตกต่างกัน มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการเลี้ยงดูทารกแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 โดยมารคาที่จบอนุปริญญา ปริญญาตรีหรือสูงกว่า มีการปฏิบัติถูกต้องกว่ามารคาที่ไม่ได้เรียนหรือเรียนไม่จบประถมศึกษา จบประถมศึกษา และจบมัธยมศึกษา ส่วนมารคาที่จบมัธยมศึกษา มีการปฏิบัติถูกต้องกว่ามารคาที่จบประถมศึกษา แต่ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ระหว่างมารคาที่ไม่ได้เรียนหรือเรียนไม่จบ ประถมศึกษากับมารคาที่จบประถมศึกษาและจบมัธยมศึกษา

13. มารคาที่มีฐานะทางเศรษฐกิจแตกต่างกันมีความรู้ในเรื่องการเลี้ยงดูทารกแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 โดยมารคาที่มีรายได้ของครอบครัว 6,001 บาท/เดือนขึ้นไป มีความรู้ดีกว่ามารคาที่มีรายได้ 3,000 บาท/เดือนหรือต่ำกว่า กับมารคาที่มีรายได้ 3,001 บาท - 6,000 บาท/เดือน ส่วนมารคาที่มีรายได้ 3,001 บาท - 6,000 บาท/เดือน มีความรู้ดีกว่ามารคาที่มีรายได้ 3,000 บาท/เดือนหรือต่ำกว่า

14. มารคาที่มีฐานะทางเศรษฐกิจแตกต่างกัน มีเจตคติในเรื่องการเลี้ยงดูทารกแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 โดยมารคาที่มีรายได้ของครอบครัว 6,001 บาท/เดือนขึ้นไป มีเจตคติดีกว่ามารคาที่มีรายได้ 3,000 บาท/เดือนหรือต่ำกว่า กับมารคาที่มีรายได้ 3,001 บาท - 6,000 บาท/เดือน ส่วนมารคาที่มีรายได้ 3,001 บาท - 6,000 บาท/เดือน มีเจตคติดีกว่ามารคาที่มีรายได้ 3,000 บาท/เดือนหรือต่ำกว่า

15. มารคาที่มีฐานะทางเศรษฐกิจแตกต่างกัน มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการเลี้ยงดูทารกแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 โดยมารคาที่มีรายได้ของครอบครัว 6,001 บาท/เดือนหรือสูงกว่า มีการปฏิบัติถูกต้องกว่ามารคาที่มีรายได้ 3,000 บาท/เดือน หรือต่ำกว่า กับมารคาที่มีรายได้ 3,001 บาท - 6,000 บาท/เดือน ส่วนมารคาที่มีรายได้ 3,001 บาท - 6,000 บาท/เดือน มีการปฏิบัติถูกต้องกว่ามารคาที่มีรายได้ 3,000 บาท/เดือนหรือต่ำกว่า

16. มารคาที่มีลักษณะครอบครัวแตกต่างกัน มีความรู้ในเรื่องการเลี้ยงดูทารกไม่แตกต่างกัน

17. มารคาที่มีลักษณะครอบครัวแตกต่างกัน มีเจตคติต่อการเลี้ยงดูทารกไม่แตกต่างกัน

18. มารดาที่มีลักษณะครอบครัวแตกต่างกัน มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการเลี้ยงดูทารก ไม่แตกต่างกัน

19. มารดาที่มีภูมิลำเนาแตกต่างกันมีความรู้ ในเรื่องการเลี้ยงดูทารกแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 โดยมารดาที่มีภูมิลำเนาในเขตเมือง มีความรู้ดีกว่ามารดา ที่มีภูมิลำเนานอกเขตเมือง

20. มารดาที่มีภูมิลำเนาแตกต่างกัน มีเจตคติ ต่อการเลี้ยงดูทารกไม่แตกต่างกัน

21. มารดาที่มีภูมิลำเนาแตกต่างกัน มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการเลี้ยงดูทารกแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 โดยมารดาที่มีภูมิลำเนาในเขตเมืองมีการปฏิบัติถูกต้องกว่า มารดาที่มีภูมิลำเนานอกเขตเมือง

อภิปรายผล

1. มารดาที่มีอายุแตกต่างกัน มีความรู้ และเจตคติต่อการเลี้ยงดูทารกแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานข้อที่ 1.1 และ 1.2 โดยพิจารณา จากคะแนนเฉลี่ยแล้วพบว่ามารดาที่มีอายุ 40 ปีขึ้นไป มีความรู้ที่ดีที่สุด รองลงมาได้แก่มารดา ที่มีอายุ 30 - 39 ปี อายุ 20 - 29 ปี และอายุ 15 - 19 ปี ตามลำดับ (ตาราง 9) สำหรับเจตคติในเรื่องการเลี้ยงดูทารกพบว่า มารดาที่มีอายุ 40 ปีขึ้นไป อายุ 30 - 39 ปี และอายุ 20 - 29 ปี มีเจตคติที่ดีต่อการเลี้ยงดูทารก และมารดาที่มีอายุ 15 - 19 ปี มีเจตคติปานกลาง (ตาราง 12) ส่วนการปฏิบัติในการเลี้ยงดูทารกนั้นพบว่า มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานข้อที่ 1.3

จากผลการวิจัยที่พบว่า มารดาที่มีอายุมากกว่า มีความรู้ เจตคติ ในการเลี้ยงดูทารกดีกว่ามารดาที่มีอายุน้อย แสดงให้เห็นว่าอายุมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมสุขภาพของบุคคล ถึงค่ากลางของ วารี ระกิติ (2527 : 172) ที่กล่าวว่า วุฒิภาวะของบุคคลในแต่ละช่วง อายุจะมีผลต่อพฤติกรรมสุขภาพ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ อัฐชาติ เมธีสถาวร (2526 : 91 - 95) ที่ศึกษาการรับรู้ พฤติกรรมทารกแรกเกิดของมารดา และประสิทธิภาพของการสอน

มารดาครรภ์แรกหลังคลอดพบว่า มารดาที่มีอายุ 23 ปีขึ้นไป มีความรู้ ความคิดเห็นเกี่ยวกับทารกแรกเกิดดีกว่ามารดาที่มีอายุน้อยกว่า 23 ปี และ เมอร์เซอร์ (Mercer. 1981 : 74 - 75) ได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ในแนวทางทฤษฎีสำหรับการวิจัยทางค่านิยมของมารดาว่า มารดาที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไปจะมี ทัศนคติทางด้านจิตใจที่จะเลี้ยงดูบุตร แต่มารดาที่มีอายุ 30 ปีขึ้นไปนั้น มีทัศนคติเหมาะสมที่จะเลี้ยงดูบุตรมากกว่า ส่วน มลิรัตน์ ภาณุ (2526 : 77 - 78) พบว่า มารดาในกลุ่มอายุ 21 ปีขึ้นไป มีการรับรู้บทบาทการเป็นมารดาดีกว่า มารดาในกลุ่มอายุน้อยกว่า 20 ปี และ สุวรรณี ศรีจันทร์อาภา (2527 : 75) พบว่า กลุ่มบิดามารดาที่มีอายุ 21 - 30 ปี และสูงกว่าจะมีความพร้อมในการเป็น บิดา มารดา มากกว่ากลุ่มอายุน้อยกว่า 20 ปี แสดงให้เห็นว่าอายุมีความสำคัญต่อความพร้อมในการเป็น มารดา และมารดาที่มีอายุมากจะมีความพร้อมมากกว่า ทำให้มีพฤติกรรมในการเลี้ยงดูทารก ดีกว่ามารดาที่มีอายุน้อย ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก มารดาที่มีอายุมาก มักจะผ่านประสบการณ์ชีวิตมากกว่า ทำให้มีโอกาสเรียนรู้ เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ถูกต้องมากกว่า

2. มารดาที่มีจำนวนบุตรแตกต่างกัน มีความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติเกี่ยวกับการเลี้ยงดูทารกแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2.1, 2.2 และ 2.3 โดยพิจารณาจากคะแนนเฉลี่ยพบว่า มารดาที่มีจำนวนบุตร 3 คนขึ้นไป มีความรู้ที่สุ่รองลงมาได้แก่มารดาที่มีบุตร 2 คน และ 1 คน ตามลำดับ (ตาราง 17) ส่วนรับเจตคติพบว่า มารดาทั้ง 3 กลุ่มมีเจตคติที่ดีต่อการเลี้ยงดูทารกเรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยสูงสุดดังนี้ มารดาที่มีบุตร 3 คนขึ้นไปมีคะแนนเฉลี่ย $\bar{X} = 4.0153$ มารดาที่มีบุตร 2 คน มีคะแนนเฉลี่ย $\bar{X} = 3.8640$ มารดาที่มีบุตร 1 คน มีคะแนนเฉลี่ย $\bar{X} = 3.6818$ (ตาราง 20) ส่วนการปฏิบัติ พบว่า มารดาที่มีบุตร 3 คนขึ้นไป มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่มารดาที่มีบุตร 2 คน และ 1 คน ตามลำดับ (ตาราง 23) มารดาส่วนใหญ่ยังมีพฤติกรรมด้านการปฏิบัติไม่ถูกต้อง

ผลการวิจัยครั้งนี้แสดงว่ามารดาที่เคยมีบุตรมาก่อน มีพฤติกรรมที่ถูกต้องในการเลี้ยงดูทารกมากกว่ามารดาที่เพิ่งมีบุตรคนแรกอย่างมีนัยสำคัญ ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก มารดาที่เคยมีบุตรมาแล้ว ย่อมจะมีประสบการณ์ในการเลี้ยงดูบุตรมากกว่ามารดาที่เพิ่งจะมีบุตรคนแรก และไม่เคยเลี้ยงดูบุตรมาก่อน ประสบการณ์จะสอนให้มารดาเกิดการเรียนรู้

ซึ่งในวรรณคดีของนักจิตวิทยา กล่าวว่า การเรียนรู้คือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอันเนื่องมาจากประสบการณ์หรือการฝึก (ประสาธ อิศรปริกา. 2522 : 3) ทั้งนี้จึงทำให้ผู้ที่เคยมีประสบการณ์มาก่อน มีพฤติกรรมที่ถูกต้องมากกว่า โดยเฉพาะการเลี้ยงดูบุตร เพราะโดยธรรมชาติมารดาย่อมต้องการที่จะเลี้ยงดูบุตรให้ดีที่สุด จากงานวิจัยของ นฤมล สีนสุพรรณ (2528 : บทคัดย่อ) พบว่า มารดาที่เคยมีประสบการณ์ในการเลี้ยงดูบุตรจะรู้ถึงความรุนแรงของโรค และความลำบาก เมื่อบุตรเจ็บป่วย มารดากลุ่มนี้จะตระหนักถึงความสำคัญของการฉีควัคซีน และมีการพาบุตรไปรับการฉีควัคซีนครบถ้วน แสดงให้เห็นว่าประสบการณ์จะช่วยสอนให้มารดาเกิดความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติที่ถูกต้อง นอกจากนี้มารดาที่มีบุตรคนแรก นอกจากจะขาดประสบการณ์แล้ว ช่วงเวลาที่จะเรียนรู้วิธีการเลี้ยงดูบุตรยังมีน้อย ขาดความมั่นใจ จึงทำให้มีพฤติกรรมการเลี้ยงดูทารกที่แตกต่างจากมารดาที่เคยมีบุตรมาก่อน

3. มารดาที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีความรู้เจตคติ และการปฏิบัติเกี่ยวกับการเลี้ยงดูทารกแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานข้อ 3.1, 3.2 และ 3.3 เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบจากคะแนนเฉลี่ยของแต่ละกลุ่มอาชีพแล้ว พบว่า กลุ่มอาชีพที่ทำงานนอกบ้าน ได้แก่ อาชีพรับราชการ รัฐวิสาหกิจ ลูกจ้างบริษัท จะมีคะแนนเฉลี่ยของความรู้ เจตคติและการปฏิบัติเกี่ยวกับการเลี้ยงดูทารกดีกว่ากลุ่มมารดาที่ทำงานในบ้าน ซึ่งได้แก่ อาชีพค้าขาย อาชีพเกษตรกร และอาชีพอื่น ๆ (ตาราง 26, 29, 32) ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ อังคณา จิราจันต์ ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อค่านิยมกับพฤติกรรมของมารดาเมื่อบุตร อูจจาระร่วงพบว่ามารดาที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการปฏิบัติเมื่อบุตรอูจจาระร่วงแตกต่างกันและมารดาอาชีพแม่บ้าน มีคะแนนเฉลี่ยน้อยกว่ามารดาอาชีพรับราชการ (อังคณา จิราจันต์. 2530 : 14) ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก อาชีพมักจะสัมพันธ์กับระดับการศึกษา และฐานะทางเศรษฐกิจ กล่าวคือ คนที่มีการศึกษาดี มักจะสามารถเลือกประกอบอาชีพได้ตามความรู้ความสามารถที่มีอยู่ มารดากลุ่มอาชีพรับราชการและรัฐวิสาหกิจนั้น ส่วนใหญ่แล้วจะเป็นผู้ที่มีความรู้สูงกว่า มารดากลุ่มอาชีพแม่บ้านหรือเกษตรกร การมีอาชีพที่มั่นคง จะทำให้มีฐานะทางเศรษฐกิจภายในครอบครัวดีตามไปด้วย ซึ่งการศึกษาและฐานะทางเศรษฐกิจก็เป็นตัวแปรหนึ่ง

ที่ทำให้มารคามีพฤติกรรมการเลี้ยงดูทารกที่แตกต่างกัน กล่าวคือ มารคาที่มีการศึกษาสูงกว่าและมีฐานะทางเศรษฐกิจดีกว่าจะมีพฤติกรรมการเลี้ยงดูทารกที่ถูกต้องกว่า อีกทั้งการประกอบอาชีพภายนอกบ้าน จะเปิดโอกาสให้มารคาได้พบปะบุคคลและเหตุการณ์ต่าง ๆ มีโอกาสเรียนรู้จากประสบการณ์และ สิ่งแวดล้อมภายนอกบ้าน สามารถนำประสบการณ์ดังกล่าวมาแก้ไขปัญหาสุภาพสมาชิกภายในครอบครัวได้ ดังนั้นจึงทำให้มารคาที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการเลี้ยงดูทารกที่แตกต่างกัน

4. มารคาที่มีการศึกษาแตกต่างกัน มีความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติในเรื่องการเลี้ยงดูทารกแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานข้อที่ 4.1 4.2 และ 4.3 โดยพิจารณาจากคะแนนเฉลี่ยพบว่ามารคาที่จบอนุปริญญา ปริญญาตรีหรือสูงกว่า มีคะแนนเฉลี่ยของความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติสูงกว่ามารคาที่จบมัธยมศึกษา จบประถมศึกษา และไม่ได้เรียนหรือเรียนไม่จบประถมศึกษา (ตาราง 35, 38, 41) จากการศึกษาของ เรย์ และอไกว (Wray and Aquirre) เกี่ยวกับสาเหตุที่ทำให้เด็กก่อนวัยเรียนในแคนดีลาเรียน (Candelaria) ประเทศโคลัมเบีย เป็นโรคขาดสารอาหารโปรตีน พบว่า เด็กที่มารคาอ่านหนังสือไม่ออกและไม่ได้เรียน เป็นโรคขาดสารอาหารโปรตีนมากกว่าเด็กที่มารคาอ่านออกเขียนได้ (ยูเอชดี เอชอีเอช 2529 : 12 ; อ้างอิงมาจาก Wray and Aquirre. 1960 : 88) และจากผลการวิจัยของ จริยวัตร คมพยัคฆ์ (2522 : 125) ที่ทำการศึกษาร่วมของมารคาในการใช้นมผสมเลี้ยงทารก พบว่า มารคาที่มีระดับการศึกษาสูง จะมีความพร้อมในด้านความรู้ และการศึกษา ในการใช้นมผสมเลี้ยงทารกมากกว่ามารคาที่มีการศึกษาต่ำ นอกจากนี้ อัญชลี เมธีฉัตรพร (2526 : 95) ได้ศึกษาการรับรู้พฤติกรรมของทารกแรกเกิดของมารคาและประสิทธิผลของการสอนมารคาครรภ์แรกหลังคลอด พบว่า มารคาที่มีการศึกษาสูง มีความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติเกี่ยวกับทารกแรกเกิดดีกว่ามารคาที่มีการศึกษาต่ำ และจากการศึกษาของ อังคณา จิราจินต์ (2530 : 112) ยังพบว่า มารคาที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันจะมีพฤติกรรมการปฏิบัติตน เมื่อบุตรอุจจาระร่วงแตกต่างกันคือ มารคาที่มีการศึกษาสูงกว่าจะปฏิบัติตนได้ถูกต้องกว่ามารคาที่มีการศึกษาต่ำ ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากการศึกษาช่วยให้คนเกิดการ เรียนรู้ สามารถอ่าน ฟัง พูดคุยซักถามหรือค้นคว้า

ไ้มากกว่าซึ่งจะมีผลทำให้บุคคลเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ถูกต้องทางด้านสุขภาพ
 มารดาที่มีการศึกษาสูงกว่าย่อมมีโอกาสที่จะรับรู้สิ่งใหม่ ๆ มีความพร้อมในการที่จะพัฒนา
 ตนเองให้เหมาะสมอีกทั้งการศึกษา ช่วยทำให้บุคคลมีโอกาสในการเลือกประกอบอาชีพ
 ทำให้มีฐานะทางเศรษฐกิจดีขึ้น ซึ่งมีผลต่อพฤติกรรมการเลี้ยงดูทารก ซึ่งจะอธิบายใน
 หัวข้อต่อไป ดังนั้นจึงพอสรุปได้ว่า มารดาที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการ
 เลี้ยงดูทารกที่แตกต่างกัน

5. มารดาที่มีฐานะทางเศรษฐกิจแตกต่างกัน มีความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ
 ในเรื่องการเลี้ยงดูทารกแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐาน
 ข้อที่ 5.1, 5.2 และ 5.3 กล่าวคือ มารดาที่มีรายได้ของครอบครัว 6,001 บาท/เดือน
 ขึ้นไป มีความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติดีกว่ามารดาที่มีรายได้ของครอบครัว 3,001 -
 6,000 บาท/เดือน และรายได้ 3,000 บาท/เดือนหรือต่ำกว่า (ตาราง 44, 47, 50)
 ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เนตรทราย รุ่งเรืองธรรม และจริยวัตร คมพยัคฆ์
 พบว่า ครอบครัวที่มีรายได้แตกต่างกัน จะมีการปฏิบัติในเรื่องการเลี้ยงดูบุตรแตกต่างกัน
 (เนตรทราย รุ่งเรืองธรรม และจริยวัตร คมพยัคฆ์. 2521 : 52) และอังคณา
 จิราจินต์ ยังได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อด้านสุขภาพกับพฤติกรรมของมารดาเมื่อ
 บุตรอุจจาระร่วง พบว่า มารดาที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือนแตกต่างกัน จะมีพฤติกรรม
 เมื่อ บุตรอุจจาระร่วงแตกต่างกัน กล่าวคือ มารดาที่มีรายได้ของครอบครัวสูงจะมีพฤติกรรม
 ถูกต้องกว่ามารดาที่มีรายได้ของครอบครัวต่ำ (อังคณา จิราจินต์. 2530 : 115)
 จากการศึกษาปัญหาการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนในชนบท และการกำหนดนโยบายการ
 จัดสวัสดิการทางบ้าน สาธารณสุขสำหรับเด็กก่อนวัยเรียนในชนบทของ วิจิตร ไสไทย
 และคนอื่น ๆ. พ.ศ. 2527 : พบว่ามารดาที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดี จะมีพฤติกรรมการ
 เลี้ยงดูเด็ก และมีสภาพแวดล้อมในครอบครัวดีกว่ามารดาที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ
 (วิจิตร ไสไทย และคนอื่น ๆ. 2530 : 136) นอกจากนี้ อรพินท์ โทชาเจริญ
 (2530 : 72 - 76) ยังได้ศึกษาการบริบาลทารกแรกเกิดของมารดาในภาคเหนือของ
 ประเทศไทย พบว่า มารดาที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวต่างกันมีความรู้และการ
 ปฏิบัติเกี่ยวกับการเลี้ยงดูทารกแตกต่างกัน กล่าวคือ มารดาที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ

มีความรู้ และการปฏิบัติ ในเรื่องการบริโภคอาหารต่ำกว่ามารดาที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูง จากผลการวิจัยที่อ้างนี้ แสดงให้เห็นว่ามารดาที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูงกว่าจะมีพฤติกรรมการเลี้ยงดูทารกที่ถูกต้องกว่า ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากเศรษฐกิจเป็นตัวสำคัญในการกำหนดวิถีทางการดำเนินชีวิตของบุคคล ครอบครัวที่มีปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ มักจะไม่สามารถจัดหาสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อสุขภาพได้ดีเท่ากับครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดี อีกทั้งฐานะทางเศรษฐกิจมักจะสัมพันธ์กับระดับการศึกษาและอาชีพดังกล่าวดำเนินแล้ว คือคนที่มีการศึกษาสูง มักจะมีความรู้ ความสามารถในการประกอบอาชีพ ทำให้มีรายได้ซึ่งส่งผลให้ความเป็นอยู่ในครอบครัวดีขึ้น รายได้ดี ฐานะทางครอบครัวดี โอกาสในชีวิตดีกว่า ทำให้มารดาที่มีฐานะทางเศรษฐกิจแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการเลี้ยงดูทารกแตกต่างกัน

6. มารดาที่มีลักษณะครอบครัวแตกต่างกัน มีความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติในเรื่องการเลี้ยงดูทารกไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานข้อที่ 6.1, 6.2 และ 6.3 โดยพิจารณาจากคะแนนเฉลี่ยพบว่า มารดาที่มีลักษณะครอบครัวเดี่ยว มีความรู้ $\bar{X} = 13.8627$ มีเจตคติ $\bar{X} = 3.8110$ และการปฏิบัติ $\bar{X} = 18.9069$ ส่วนมารดาที่มีลักษณะครอบครัวขยาย มีความรู้ $\bar{X} = 13.7808$ มีเจตคติ $\bar{X} = 3.8199$ และการปฏิบัติ $\bar{X} = 19.3493$ จากคะแนนเฉลี่ยพบว่า มารดาทั้ง 2 กลุ่ม มีความรู้ในการเลี้ยงดูทารก มีเจตคติที่ดี ส่วนด้านการปฏิบัติยังไม่ถูกต้อง แต่คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะจากผลการอภิปรายที่ผ่านมาพบว่าฐานะทางเศรษฐกิจ และระดับการศึกษา ทำให้มารดาที่มีพฤติกรรมการเลี้ยงดูทารกที่แตกต่างกัน มารดาที่อยู่ในครอบครัวเดี่ยวอาจมีฐานะทางเศรษฐกิจ และระดับการศึกษาไม่แตกต่างจากมารดาที่อยู่ในครอบครัวขยาย ซึ่งมีผลให้มารดาที่อยู่ในครอบครัวเดี่ยวและครอบครัวขยาย มีความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติในการเลี้ยงดูทารกที่ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ วังภา ปิณฑน ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่ออ่านจากภายในภายนอกตน เกี่ยวกับสุขภาพอนามัย การรับรู้ต่อโอกาสเสี่ยงของการเป็นโรคติดต่อ ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและสังคม กับการให้ความร่วมมือของมารดา ในการนำเด็กวัยก่อนเรียนมารับภูมิคุ้มกันโรคพบว่า ลักษณะครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์กับความร่วมมือของมารดาในการนำเด็กก่อนวัยเรียนมารับภูมิคุ้มกันโรค (วังภา ปิณฑน. 2527 : 113) นอกจากนี้ผลการวิจัยของ อัญชลี เมธีสถาวร ยังพบว่า มารดาที่อยู่ในลักษณะครอบครัวเดี่ยว

และมารคาที่อยู่ในลักษณะครอบครัวขยาย มีการรับรู้พฤติกรรมทารกหรือบุตรของตนไม่แตกต่างกัน (ชัยสิทธิ์ เมธิสดาพร. 2526 : 67) ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากลักษณะสังคมไทย ครอบครัวเดี่ยว และครอบครัวขยาย ยังไม่เป็นอิสระอย่างแท้จริง วัฒนธรรมไทย แม้ว่าจะแยกครอบครัวไปอยู่ต่างหากแต่ก็ยังมีความผูกพันช่วยเหลือประคับประคองซึ่งกันและกันอยู่ ระหว่าง พ่อแม่ ญาติพี่น้อง มีการไปมาหาสู่กันอยู่เสมอ ด้วยเหตุนี้ความแตกต่างระหว่างครอบครัวเดี่ยวและครอบครัวขยายในสังคมไทยจึงมีน้อย จนไม่มีผลต่อความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติของมารคาในการเลี้ยงดูบุตร

7. มารคาที่มีภูมิลำเนาแตกต่างกัน มีความรู้ และการปฏิบัติในการเลี้ยงดูทารกแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานข้อที่ 7.1 และ 7.3 โดยพิจารณาจากคะแนนเฉลี่ย พบว่า มารคาที่มีภูมิลำเนาในเขตเมืองมีความรู้และการปฏิบัติดีกว่ามารคาที่มีภูมิลำเนาในเขตเมือง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชัยภา เพาะสุวรรณ และพันธุ์ทิพย์ สงวนเชื้อ ที่ศึกษาการให้อาหารทารกในจังหวัดสงขลาพบว่า มารคาในกลุ่มเมือง ให้อาหารเสริมประเภทโปรตีนแก่บุตรเร็วกว่ามารคาในกลุ่มชนบท และภาวะโภชนาการของทารกในกลุ่มเมืองดีกว่าทารกในกลุ่มชนบท (การชั่งงานวิจัยอนามัยแม่และเด็ก. 2529 : 118) นอกจากนี้ เปรียบ พันธุ์วิช และคนอื่น ๆ (2526 : 56) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความรู้ทัศนคติและ การปฏิบัติด้านอนามัยแม่และเด็กของสตรีวัยเจริญพันธุ์ที่แต่งงานแล้วในเมือง และชนบทของจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า มารคาในเมืองส่วนใหญ่มีความรู้ในเรื่องการเลี้ยงดูบุตร เช่น ประโยชน์ของน้ำนมมารคา และโรคที่สามารถป้องกันได้ในวัยเด็กดีกว่ามารคาในชนบท ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากมารคาในเขตเมืองมีโอกาสที่จะได้รับความรู้ จากแหล่งต่าง ๆ ทั้งของภาครัฐบาล และเอกชนมากกว่ามารคาในเขตชนบท เช่น มีโรงพยาบาล มีคลินิกเอกชน รวมทั้งแหล่งต่าง ๆ ที่จะเผยแพร่ความรู้ทางสุขภาพมากกว่า ทำให้มารคาทั้ง 2 กลุ่ม มีความรู้และการปฏิบัติในการเลี้ยงดูทารกแตกต่างกัน

หา ทางด้านเจตคติในการเลี้ยงดูทารกนั้นไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างมารคาที่มีภูมิลำเนาในเขตเมือง และมารคาที่มีภูมิลำเนาในเขตเมือง โดยพิจารณาจากคะแนนเฉลี่ยพบว่า ใกล้เคียงกัน คือ มารคาที่มีภูมิลำเนาในเขตเมืองมีคะแนนเฉลี่ย

$\bar{X} = 3.8460$ และมารดาที่มีภูมิลำเนานอกเขตเมืองมีคะแนนเฉลี่ย $\bar{X} = 3.7878$ (ตาราง 57) ซึ่งคะแนนเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ที่ กล่าวคือ มารดาทั้ง 2 กลุ่ม ต่างก็มีเจตคติที่ดีต่อการเลี้ยงดูทารก ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก โดยสามัญสำนึกแล้ว มารดาทุกคนย่อมปรารถนาที่จะเลี้ยงดูบุตรของตนให้ดีที่สุด มีความรัก และห่วงใย ต้องการให้บุตรเจริญเติบโตอย่างมีคุณภาพ จากการศึกษาของ วรณี จันทร์สว่าง และสุชาดา วิไชยอำมาตย์ (2530 : 122) ทางด้านความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติของมารดาเกี่ยวกับการให้ภูมิคุ้มกันโรคแก่เด็กวัยทารกถึงวัยก่อนเรียน พบว่า มารดาส่วนใหญ่ร้อยละ 87.37 มีทัศนคติที่ดีต่อการให้ภูมิคุ้มกันโรคแก่เด็กทารก

จากการผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า มารดาที่มีอายุ อาชีพ การศึกษา ฐานะทางเศรษฐกิจ และภูมิลำเนาแตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมในการเลี้ยงดูทารกแตกต่างกันทั้งด้านความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ ซึ่งพฤติกรรมทั้งกล่าว อาจเนื่องมาจากตัวแปรเพียงตัวเดียวหรือหลายตัวเข้ามาเกี่ยวข้องกันก็ได้ ยกตัวอย่างเช่น มารดาที่เคยมีบุตรมาก่อน มีพฤติกรรมในการเลี้ยงดูทารกดีกว่ามารดาที่เพิ่งมีบุตรคนแรก กรณีนี้อาจเป็นไปได้ที่ว่า มารดาที่เคยมีบุตรมาก่อน มีอายุมากกว่า การศึกษาและฐานะทางเศรษฐกิจดีกว่า ซึ่งตัวแปรเหล่านี้ต่างก็ส่งผลให้มารดา มีพฤติกรรมที่ถูกต้องในการเลี้ยงดูทารก จึงไม่ทราบแน่ชัดว่า ตัวแปรตัวใดมีอิทธิพลต่อการเลี้ยงดูทารกของมารดา ดังนั้น การนำคะแนนเฉลี่ยของตัวแปรมาเปรียบเทียบกัน หรือหาความสัมพันธ์กัน จะทราบได้แน่ชัดว่า พฤติกรรมการเลี้ยงดูทารกของมารดา ขึ้นอยู่กับตัวแปรทางด้าน อายุ จำนวนบุตร อาชีพ ระดับการศึกษา ฐานะทางเศรษฐกิจ หรือภูมิลำเนาแน่

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผลจากการศึกษาครั้งนี้ น่าจะนำมาประยุกต์ใช้ในการวางแผนการดำเนินงาน สุขศึกษาในสถานบริการสาธารณะสุข โดยเฉพาะหน่วยงานคาทอลิกแม่และเด็ก ควรตระหนักและให้ความสำคัญต่อพฤติกรรมในการเลี้ยงดูทารกของมารดา ควรเน้นเรื่องการให้อาหารเสริมแก่ทารกและการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค โดยเฉพาะมารดาที่มีอายุน้อย ทั้งครรภ์ครั้งแรก การศึกษาและฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ รวมทั้งมารดาที่มีภูมิลำเนาจากเขตเมือง การใช้กิจกรรม

ในการสอนจะต้องคำนึงถึงกลุ่มเป้าหมายที่แตกต่างกัน เช่น มารดาที่มีการศึกษาค่า ไม่ควรใช้สื่อหรือวิธีการที่เข้าใจยากการสอนเป็นรายบุคคล และการให้ความรู้สอดคล้องเหมาะสมมารดาบริการจะได้ผลดีกว่าการใช้เอกสาร ส่วนมารดาหลังคลอดก่อนกลับบ้านควรได้รับคำแนะนำในการเลี้ยงดูบุตร รวมทั้งออกติดตามเยี่ยมบ้าน และประเมินผล

2. พฤติกรรมเป็นตัวกำหนดสุขภาพของบุคคล มารดาที่มีพฤติกรรมที่ถูกต้องทั้งด้านความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติในการเลี้ยงดูทารก ย่อมจะทำให้ทารกเจริญเติบโตอย่างมีคุณภาพ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ถูกต้องทางด้านสุขภาพจะต้องสอดคล้องและสัมพันธ์กันทั้งด้านความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติจึงจะส่งผลต่อสุขภาพของบุคคล จากการศึกษาครั้งนี้พบว่ามารดาส่วนใหญ่ยังมีพฤติกรรมทางด้านการปฏิบัติไม่ถูกต้อง ดังนั้นการสอนสุขศึกษาทั้งในและนอกสถานบริการสาธารณสุข ไม่ควรเน้นพฤติกรรมทางด้านความรู้เพียงอย่างเดียว เพราะการที่คนเรามีความรู้แล้วไม่นำไป ปฏิบัติก็ไม่เกิดผลดี ต่อสุขภาพ ปัจจุบันเน้นที่ยอมรับแน่ชัดว่า เจตคติเป็นสิ่งที่จะทำให้คนเรานำความรู้ไปสู่การปฏิบัติ การสร้างเจตคติที่ดีต่อผู้มารับบริการทั้งด้านการสอนการโน้มน้าวจิตใจ การให้บริการอย่างทั่วถึงตลอดจนการอำนวยความสะดวกในการติดต่อเป็นสิ่งสำคัญในการที่จะทำให้เกิดการยอมรับ เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ถูกต้องในการเลี้ยงดูทารก

3. ทางด้านการจัดการศึกษา ควรจะบรรจุความรู้ที่ถูกต้องในเรื่องการเลี้ยงดูทารกตั้งแต่ระดับประถมศึกษาโดยสอดแทรกเข้าไปในบทเรียนของกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เพราะการศึกษาระดับประถม เป็นการศึกษาภาคบังคับที่ทุกคนมีโอกาสได้เรียนรู้ในสถานศึกษาอย่างมีระบบ ถึงแม้จะไม่มีโอกาสได้เรียนในระดับสูงขึ้น ก็ยังสามารถนำความรู้ที่ได้เรียนในภาคบังคับไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ ดังนั้น สถานศึกษาทุกระดับควรบรรจุวิชาการอนามัยแม่และเด็กซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะทำให้คนเรามีสุขภาพดีไว้ในหลักสูตรอย่างชัดเจนเพื่อให้เกิดการศึกษาลอยๆ เป็นระบบอันเป็นวิธีการสำคัญที่จะทำให้ประชาชนสามารถนำความรู้ไปแก้ไขปัญาสุขภาพตนเอง ครอบครัวและชุมชนได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ข้อบกพร่องของการวิจัยครั้งนี้คือ เนื้อหาในเรื่องการเลี้ยงดูทารกกว้างเกินไป ทำให้ข้อความยาวผู้ตอบแบบสอบถาม ไม่มีเวลาและเกิดความเบื่อหน่ายอาจทำให้ได้ข้อมูลไม่ตรงกับความเป็นจริง การวิจัยครั้งต่อไป ควรทำการวิจัยเฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เช่น การให้นม การให้อาหารเสริม หรือการให้ภูมิคุ้มกันโรค เป็นต้น
2. ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ เกี่ยวกับการเลี้ยงดูทารก เพราะการทราบความสัมพันธ์ของพฤติกรรมดังกล่าว จะเป็นประโยชน์ต่อแนวทางในการวางแผนสุขภาพได้ดียิ่งขึ้น
3. เกี่ยวกับตัวแปรภายนอก (Extraneous Variables) เป็นต้นว่า สื่อต่าง ๆ ที่ให้สู่ศึกษาในโรงพยาบาล ควรหาวิธีควบคุมให้มากขึ้นเพราะขณะเก็บข้อมูลสื่อเหล่านี้มีผลกระทบกระเทือนต่อกลุ่มตัวอย่างทำให้ผลการวิเคราะห์คลาดเคลื่อนได้
4. การวิจัยที่เก็บข้อมูลกับคนไข้ในโรงพยาบาล ถ้าใช้วิธีสัมภาษณ์จะดีกว่าใช้แบบสอบถาม เพราะการสัมภาษณ์จะให้ข้อมูลเที่ยงตรงกว่า

บรรณาธิการ

บรรณานุกรม

- กุสุมา ชูศิลป์. "ภาวะขาดสารอาหารในทารกและเด็ก," วารสารศูนย์แพทยศาสตร์.
มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 13(1) : 25 - 26 ; มกราคม - มีนาคม 2530.
- จริยวัตร คมพาศน์. ความพร้อมในการไข่มผสมของมารดาไทย กับการเกิดโรคท้องเดิน
ในทารกอายุแรกเกิด - 3 เดือน ซึ่งรับไว้รักษาในโรงพยาบาลในกรุงเทพมหานคร.
วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2522. อิศำเนา.
- จริยวัตร คมพาศน์ และอุ้ม คมพาศน์. อนามัยแม่และเด็กและการวางแผนครอบครัว.
พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์รุ่งเรืองธรรม, 2525.
- ฉลองรัฐ อินทรีย์. ตำราวิชาการกุมารเวชศาสตร์ อิทธิพลของสิ่งต่าง ๆ ที่มีต่อการเจริญ
เติบโต และพัฒนาการของเด็ก. ภาควิชากุมารเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหิดล. 2522.
- ชูศรี วงศ์รัตนะ. เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. กรุงเทพฯ : เจริญผล, 2525.
- อัมมม เจริญบุท. "ภาวะทุพโภชนาการกับการติดเชื้อในร่างกาย," วารสารมานาภิสิ.
13(12) : 33 ; พฤษภาคม 2526.
- ชนวรรณ อัมมมณ. "การประเมินผลงานสุศึกษาในโรงเรียน : กระบวนการวิเคราะห์
อย่างมีระบบ," วารสารสุศึกษา. (26) : 60 ; มกราคม - เมษายน 2528.
- นฤมล สินสุพรรณ. ปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมของมารดาในการพาเด็กไปรับวัคซีนกับ
โรคในชนบทศึกษา เฉพาะชุมชนหนึ่งในจังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ วท.ม.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2528. อิศำเนา.
- นิคคา โชคบุญยสิทธิ์. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับการรับทราบของการเป็นมารดาของ
หญิงที่คลอดในโรงพยาบาลในภาคเหนือของประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ วท.ม.
กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530. อิศำเนา.
- เนตรทราย รุ่งเรืองธรรม และจริยวัตร คมพาศน์. การศึกษาวิธีการอบรมเลี้ยงดูเด็ก
ทารกของมารดาไทย ในตำบลศิริราช และตำบลบางช้างห่อ อำเภอบางกอกน้อย.
รายงานการวิจัยคณะพยาบาลศาสตร์ กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2521.

บรรจง ไวยเมธา และคนอื่น ๆ. "การศึกษความสัมพันธ์ระหว่างภาวะโภชนาการกับ
ปัจจัยต่าง ๆ ซึ่งมีผลต่อการเกิดโรคขาดอาหารในเด็กอายุ 0 - 6 เดือน,"

วารสารโภชนา. 19(3) : 168 - 179 ; กรกฎาคม - กันยายน 2528.

ประพูน ศิริบุญ. คู่มือเลี้ยงทารกและเด็ก. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : แพทย์พิทยา,
2517.

ประเวศ วะสี. "การพัฒนาค้นเพื่อเป้าหมายสุขภาพที่ดีถ้วนหน้า," แพทย์สภาสาร. 12(1) :
169 - 179 ; เมษายน 2526.

_____. "บนเส้นทางชีวิต," วารสารหมอชาวบ้าน. 10(110) : 88 ; มิถุนายน 2531.

เปรี๊ยะ บัญยานิช และคนอื่น ๆ. การเปรียบเทียบความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติด้านอนามัย
แม่และเด็ก ของสตรีวัยเจริญพันธุ์ที่แต่งงานแล้วในเมือง และชนบทของจังหวัดเชียงใหม่.
รายงานการวิจัยคณะแพทยศาสตร์ กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2516.

_____. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. 2525. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์,
2525.

พรทิพย์ เกียรติทัฬหิ. ผลของการให้นมผสมแก่ทารกแรกเกิดในโรงพยาบาล ที่มีต่อมารดา
ในการเลี้ยงบุตรในระยะต่อมา. วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
มหิดล, 2523. อักษรานา.

พรรณี ชูไทย. จิตวิทยาการเรียนการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : วรุณการพิมพ์,
2522.

เพ็ญศรี พิชัยสนธิ และคนอื่น ๆ. "สถานะเศรษฐกิจและสังคมกับความรุนแรงของโรคอุจจาระ
ร่วงในทารกและการดูแลรักษา," วารสารสมาคมกุมารแพทย์. 23(2) : 150 -
154 ; กรกฎาคม - ธันวาคม 2527.

ภารที เต็มเจริญ. "การศึกษาเปรียบเทียบภาระทางเศรษฐกิจระหว่างการเลี้ยงบุตรด้วย
นมมารดาและนมผสม," โภชนาการสาร. 17(2) : 144 ; เมษายน - มิถุนายน,
2526.

- มณีรัตน์ ภาณุชล. การรับรู้บทบาทการเป็นมารดาของหญิงมีครรภ์. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526. อักษรสำเนา.
- ยุทธนา ศุขสมิทธิ. แนวทางการพัฒนาสาธารณสุขระยะยาว. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สามเจริญพานิช, 2523.
- บุษกรรัตน์ ชาวงษ์. บทบาทของผู้ปกครองในการดูแลเอาใจใส่นักเรียน ด้านสุขภาพอนามัยที่ไม่มีผลต่อสภาวะสุขภาพนักเรียน. วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2528. อักษรสำเนา.
- ราไพ สุขสวัสดิ์ ณ อยุธยา. สถิติการวิจัย. กรุงเทพฯ : เอช - เอน การพิมพ์, 2526.
- วิเชียร เกตุสิงห์. สถิติวิเคราะห์เพื่อการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : กองการวิจัยการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2524.
- _____. หลักการสร้างและวิเคราะห์เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เรือนอักษร, 2524.
- วัลภา มินสมประสงค์. ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะและการปฏิบัติในเรื่องการเลี้ยงดูบุตรของมารดากับพัฒนาการของเด็กวัยเตาะแตะ. วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2526. อักษรสำเนา.
- วัลภา ภิวัฒน. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่ออ่านภายใน - ภายนอก เกี่ยวกับสุขภาพอนามัย การรับรู้ต่อโอกาสเสี่ยงของการเป็นโรคติดต่อ บัณฑิตศึกษาด้านเศรษฐกิจ และสังคมกับการให้ความร่วมมือของมารดา ในการนำเด็กวัยก่อนเรียนมารับภูมิคุ้มกันโรค. วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2527. อักษรสำเนา.
- วรรณ จันทรสว่าง และสุชาดา วิไชยอำมาตย์. "การศึกษาความรู้ ทักษะ และการปฏิบัติของมารดาเกี่ยวกับการให้ภูมิคุ้มกันโรคแก่เด็กวัยทารกถึงวัยก่อนเรียนในเขตจังหวัดสงขลา," วารสารสาธารณสุขศาสตร์. 17(2) : 123 ; พฤษภาคม 2530.
- ศิริกุล อิศรานุกรณ์. "อนามัยครอบครัว," เอกสารประกอบคำบรรยายอนามัยครอบครัว. 3 มีนาคม 2529.

สงกรานต์รินทร์, มหาวิทยาลัย. รายงานการวิจัยในระยะ 6 ปี 2524 - 2529. กรุงเทพฯ :

อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป จำกัด, 2530.

สมชาย กุรงค์เทศ และคนอื่น ๆ. "การวิเคราะห์สภาวะอาหารนมที่ไต่เลี้ยงทารกในประเทศไทย," โภชนาการสาร. 17(1) : 27 - 46 ; มกราคม - ธันวาคม 2526.

_____. "การวิจัยการใช้นมมารดาเลี้ยงทารก," วารสารสุขภาพ. 12(7) : 85 - 93 ; พฤษภาคม 2527.

สมชาย กุรงค์เทศ และเทพนม เมืองแมน. "การวิจัยการใช้นมมารดาเลี้ยงทารก," โภชนาการสาร. 16(2) : 103 - 126 ; เมษายน - กันยายน 2525.

สาธิตาสุข, กระทรวง. สถิติสาธารณสุข. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก, 2527.

_____. แผนงานอนามัยแม่และเด็ก พ.ศ. 2530 - 2534. กรุงเทพฯ : กองอนามัยครอบครัว กระทรวงสาธารณสุข, 2529.

_____. สถิติสาธารณสุข. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก, 2526.

_____. รายงานสถิติเด็ก - ตายในโรงพยาบาลของรัฐ พ.ศ. 2522 - 2526. กรุงเทพฯ : กระทรวงสาธารณสุข, 2527.

สุโขทัยธรรมาธิราช, มหาวิทยาลัย. เอกสารการสอน ชุดวิชาการสาธารณสุข 2. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527.

_____. เอกสารการสอนชุดสถิติและการวิจัยสำหรับวิทยาศาสตร์สุขภาพ. กรุงเทพฯ : วิเคเตอร์เพาเวอร์พอยท์ จำกัด, 2527.

สุชาติ โสมประยูร. โปรแกรมสุขภาพในโรงเรียน. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2525.

สิทธิโชค วรานุสันติกุล. จิตวิทยาการจัดการพฤติกรรมมนุษย์. นครปฐม : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2529.

- สุวรรณี ศรีจันทร์อาภา. ความพร้อมในการเป็นปิตามารดาของปิตามารดาในภาคเหนือของประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523. อักส่าเนา.
- อนันต์ ศรีโสภณ. เทคนิคการสูมตัวอย่าง. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2524.
- อนามัย, กรม. อาหารสำหรับทารก 0 - 12 เดือน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก, 2529.
- _____. ชิ้นงานวิจัย อนามัยแม่และเด็ก. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก, 2529.
- _____. เลขที่ 31 โครงสร้างแบบอัตราก้าวดัง 3 ปี. ลงวันที่ 13 มกราคม 2531.
- อรพินธ์ โพธาเจริญ. การศึกษาการบริบาลทารกแรกเกิดของมารดาในภาคเหนือของประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530. อักส่าเนา.
- อังคณา จิราจันต์. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อค่านิยมกับพฤติกรรมของมารดาเมื่อบุตรอุจจาระร่วง. วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2530. อักส่าเนา.
- อัญชลี เมชีสตาพร. การรับรู้พฤติกรรมทารกแรกเกิดของมารดา และประสิทธิผลของการสอนมารดาครั้งแรกหลังคลอด ณ ศูนย์อนามัยแม่และเด็ก เขต 5 จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2526. อักส่าเนา.
- อำไพ จารุวัชรพานิชกุล. เปรียบเทียบสัมพันธภาพ ระหว่างมารดา และทารก การปรับตัวต่อการเป็นมารดาภายหลังคลอด และภาวะซึมเศร้าของมารดาภายหลังคลอด ระหว่างมารดาที่มีบุตรคนแรกทีคลอดปกติกับมารดาที่ผ่าตัด เอาทารกออกทางหน้าท้อง. วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2528. อักส่าเนา.
- อรุณ เนตรศิริ. "เพื่อทารกเกิดใหม่," วารสารสุขภาพ. 16 : 115 - 120 ; เมษายน 2521.

- Bloom S. Benjamine. (ed) Taxonomy of Education Objective Hand Book I; Cognitive Domain. New York : David McKay Company Inc., 1975
- Cronbach. Lee Josept. Essentials of Psychology Testing. 3rd ed. New York : Herper and Row, 1970.
- Dixon J. Wilfred and Massey Jr Frnk J. Introduction to Statistical analysis. 4th ed. Kosaido Printing Co. Ltd., 1983.
- Ebrahim, G.J. Practical Mother and Child Health in Developing Countries. Great Britain. Redwood Burn Limited. 1978.
- Ferguson, George A. Statistical Analysis in Psychology and Education. 5th ed. Tokyo : McGraw-Hill International Book, 1981.
- Jelliffe, D.B. Child Health in the Tropics. London : Edward Arnold Ltd., 1979.
- Krathwohl, David. and Benjamins S. Bloom , and Bertran, B. Masia. Taxonomy of Education Objective, Handbook II : Affective Domain. New York : David McKay Company, 1964.
- Mercer, Romana T. "A Theoretical Framework for Studying Factors that Impact on the Maternal Role," Nursing Research. 30 : 73 - 77 ; March - April, 1981.
- Nelms, Bobbie Grew and Mullins, Ruth G, Growth and Development:A Primary Health Care Approach. Englewood Cliffs, N.J. : Prentice Hall, 1982.
- Rivera, Josept. "The Frequency of Use of Various Kinds of Milk during Infancy in Middle and Lower - income Families," Am.J. of Public Health. 16 : 277 ; January - December 1971.
- Robson, Menneths, and Howard A. Hise. "Patterns and Determinants of Maternal Attachment," The Journal of Pediatrics. 6 : 77 December, 1987.

ກາລຸພນວກ

แบบสอบถาม

- เรื่อง เหตุการณ์การเลี้ยงดูทารกของมารดาที่นำบุตรอายุต่ำกว่า 1 ปี ไปรับบริการสุขภาพ
ที่ศูนย์ส่งเสริมสุขภาพเขต 5 จังหวัดเชียงใหม่ แบบสอบถามมีทั้งหมด 4 ตอน
- ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับรายละเอียดส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความรู้ ในเรื่องการเลี้ยงดูทารก
- ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเจตคติเกี่ยวกับการเลี้ยงดูทารก
- ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามการปฏิบัติเกี่ยวกับการเลี้ยงดูทารก

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการทราบความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติเกี่ยวกับการเลี้ยงดูทารก โดยขอให้ท่านได้ตอบตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่านมากที่สุด และขอความกรุณาให้ตอบทุกข้อ เพื่อความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม ขอขอบคุณในการให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้ด้วย

นางสุพัตรา โตรัน

นิสิตปริญญาโทบริหารธุรกิจ วิชาเอก สุขศึกษา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

แบบสอบถาม

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง จงเติมค่าและกาเครื่องหมาย ✓ ลงใน ○ ตามความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

1. อายุ.....ปี
2. จำนวนบุตร.....คน
3. อาชีพ
 - ☐ รับราชการ
 - ☐ รัฐวิสาหกิจ
 - ☐ ลูกจ้างบริษัท
 - ☐ ค้าขายนอกบ้าน
 - ☐ ค้าขายในบ้าน
 - ☐ เกษตรกร
 - ☐ อื่น ๆ ระบุ
4. การศึกษาสูงสุด
 - ☐ ไม่ได้เรียนหรือเรียนไม่จบประถมศึกษา
 - ☐ จบประถมศึกษา
 - ☐ จบมัธยมศึกษา
 - ☐ จบอนุปริญญา ปริญญาตรี หรือสูงกว่า
5. สภาพการอยู่ร่วมกันภายในครอบครัว
 - ☐ อยู่ร่วมกัน เฉพาะบิดา มารดา และบุตร
 - ☐ อยู่ร่วมกันทั้งบิดามารดา บุตร และญาติพี่น้อง

6. รายได้รวมทั้งหมดของครอบครัวต่อเดือน

- ☐ 3,000 บาท หรือต่ำกว่า
- ☐ 3,001 - 6,000 บาท
- ☐ 6,001 บาทขึ้นไป

ตอนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงดูทารก

คำชี้แจง คำถามมีทั้งหมด 20 ข้อ ในแต่ละข้อจะมีตัวเลือกคือ ก ข ค และ ง ให้ท่านกากบาท (X) กับตัวอักษรที่ถูกต้องที่สุดเพียงตัวเดียว

1. อาหารที่เหมาะสมในการใช้เลี้ยงทารกมากที่สุดคือ
 - ก. นมมารดา
 - ข. นมผสม
 - ค. นมชงหวาน
 - ง. นมสด
2. ท่านปฏิบัติอย่างไรเมื่อมีน้ำนมไหลออกมารั้งแรก
 - ก. บีบทิ้งก่อนเพราะมีพิษ
 - ข. ควรปล่อยให้ไหลออกมาเอง
 - ค. บีบใส่ภาชนะที่สะอาดเก็บไว้
 - ง. ให้ทารกดื่ม
3. หลังคลอดใหม่ ๆ ยังไม่มีน้ำนม ควรให้ทารกดูดนมหรือไม่
 - ก. ไม่ควรเพราะจะทำให้ท้องอืด
 - ข. ควรเพราะจะช่วยกระตุ้นให้มีน้ำนมเร็วขึ้น
 - ค. ไม่ควรเพราะมารดาจะอ่อนเพลียไม่มีน้ำนม
 - ง. ควรเพราะทารกจะได้ชินกับเต้านมมารดา
4. ถ้าท่านไม่สามารถเลี้ยงทารกด้วยนม คนเอง ท่านจะใช้นมอะไรเลี้ยงทารกในระยะแรกเกิด
 - ก. นมผสมที่คล้ายนมมารดามากที่สุด
 - ข. นมผสมที่ราคาไม่แพงนัก
 - ค. นมชงหวาน
 - ง. นมผงกึ่งแปลงที่มีโปรตีนครบถ้วน

5. ถ้าเลี้ยงทารกด้วยนมผสม จะทำความสะอาดขวดนมและหัวนมอย่างไร
 - ก. ล้างด้วยน้ำสะอาดธรรมดา
 - ข. ล้างด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อ
 - ค. ต้มในน้ำเดือด
 - ง. ล้างให้สะอาด แล้วนึ่งหรือต้มในน้ำเดือด
6. การใช้นมผสมเลี้ยงทารก จะผสมนมและน้ำให้ถูกสัดส่วนได้อย่างไร
 - ก. คำนวณปริมาณด้วยสายตา
 - ข. สอบถามแพทย์
 - ค. ผสมตามสัดส่วนที่กำหนดไว้ข้างกระป๋อง
 - ง. ผสมตามคำแนะนำของญาติ และเพื่อนฝูงที่มีประสบการณ์
7. นำนมมารักษาเลี้ยงทารกได้นานเท่าไร
 - ก. 1 - 5 เดือน
 - ข. 5 - 10 เดือน
 - ค. 10 - 12 เดือน
 - ง. 12 - 24 เดือน
8. ท่านจะสังเกตได้อย่างไรว่าบุตรของท่านได้รับนมอย่างเพียงพอ
 - ก. ทารกหลับสบาย
 - ข. คุ้ยนมได้มากทุกครั้ง
 - ค. ไม่มีโรคแทรก
 - ง. น้ำหนักเพิ่ม
9. ให้อาหารจำพวกถั่วแก่ทารกได้หรือไม่
 - ก. ไม่ได้เพราะทารกไม่มีฟัน
 - ข. ได้โดยการนำไปต้มแล้วบดให้ละเอียด
 - ค. ไม่ได้เพราะไม่มีคุณค่าทางอาหารสำหรับทารก
 - ง. ได้ยกเว้นถั่วคั่ว

10. อาหารเสริมจำเป็นสำหรับทารกหรือไม่อย่างไร
 - ก. ไม่จำเป็น ถ้าทารกกินนมมารดาอย่างเพียงพอ
 - ข. จำเป็นเพราะนมเพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอต่อการเจริญเติบโตของทารก
 - ค. ไม่จำเป็นสำหรับทารกที่สุขภาพแข็งแรงดี
 - ง. จำเป็นเพราะทารกจะไ้คุ้นเคยกับอาหาร
11. ถ้าทารกได้รับอาหารเสริมไม่เพียงพอจะมีผลเสียอย่างไร
 - ก. ขาดนม
 - ข. เป็นโรคขาดอาหาร
 - ค. คิดเชื่องช้า
 - ง. อ้วนเกินไป
12. วัคซีน บี.ซี.จี. ป้องกันโรคอะไร
 - ก. วัณโรค
 - ข. หัด
 - ค. คอตีบ
 - ง. บาดทะยัก
13. โรคติดต่อที่สามารถป้องกันได้ด้วยวัคซีนคือ
 - ก. ปอดบวม
 - ข. ไข้หวัด
 - ค. คอตีบ
 - ง. ท้องเดิน
14. วัคซีน ดี.พี.ที. ป้องกันโรคอะไร
 - ก. คอตีบ ไอกรณ บาดทะยัก
 - ข. ไข้หวัด ไอกรณ หัด
 - ค. วัณโรค คัมภีร์เสบ หัด
 - ง. หัด หัดเยอรมัน คางทูม

15. วัคซีนชนิดหยดใส่ปาก ป้องกันโรคอะไร
- บาดทะยัก
 - โปลิโอ
 - คอตีบ
 - วัณโรค
16. การฉีดกระตุ้นซ้ำ จะเริ่มครั้งแรกเมื่อเด็ก อายุ
- 2 ปี
 - 4 ปี
 - 6 ปี
 - 8 ปี
17. ข้อใดกล่าวถูกต้อง
- วัคซีนป้องกันโรคตับอักเสบบีสามารถฉีดได้ตั้งแต่แรกเกิด
 - โรคตับอักเสบบีไม่มีวัคซีนป้องกัน
 - วัคซีนที่แพทย์ฉีดให้สามารถป้องกันโรคได้ทุกชนิด
 - เมื่อเกิดโรคตับอักเสบบีระบาด จึงจะนำบุตรไปฉีดวัคซีนป้องกัน
18. ข้อใดกล่าวถูกต้องส่วนวัคซีน คี.พี.ที.
- การนำเด็กมาฉีดวัคซีน เพียงครั้งเดียว ก็สามารถป้องกันโรคได้
 - มารดาที่ไม่มีเวลาควรขอให้แพทย์ฉีดวัคซีนเพียงครั้งเดียว
 - ถ้าเด็กได้รับวัคซีนไม่ครบตามแพทย์นัดร่างกายจะไม่เกิดภูมิคุ้มกันโรค
 - การฉีดกระตุ้นซ้ำไม่จำเป็น

19. การทำความสะอาดสระคือของพารกทำได้โดย

ก. ล้างน้ำฟอกสบู่

ข. ใช้สาลิซุบแอลกอฮอล์ 70 เปอร์เซ็นต์ เช็ดรอบ ๆ สระ

ค. ใช้ยาโรยแผลโรยรอบสระ

ง. ใช้ผ้าชุบน้ำเช็ดเบา ๆ

20. เมื่อหากมีอาการผิดปกติ ควรปรึกษาใคร

ก. ญาติผู้ใหญ่

ข. ผู้ที่เคยมีบุตรมาก่อน

ค. รานขายยา

ง. แพทย์

ตอนที่ 3 เจตคติเกี่ยวกับการเลี้ยงดูทารก

คำชี้แจง ให้ท่านอ่านข้อความแต่ละข้อพิจารณาว่า ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อความนั้น
อย่างไร (ได้แก่ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย
อย่างยิ่ง) แล้วกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นและความรู้สึกที่
แท้จริงของท่านเพียงข้อเดียว

ลำดับ ที่	ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่ เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
1	นมมารคามีประโยชน์และเหมาะสม กับทารกมากที่สุด					
2	การเลี้ยงบุตรด้วยนมผสมจะทำให้ บุตรมีโอกาสติดเชื้อมากกว่าการ เลี้ยงด้วยนมมารดา					
3	การเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาจะทำ ให้มารดาเสียทรัพยากร					
4	ทารกที่เลี้ยงด้วยนมมารดาจะ แข็งแรงและเติบโตเร็วกว่าเลี้ยง ด้วยนมผสม					
5	ถ้ามีบุตรอีกท่านคิดว่าจะเลี้ยงบุตร ด้วยนมตนเอง					
6	ท่านเกิดความรู้สึกอยากให้มารดา ทุกคนเลี้ยงบุตรด้วยนมตนเอง ...					
7	มารดาที่ทำงานนอกบ้านควรเลี้ยง บุตรด้วยนมผสม					

ลำดับ ที่	ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่ เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
8	นมที่เมาะสมกับทารกมากที่สุด คือนมที่ทางโรงพยาบาลใช้					
9	การป้อนข้าวทารกตั้งแต่แรกเกิด จะทำให้ทารกอ้วนท้วนแข็งแรง					
10	อาหารเสริมเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับ ทารก					
11	อาหารเสริมของทารกคือข้าวและ กล้วยคลุกเท่านั้น					
12	ถ้าทารกยังกินนมได้เป็นปกติ ไม่จำเป็นต้องให้อาหารเสริม					
13	นมมารดาเพียงอย่างเดียวสามารถ เลี้ยงทารกจนอายุถึง 1 ปีได้โดย ไม่ต้องให้อาหารเสริม					
14	วัคซีนป้องกันโรคเป็นสิ่งสำคัญและ มีประโยชน์ต่อทารก					
15	ท่านตั้งใจว่าบุตรของท่านจะต้อง ได้รับวัคซีนครบชุด					
16	การนำบุตรมารับวัคซีนเพียงครั้งเดียว ก็สามารถป้องกันโรคได้					
17	การนำบุตรไปรับวัคซีนแต่ละครั้ง ลำบากและเสียเวลาโดยเปล่า ประโยชน์					

ลำดับ ที่	ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่ เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
18	มารดาทุกคนสามารถป้องกันโรค เข้าสู่ร่างกายทารกได้					
19	ท่านเต็มใจที่จะพาบุตรไปตรวจ สุขภาพตามนัดทุกครั้ง					
20	การฉีดวัคซีนป้องกันโรคตับอักเสบ แก่ทารกแรกเกิดเป็นการป้องกัน ที่ดีที่สุด					

ตอนที่ 4 คำถามเกี่ยวกับการปฏิบัติในการเลี้ยงดูทารก

คำชี้แจง ให้ท่านเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงหน้าข้อที่ท่านปฏิบัติหรือพร้อมที่จะปฏิบัติจริง

1. ท่านให้บุตรกินนมหลังคลอด ขณะที่ยัง ไม่มีนม
2. ท่านมีนมแล้ว เหลือที่ไหลออกมาครั้งแรกทิ้งก่อน
3. ท่านจะเลือกรับประทานเฉพาะอาหารที่ดีมีประโยชน์เท่านั้น
4. ท่านจะนอนให้บุตรเสมอ
5. ท่านให้บุตรกินนมสลับกันข้างละ 10 - 15 นาที
6. ท่านให้บุตรกินนมเฉพาะช่วง 2 - 3 เดือนแรกเท่านั้น
7. ท่านผสมนมเข้มข้นเสมอ เพื่อให้บุตรได้ปริมาณนมมาก
8. ท่านมีขวดนมและขวาน้อยอย่างละขวด
9. ท่านผสมนมตามสัดส่วนข้างกระป๋อง
10. ท่านต้มหรือึ่งขวดนมและหัวนมหลังจากใช้แล้วเสมอ
11. ท่านไม่เคยใช้ผ้าครอบขวดนมเลย
12. ท่านจะชงนมไว้เต็มขวด ถ้าบุตรดื่มไม่หมดจะเก็บไว้ดื่มมือต่อไป
13. เมื่อบุตรดื่มนมอิ่มท่านจะให้ลูกน้ำตาม และอุ้มพาดบ่าให้เอน
14. เมื่อบุตรร้องแสดงว่าหิวท่านจะให้ลูกนมทันที
15. ท่านเริ่มให้ข้าวและกล้วยครูดตั้งแต่บุตรอายุได้ 1 เดือน
16. อาหารเสริมสำหรับบุตรท่านคือ ข้าว และกล้วยครูดเท่านั้น
17. ท่านไม่เคยให้อาหารเสริมกับบุตร
18. เมื่อบุตรอายุ 5 เดือนขึ้นไปแล้วท่านให้อาหารที่มีคุณค่า เช่น ไข่ เนื้อสัตว์ ผัก
19. ท่านจะนำบุตรไปฉีดวัคซีนจนครบชุดตามแพทย์นัด
20. ท่านนำบุตรไปบ้าง ไม่ไปบ้าง แล้วแต่สะดวก
21. บุตร ของท่านได้รับวัคซีน บี ซี. จี. ตั้งแต่แรกเกิด
22. เมื่อบุตรไม่สบายท่านจะซื้อยาให้รับประทานเอง

ตาราง ค่าอำนาจจำแนกและค่าความยากง่ายเป็นรายข้อของแบบสอบถาม ความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ เกี่ยวกับการเลี้ยงดูทารก

ข้อ	ความรู้		เจตคติ	การปฏิบัติ
	ค่าความยากง่าย	ค่าอำนาจจำแนก	ค่าอำนาจจำแนก	ค่าอำนาจจำแนก
1	.56	.40	5.87	.57
2	.61	.42	3.97	.50
3	.62	.60	5.13	.45
4	.53	.36	3.76	.80
5	.70	.82	2.14	.57
6	.51	.50	6.88	.38
7	.49	.84	4.12	.32
8	.44	.80	3.24	.49
9	.58	.34	2.79	.59
10	.69	.52	6.10	.51
11	.59	.32	3.69	.29
12	.78	.64	2.57	.45
13	.47	.72	3.04	.41
14	.51	.58	5.90	.28
15	.43	.60	4.86	.29
16	.66	.31	3.97	.31
17	.48	.75	2.84	.46
18	.45	.61	5.21	.70
19	.52	.32	3.93	.36
20	.34	.65	3.49	.29

ตาราง (ต่อ)

ข้อ	ความรู้		เจตคติ	การปฏิบัติ
	ค่าความยากง่าย	ค่าอำนาจจำแนก	ค่าอำนาจจำแนก	ค่าอำนาจจำแนก
21	-	-	-	.50
22	-	-	-	.54

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ นางสาวสุภัทรา ชื่อสกุล ไทวัน

เกิดวันที่ 9 เดือนกุมภาพันธ์ พุทธศักราช 2495

สถานที่เกิด อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

สถานที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 12/135 ถนนเชียงใหม่-ลำพูน
ตำบลหนองหอย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน อาจารย์ 1 ระดับ 5

สถานที่ทำงานปัจจุบัน วิทยาลัยการศึกษา ถนนสนามกีฬา
อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2514 มัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพ จากวิทยาลัยอาชีวศึกษาขอนแก่น

พ.ศ. 2517 ประกาศนียบัตรพยาบาลมณฑลนครราชสีมา และอนามัย จากวิทยาลัยพยาบาลสุพรรณบุรี
พิษณุโลก

พ.ศ. 2526 ศษ.ม. (สุขศึกษา) จากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

พ.ศ. 2531 กศ.ม. (สุขศึกษา) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

พฤติกรรมการณ์เลี้ยงดูทารกของมารดาที่ให้นมบุตรอายุต่ำกว่า 1 ปี
ไปรับบริการสุขภาพในศูนย์ส่งเสริมสุขภาพเขต 5
จังหวัดเชียงใหม่

บทคัดย่อ
ของ
สุพัตรา ไตรวัน

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
กุมภาพันธ์ 2532

การศึกษาค้นคว้ามุ่งหมายเพื่อทราบและเปรียบเทียบความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ ในเรื่องการเลี้ยงดูทารกของมารดาตามตัวแปรที่ศึกษา คือ อายุ จำนวนบุตร อาชีพ ระดับการศึกษา ฐานะทางเศรษฐกิจ ลักษณะครอบครัว และภูมิสำเนา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือ มารดาที่ นำบุตรอายุต่ำกว่า 1 ปี ไปรับบริการสุขภาพในศูนย์ส่งเสริมสุขภาพเขต 5 จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 350 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถามความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ ในเรื่องการเลี้ยงดูทารก ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ t-test และ F-test ผลการศึกษารูปไต่ดังนี้

1. มารดาที่มีอายุแตกต่างกัน มีความรู้ และเจตคติในการเลี้ยงดูทารกแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 โดยมารดาที่มีอายุตั้งแต่ 30 ปีขึ้นไป มีความรู้และเจตคติดีกว่า มารดาที่มีอายุต่ำกว่า ส่วนการปฏิบัติพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 แต่ไม่พบ ความแตกต่างในรายคู่
2. มารดาที่มีลักษณะครอบครัวแตกต่างกัน มีความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติในการเลี้ยงดู ทารกไม่แตกต่างกัน
3. มารดาที่มีภูมิสำเนาแตกต่างกันมีความรู้และการปฏิบัติในการเลี้ยงดูทารกแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 โดยมารดาที่มีภูมิสำเนาในเขตเมือง มีความรู้ และการปฏิบัติดีกว่า มารดาที่มีภูมิสำเนานอกเขตเมือง แต่มีเจตคติไม่แตกต่างกัน
4. มารดาที่มีจำนวนบุตร อาชีพ ระดับการศึกษา และฐานะทางเศรษฐกิจแตกต่างกัน มีความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติในการเลี้ยงดูทารกแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 โดย
 - 4.1 มารดาที่เคยมีบุตรมาก่อน มีความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติดีกว่ามารดาที่มี บุตรคนแรก
 - 4.2 มารดาที่ประกอบอาชีพนอกบ้าน มีความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติดีกว่ามารดาที่ ประกอบอาชีพในบ้าน
 - 4.3 มารดาที่จบการศึกษาค้นหาตั้งแต่ตอนประถมศึกษาขึ้นไป มีความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติดีกว่า มารดาที่จบการศึกษาค้นหาต่ำกว่า
 - 4.4 มารดาที่มีรายได้ของครอบครัวตั้งแต่ 3,000 บาทต่อเดือนขึ้นไป มีความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติดีกว่ามารดาที่มีรายได้ของครอบครัวต่ำกว่า

INFANTS REARING BEHAVIORS OF MOTHERS ATTENDING REGIONAL
HEALTH PROMOTION CENTER REGION V, CHANGWAT CHIANG MAI

AN ABSTRACT

BY

SUPATRA TOVAN

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree
at Srinakharinwirot University

February 1989

The objectives of this study were to determine and to compare the knowledge, attitudes, and actual practices in the rearing of babies of different types of mothers according to specific variables namely : age; number of children; profession; educational attainment; economical status; social status; and residential area.

Data were collected by means of questionnaire. The t-test and the F-test methods were used in the analysis of the data. There were 350 respondents, only those mothers who took their babies (under one year of age) to the Health Promotion Center, Region 5, Chiang mai.

The findings were as follows:

1. The knowledge and attitudes towards rearing of babies of mothers in different age groups varied. This was highly significant (at .01 level). It was also evident that the mothers with thirty years of age or above had more knowledge and better attitudes than the younger ones, but the rearing practices of mothers varied and it was significant (at .05 level), but there was no difference if compared with each age group.

2. There was no difference between the knowledge, attitudes, and rearing practices of babies of mothers from different social status.

3. The knowledge and rearing practices of babies of mothers from different residential areas varied. This was highly significant (at .01 level). It showed that the mothers from metropolitan areas had more knowledge and performed better rearing practices than those mothers from outside metropolitan areas. But there was no difference in terms of their attitudes.

4. The knowledge, attitudes, and rearing practices of babies of mothers with different number of children, different professions, different educational attainment, and different economical status, varied. These were highly significant (at .01 level):

4.1 The mothers with one or more children had more knowledge and better attitudes and performed better rearing practices than the mothers who had just got the first baby.

4.2 The mothers who working outside had more knowledge and better attitudes and performed better rearing practices than those who were only housewives.

4.3 The mothers who were diploma holders of higher had more knowledge and better attitudes, and performed better rearing practices than those mothers who had lower education.

4.4 The mothers with monthly income of 3,000 baht or more had more knowledge and better attitudes, and performed better rearing practices than those mothers who had less monthly income.